

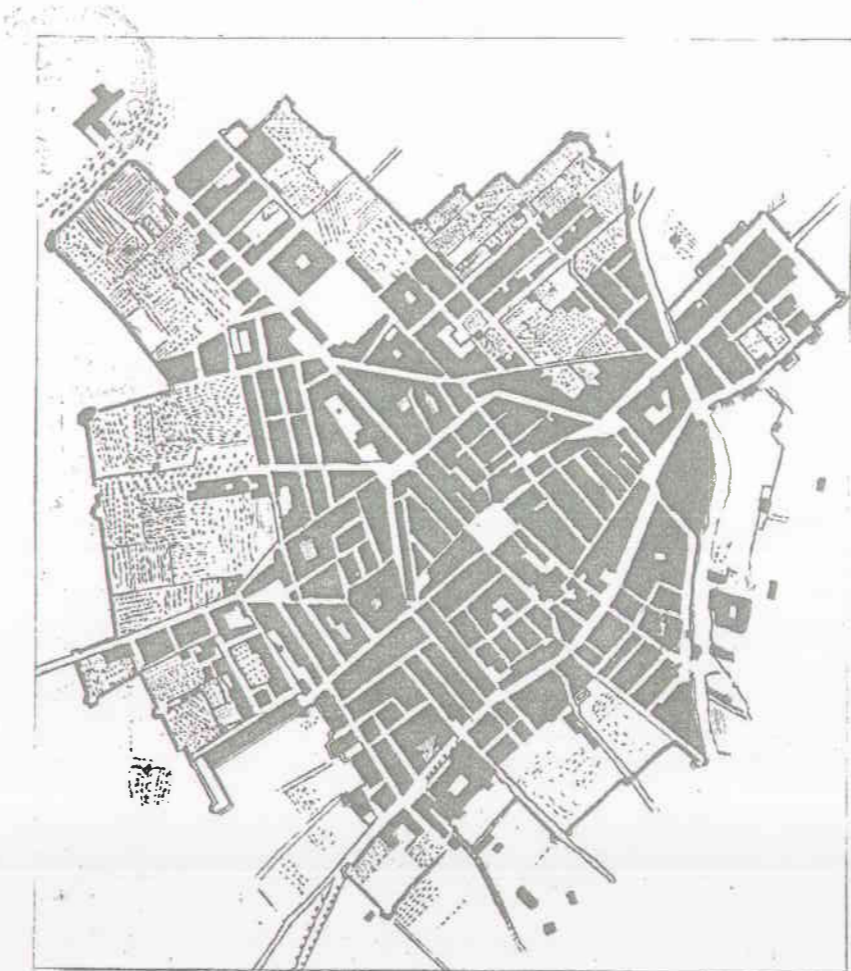
16 JUNY 2005
TEXT REFÓS

PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC HISTÒRICOARTÍSTIC I NATURAL DE LA CIUTAT DE REUS

DOCUMENT D'APROVACIÓ DEFINITIVA

Text Refós

MEMÒRIA

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Aprovat definitivament per la Comissió
Territorial d'Urbanisme de Tarragona
en sessió 03-11-2004
i acordada la seva publicació a l'efecte
d'executivitat en 20-07-2005

LA SECRETÀRIA
Silvia Gaió

Maig de 2005

Exm. Ajuntament de Reus

Aprovat en sessió del ple Municipal
de 27 MAIG 2005

El Secretari,

1.	Introducció.....	3
2.	Antecedents.....	9
	2.1. L'evolució del tractament urbanístic dels valors patrimonials	
	2.2. Els diversos documents existents relatius al Catàleg de Patrimoni de la Ciutat de Reus	
	2.3. La protecció del patrimoni en el marc urbanístic del Pla General Municipal d'Ordenació de Reus i ordenances que el desenvolupen	
3.	Críteris i justificació de la protecció.....	13
	3.1. Les categories de protecció	
	3.2. Nivells de protecció	
4.	Edificis i immobles amb valor patrimonial.....	15
5.	Elements arquitectònics i urbans amb valor patrimonial.....	19
6.	Espais urbans amb valor patrimonial.....	21
7.	Àmbits vegetals amb valor patrimonial.....	25
8.	Elements vegetals amb valor patrimonial.....	27
9.	Jaciments arqueològics.....	29
10.	Preservació patrimonial i coherència urbanística.....	33
	10.1. Casuística de les situacions actuals	
	10.2. Sistematització de les situacions urbanístiques vigents en relació a la protecció i plantejaments generals de la proposta de Pla Especial	
	10.3. Justificació dels ajusts en la qualificació urbanística	
11.	Justificació jurídica.....	39
	11.1. Consideracions generals sobre el marc normatiu en el què cal inserir el Pla Especial	
	11.2. La competència per a l'aprovació definitiva del Pla Especial	
12.	Desenvolupament temporal del Pla Especial.....	41
	Epíleg: visions de possibles millores de l'entorn a partir de la revalorització del patrimoni.....	43
	Annex 1: llistats d'elements i àmbits amb valor patrimonial	
	Annex 2: plànols històrics de la ciutat de Reus i el seu territori	
	Annex 3: plànols d'anàlisi	
	Annex 4: bibliografia	

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Aprovat definitivament per la Comissió
Territorial d'Urbanisme de Tarragona
en sessió 03-11-2004
i acordada la seva publicació a l'efecte
d'executivitat en 20-07-2005

LA SECRETÀRIA
Srlua Gai

[Handwritten signatures]

L'objectiu d'aquest Pla Especial és la valoració i protecció del patrimoni arquitectònic, historicoartístic i natural de la ciutat de Reus i del seu municipi. El camp de treball és especialment ric i divers: un municipi d'una extensió considerable (més de 5.000 hes.), un territori rural amb antigues edificacions d'interès, elements puntuals arqueològics, uns teixits urbans testimoni de moments històrics amb un important casc antic i també arquitectures molt singulars com les corresponents a l'època modernista.

La primera qüestió que cal plantejar-se és l'actitud que s'ha de prendre davant el patrimoni heretat: des de les idees de manteniment de Ruskin que avui ens poden semblar més conservadores, fins a la reconstrucció, passant per la restauració, que tracta de millorar i adaptar els edificis a les noves necessitats, o la preservació que tracta de definir les regles adients per a la supervivència mitjançant els catàlegs.

El sistema de protecció patrimonial tradicional, molt estesa i assumida, s'ha basat exclusivament en la "catalogació" de les diferents peces individuals d'arquitectura, d'ornamentació o mobiliari urbà o també de conjunts monumentals o recintes. Els mètodes de treball i els diversos graus de protecció són sovint els mateixos tant per les diverses zones de la ciutat com pel municipi sencer: un sistema de catalogació mitjançant un sistema de fitxes endreçades segons una sèrie de paràmetres estàndards pot ser de gran utilitat per a una bona part dels teixits de la ciutat. Als centres històrics, però, no sembla suficient la "catalogació" de les peces individuals: les nostres ciutats velles són portadores d'una sèrie de qualitats no "inventariables" mitjançant el sistema de fitxes tradicionals, tot i tenint en compte que aquests instruments acaben suposant un mèrit important, ja que són l'eina a utilitzar en el moment de conèixer els criteris a aplicar sobre els diferents elements protegits. El seu veritable valor potser radica en certs elements que tenen molt a veure amb els processos de construcció, en la repetició de sistemes tipològics, en la successió o encadenament dels diversos espais; és a dir, amb qüestions relacionades amb l'urbanisme.

Els valors dels teixits de les ciutats velles estan presents en els processos de transformació històrics, en la convivència d'arquitectures de diferents moments culturals i històrics, d'arquitectures "cultes" i "populars", en les trames urbanes formades per estructures de camins, de carrers, en la seva enorme varietat de diferents espais o en la singular divisió i ocupació del sòl, factors íntimament relacionats entre ells. En resum, amb freqüència, els elements individuals no tenen un valor intrínsec gran, però sí dins el context urbà o rural en el que s'insereixen, amb els que formen un conjunt inseparable. És el cas dels conjunts urbans, com poden ser les seriacions morfotipològiques que es produeixen en els creixements suburbans dels antics camins.

De la mateixa manera, en el territori rural trobarem valors patrimonials en la seva mateixa estructura o en el paisatge que va més enllà de la consideració de les peces individuals. Un exemple podria ésser el cas de moltes masies, en relació a la seva posició dins la parcel·la, o en relació al camí, o de certes cases aïllades amb jardí, que perdrien gran part del seu valor sense aquesta consideració.

Així, un Pla Especial que vulgui recollir amb profunditat els valors patrimonials ha d'anar més enllà de la mera apreciació dels objectes pertanyents al passat i S'HA DE PLANTEJAR COM UN DOCUMENT URBANÍSTIC QUE PROPOSI ESSENCIALMENT LA MILLORA DE LA CIUTAT. No ens sembla adequat l'enteniment de que la "qualificació" dels objectes està simplement en la seva antiguitat: potser una estructura moderna pot millorar i ajudar a posar en valor aquells elements de la història amb interès real. ENTENEM, AIXÍ, QUE UN PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC HA DE SERVIR TAMBÉ PARA DINAMITZAR LA CIUTAT I, PER TANT, HA D'ESTAR LLIGAT AL SEU PLANEJAMENT. NO ES TRACTA, DONCS, DE LA MERA CONSERVACIÓ BASADA EN LA PROHIBICIÓ SINÓ TAMBÉ, I PER SOBRE DE TOT, EN LA MILLORA.

El resultat és un document que aprecia el valor arquitectònic o artístic no solament d'edificis o dels seus fragments sinó també altres aspectes com la casa amb les seves constants constructives (valor tipològic), els carrers que defineixen l'estructura dels diferents teixits (i que han de prendre un paper importantíssim), la morfologia dels teixits (l'estructura parcel·laria del sòl i la seva ocupació, així com les relacions entre la parcel·la i la casa), les mesures dels teixits i els ritmes. Es consideren, d'aquesta manera, els conjunts, els entorns d'elements d'interès i els valors patrimonials urbanístics emanats d'aquests estudis morfotipològics i espacials. S'ha pres com centre històric els teixits situats dins el segon recinte emmurallat que apareix dibuixat al plànol de 1858 i no només el que tradicionalment es considera com a tal, que és l'interior del Tomb dels Ravals. Entenem que la veritable ruptura en els ritmes de producció de la ciutat, que fa trencar "les muralles de la ciutat tradicional" es produeix en aquest cas amb l'arribada del ferrocarril. Així, en aquests teixits amb una major complexitat s'han de posar en valor els seus elements essencials, per la qual cosa s'han atès varies línies d'estudi paral·leles:

- L'estructura urbana del Casc. Són les traces fonamentals de l'establiment de la ciutat en el seu lloc i de la seva transformació al llarg del temps. Són els antics camins que varen esdevenir carrers, els diversos tipus de carrers de cases i les empremtes dels recintes.
- Els espais oberts. Una de les qüestions més característiques del Centre Històric és el gran nombre i diversificació d'espais públics, sovint de gran valor, però també la "permanència del lloc" al llarg del temps, de manera que es van refent sobre sí mateixos, prenent diferents conformacions segons els moments històrics. La varietat i riquesa és gran: places de monuments, espais irregulars i interseccions, jardins, camins, carrers, reculades, etc.
- Els tipus edificatoris. Es tracta de mostrar els valors inherents a la variació i repetició tipològica. En els nostres centres històrics, els teixits estan constituïts fonamentalment per la residència. Aquesta s'estructura de maneres diferents segons els moments històrics, econòmics, socials i polítics de molt diverses maneres: camins, carrers de cases, trames de diferents geometries..., però amb un número limitat de model o "tipus edificatoris" que es repeteixen formant uns conjunts amb valor històric i patrimonial per sí mateixos. Aquest diferents tipus residencials són fidel reflex de la cultura, organització social i econòmica d'una comunitat en les seves diferents etapes històriques. Aquest document tracta de fer una definició sintètica de les diferents tipologies (cases artesanes i

suburbanes, cases senyorials, cases de renda, tipus moderns i contemporanis...) i la seva localització en el plànol.

- La situació dels monuments dins el seu teixit. Es parteix de la idea de que el valor d'un monument descansa no només en el seu valor arquitectònic intrínsec, sinó també en les seves relacions espacials i formals amb la resta de les peces del fragment urbà on s'insereixen. El dibuix de la planta dels principals monuments del Centre Històric dona una altra visió patrimonial de l'arquitectura que va més enllà de la protecció de la peces individuals. S'insisteix, una altra vegada, en el valors patrimonials de l'urbanisme.
- A més, s'ha abordat una anàlisi de les condicions d'ocupació de les illes dels teixits històrics mitjançant l'elaboració d'un plànol fons-figura. Aquest plànol mostra en un to gris fosc l'edificació principal dins cada parcel·la i es deixa en blanc l'espai públic, l'espai lliure privat i les edificacions "menors" dins cada parcel·la. D'aquesta manera, hom pot tenir una visió molt fidel de les condicions higièniques i espacials dels patis d'illa del teixit residencial.

La síntesi d'aquestes línies de treball i el resultat del seu encreuament són directrius que ajuden a entendre els valors patrimonials urbanístics dels teixits històrics.

D'altra banda, en l'estudi i protecció del territori natural de Reus s'ha tingut present la seva fragilitat, la seva naturalesa plana i el seu estat actual, sotmès a fortes sol·licituds de les grans infraestructures territorials. Així, en la valoració del patrimoni natural s'han considerat, una altra vegada, no solament els elements individuals d'interès, sinó sobre tot, els diferents elements estructurals de la forma del territori (com els camins i les rieres) i els àmbits amb morfologies rellevants. Per últim, el territori de Reus també té importants restes arqueològics ibers i romans, que són també contemplats.

Com s'explica detalladament en el capítol corresponent, aquest document estima quatre nivells de protecció: els tres que defineix la Llei del Patrimoni Cultural Català 9/93 del 30 de setembre (d'interès nacional, d'interès local, i un corresponent a la referència genèrica que fa a altres "immobles d'interès"), i un quart nivell que es refereix a edificacions de les quals s'ha de conservar el record o algun element d'interès o bé que poden ser traslladats. El nivell de protecció també està en relació amb la situació urbanística amb que es troben l'objecte o espai a protegir.

Efectivament, la normativa sectorial que se superposa sobre un mateix element podria comportar que estigués afectat, però que no es pugues enderrocar pel seu nivell de protecció superior; i ens podríem trobar en altres casos en els que preval l'afectació urbanística davant la seva protecció mitjançant un altre document urbanístic.

Això comporta que s'ha d'analitzar cada cas de manera individualitzada per definir quina és la casuística i els mecanismes d'actuació. En aquest sentit, s'ha tenir ben present que protecció patrimonial té la mateixa importància que qualsevol altra qualificació urbanística.

Una altra qüestió important és la temporalitat dels elements objecte de protecció. D'una banda, la protecció patrimonial pot ser modificada en el temps, degut a que canviïn els criteris de valoració, a que

l'element considerat perdi, augmenti o simplement variï aquells valors que van propiciar la seva protecció o a que el planejament, que té un caràcter dinàmic, així ho estimi convenient. En aquest sentit és important tenir present que, a diferència d'altres figures urbanístiques, el problema plantejat per la no protecció d'un element pot significar la seva irremissible pèrdua. És aquesta la raó de que el criteri de protecció hagi de tenir una certa prevalença respecte a altres argumentacions urbanístiques, sempre tenint present una visió global de l'estructura general del planejament.

En definitiva, es tracta de garantir la protecció patrimonial assegurant la claredat urbanística davant possibles ambigüitats. Entenem que el Pla Especial ha de facilitar mecanismes d'actuació per donar alternatives urbanístiques als requeriments que s'imposen a edificis, teixits i territoris protegits. Un exemple seria el cas en què la catalogació comporta conservar edificis per sobre dels quals el planejament fa passar un vial. El Catàleg no es pot fer de manera independent de la situació urbanística dels diferents elements i teixits considerats per evitar situacions de conflicte.

El Pla de Protecció és un document que ha d'especificar quins són els elements o aspectes d'un edifici o del territori que es protegeixen. La Normativa que acompanya a aquest Pla pretén ser clara i específica i, sobretot, vol assegurar que no es produeixi un efecte negatiu "congelant" les iniciatives de rehabilitació. Un exemple de patologia derivada d'una rigidesa excessiva en la protecció, freqüent en molts catàlegs, és la prohibició en tot cas d'augment de volum d'un edifici catalogat. Això ha actuat com un desincentiu per la iniciativa privada davant uns edificis que necessiten d'intervencions de "cirurgia", sovint costoses. És a dir, es tracta de la conservació "en positiu" d'elements, edificis, teixits o territoris conjunts, i regulada amb instruments urbanístics.

Per últim cal recordar que serà preceptiva la suspensió de l'otorgament de llicències que puguin afectar als elements els quals es planteja protegir. Els òrgans competents per a l'aprovació inicial i provisional hauran d'acordar la suspensió de l'otorgament de llicències de demolició total o parcial de les construccions i edificacions objecte de protecció, les obres de reforma, modificació o rehabilitació que afectin estrictament elements o parts d'elements objecte directe de protecció, la tala de masses arbòries o d'arbres aïllats i qualsevol intervenció que pugui alterar la conservació dels elements que aquest Pla planteja protegir.

Aquest Text Refós incorpora la correcció d'alguns errors informàtics de l'anterior document i dona resposta als diferents requeriments de la Comissió d'Urbanisme (en cursiva la transcripció literal dels punts de la resolució que afecten al present document i a la dreta i en lletra normal, la solució donada als requeriments):

1.1 Pel que fa als informes:

- 1.1.1 *Caldrà sol·licitar Informe al Departament de Medi Ambient i Habitatge, al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i incorporar-ne, si s'escau, les seves prescripcions.*

Les determinacions del Pla Especial de Protecció del Patrimoni aprovat provisionalment que haurien pogut implicar els Departaments de Mediambient i Agricultura s'han suprimit del Pla Especial i s'han incorporat en la modificació de Pla General que s'aprova inicialment a la vegada que aquest document refós del Pla Especial i els informes se sol·licitaran pel document de modificació.

- 1.1.2 *Pel que fa a l'informe emès pel Departament de Cultura, en relació als espais urbans amb valor patrimonial U caldrà la redacció del corresponent Pla especial. Caldrà que mentre no es redacti es regulin d'alguna manera, i un cop es redactin els Plans especials caldrà que aquests siguin informats pel Departament de Cultura. Així mateix, caldrà clarificar quin és el llistat dels jaciments arqueològics.*

En els articles 31.1 i 31.2 s'han afegit les determinacions d'aquest punt.

- 1.1.2 (...) *Així mateix, caldrà clarificar quin és el llistat dels jaciments arqueològics.*

El J-44 del Pla Especial incorpora tant les restes de la muralla com els edificis dels segles XVII o XVIII, que en el llistat de Cultura estaven separats. La resta del llistat és coincident amb la del Departament de Cultura de la Generalitat amb les noves incorporacions en aquest Pla Especial dels jaciments del Mas de la Morera i del Mas d'en Corts.

1.2 Pel que fa a l'ordenació:

- 1.2.1 *Caldrà concretar quins són els paràmetres d'aplicació de la clau I "nucli històric", per als edificis no catalogats.*

Resolt a la Disposició addicional final de les Normes del present Pla Especial.

- 1.2.2 *Caldrà excloure del Pla especial l'element E-296 inclòs dins la zona de cautela aeroportuària pel Pla director de l'aeroport de Reus.*

S'ha eliminat del llistat d'elements "E" i s'ha inclòs en el de "D" (D-489), que són aquells que gaudeixen d'un interès cultural en el seu entorn per alguna raó arquitectònica, artística, històrica, paisatgística o natural i que malgrat no han estat considerats com "E" no poden ésser conservats o es preveu la seva desaparició per alguna causa major (estat físic, qualificació urbanística que preval sobre el seu interès patrimonial), i que cal conservar documentalment per al seu record (fotografies, vídeo, plànols...).

1.3 Pel que fa a la normativa:

- 1.3.1 *Caldrà crear un nivell de protecció adequat per als elements L.*

Resolt a l'article 7.6.

- 1.3.2 *Caldrà afegir a l'article 27 que li és d'aplicació tot el contingut de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català.*

Resolt a l'article 27.1.

- 1.3.3 *Si la previsió que fa l'article 32 és únicament per a les afeccions del sistema viari, caldrà que quedi ben especificat en el redactat de l'article.*

Realitzada l'esmena en aquest article 32.

- 1.3.4 *Caldrà identificar als plànols, a nivell de traçat i llegenda, les proteccions de les rieres de l'article 46 i dels camins de l'article 47.*

Resolt als plànols.

- 1.3.5 *Caldrà suprimir els punts 5, 6 i 7 de l'article 49 o substituir el redactat de manera que digui que qualsevol actuació al sòl no urbanitzable se subjectarà a la Llei d'urbanisme i al seu reglament parcial.*

S'ha suprimit i s'incorpora en la modificació de Pla General.

- 1.3.6 *Caldrà suprimir la introducció de l'article 50 en tant no s'ajusta a la Llei d'urbanisme ja que possibilita la construcció d'habitatges en sòl no urbanitzable.*

S'ha suprimit i s'incorpora en la modificació de Pla General.

1.3.7 Caldrà suprimir la disposició addicional transitòria cinquena i definir quins són els edificis catalogats amb el nivell BCIL.

S'ha suprimit la disposició addicional. L'annex de les disposicions addicionals conté el llistat de tot el que és objecte de protecció pel present Pla Especial. Els elements amb nivell B, considerats BCIL, queden dins el llistat de la sèrie E, en segon lloc, després dels A (BCIN).

1.3.8 Caldrà que el contingut de la disposició transitòria segona quedi inclòs als articles 27 i 28 de la normativa per ser aquests els que regulen els nivells de protecció A i B. Així mateix caldrà incloure-la també al nivell C, article 29.

Resolt als respectius articles 27, 28 i 29.

1.4 Pel que fa a les errades materials:

1.4.1 Caldrà aportar un llistat degudament ordenat de tots els elements catalogats E, ordenats per nivells A, B, C i D de protecció. Així mateix, a la memòria i de forma conjunta, hauria d'estar aquest llistat més els de tots els elements E, L, U, V, A i J.

Tant l'annex de les disposicions addicionals de les Normes Urbanístiques d'aquest Pla Especial com un annex de la Memòria contenen el llistat de tot el que és objecte de protecció pel present Pla Especial. Els elements de la sèrie E estan ordenats per nivells. Els elements R es se suprimeixen i s'incorporen en la modificació de Pla.

1.4.2 Caldrà incorporar als àmbits protegits de sòl no urbanitzable del plànol i de la memòria, l'àrea del camí dels Cinc Ponts.

Se suprimeix del Pla Especial de Protecció del Patrimoni i s'incorpora en la modificació del Pla General.

1.4.3 Tal i com indica l'article 49.11, caldrà que la prohibició de l'entubament de les rieres protegides quedi identificada en la llegenda dels plànols.

Les rieres s'han identificat als plànols i l'article s'incorpora en la Modificació de Pla General.

1.4.4 Caldrà clarificar la catalogació de l'element 078 i de l'element 111.

Ambdós són B. Es tractava de dues errades.

1.4.5 Caldrà que el document estigui degudament signat pels redactors.

Realitzat en cada document, Memòria, Normes Urbanístiques, Fitxes "Edificis i immobles amb valor patrimonial (sèrie E)", i fitxes "Espais urbans amb valor patrimonial (U)".

Pel que fa al compliment de l'apartat 2 de l'acord i per tal de poder publicar el Pla Especial i assegurar la seva executivitat aviat, tots els punts on sigui necessari el tràmit de modificació de Pla General s'han exclòs del Pla Especial i s'incorporen en la modificació de Pla General que es tramita per aprovar inicialment conjuntament amb aquest text refós. Així doncs, els punts de l'acord s'han considerat com segueix:

2.1 La disposició final, que diu: "Aquest Pla especial substitueix al PERI Casc Antic pel que fa a l'ordenança sobre protecció del patrimoni històric-artístic"

La disposició addicional final ha estat modificada de tal manera que no suprimeix la regulació de la clau I existent en el PGMO de Reus per tots els edificis i solars no catalogats.

2.2 La disposició derogatòria, que diu: "El Pla especial modifica i substitueix les determinacions del planejament vigent en la seva entrada en vigor."

S'ha eliminat.

2.3 La supressió que fa l'art 48 del Pla especial, que anul·la les proteccions de sòl no urbanitzable que el Pla general de Reus fa a l'article 508 (Àrea del Camí de les Puntes i Àrea del Camí de Pedra Estela).

S'ha exclòs del present document i ho recull la modificació de Pla General.

2.4 L'exposat a l'article 32, Relació Protecció-Planejament, que diu: "Les determinacions del Pla general són aplicables en tot allò que no contradigui la protecció del Pla especial" i "El Pla especial exigeix la conservació i impedeix l'enderroc dels elements i edificis a protegir A B C que es troben en àmbits qualificats com a sistemes. Les obres admissibles en aquests casos són les d'edificis disconformes".

S'ha esmenat en l'article 32.1.

2.5 Les que el propi document considera com a modificacions puntuals, que són les incloses a la disposició transitòria primera, i són: Les determinacions dels articles 33 "Ubicació de sostres potencials sobre edificis protegits" i 34 "Determinacions urbanístiques específiques del Pla especial de protecció" (Clau cat), i el llistat annex a aquesta transitòria no entren en vigor fins que no es redacti i tramiti la corresponent modificació puntual de Pla general (10 elements de sòl urbà, 11 edificis de sòl urbanitzable, 5 edificis en sòl no urbanitzable i totes les àrees naturals d'especial protecció).

Considerant que l'article 21 del PGOM de Reus dona competència al Pla Especial per determinar les concrecions que defineix l'article 33 del Pla Especial, es manté en aquest i, per tant, no es considera modificació de Pla General.

Tanmateix, l'article 34 d'aquest Pla Especial tampoc suposa una modificació de Pla General perquè s'ha introduït un canvi en aquest Text Refós de tal manera que la identificació dels elements protegits ja no es produeix mitjançant una clau sinó només a través d'un nou codi identificatiu.

I pel que fa al llistat annex entenem que:

- Dels 10 elements en sòl urbà: la majoria (E-004, E-023, E 105 i E-194) són afeccions de alineacions de vials que pot determinar el Pla Especial; la E-100, E-101 i la E-187 estan incorporades en la modificació del Pla del Barri del Carme aprovada provisionalment en data 29.04.05; i la E-172 és una variació de la delimitació de l'entorn, per la qual també té potestat el Pla Especial. Només les fitxes E-240 i E-289 en l'aspecte que comporten canvis de zonificació, s'incorporen de nou en la Modificació de Pla General.
- Els 11 edificis en Sòl Urbanitzable i els 5 en Sòl No Urbanitzable són variacions de la delimitació dels entorns protegits que entenem té potestat el Pla Especial.
- Les àrees naturals d'especial protecció s'exclouen del Pla Especial i s'incorporaran en la Modificació de Pla General.

Per tant resta eliminada la disposició transitòria del Pla Especial de Protecció del Patrimoni.

L'estructura del treball

Consta de quatre parts o documents: 1) la present Memòria; 2) els plànols -dividits en plànols descriptius (d'anàlisi de teixits i territori, situació dels elements catalogats...) i en plànols normatius-; 3) les Normes Urbanístiques (constitueixen el segon volum del treball); i 4) les fitxes de protecció patrimonial. Aquestes fitxes són de dos tipus i recullen les dades i la informació coneguda de divers contingut de "Edificis i immobles amb valor patrimonial"(tercer volum del treball) i "Espais urbans amb valor patrimonial" (aquestes fitxes d'espais constitueixen el quart volum del treball).

Els béns objecte de catalogació en aquest Pla responen a la següent classificació:

1. Edificis i immobles amb valor patrimonial (sèrie "E").
2. Elements arquitectònics i urbans amb valor patrimonial (sèrie "L").
3. Espais urbans amb valor patrimonial (sèrie "U").
4. Àmbits vegetals amb valor patrimonial (sèrie "V").
5. Elements vegetals amb valor patrimonial (arbres i arbredes).
6. Jaciments arqueològics (sèrie "J").

2.1. L'evolució del tractament urbanístic dels valors patrimonials

La història de la valoració patrimonial de la ciutat antiga no arriba al dos-cents anys, però existeix ja un considerable i ric pòsit d'idees i experiències. Des d'aquelles idees pioneres conservacionistes de J. Ruskin, fins a les propostes més recents que aposten per una revitalització moderna de la ciutat antiga, tot mantenint els valors patrimonials de les seves peces d'arquitectura i dels seus teixits¹, passant per les experiències franceses des de la Llei Malraux de 1964, que creava "els sectors a preservar", les experiències italianes que prestaven una gran atenció en les tipologies edificatòries (Urbino, Asís, Siena...) o els estudis de les ciutats angleses (Bath o Chester) que posaven especial interès en la definició de les àrees ambientals.

Últimament, i en el nostre país, la protecció patrimonial se centrava en els grans monuments històrics. De mica en mica s'han anat incorporant altres valors de tipus urbà, territorial, paisatgístic o cultural. També darrerament hi ha experiències que tracten de prendre actituds més obertes cap a la dinamització del patrimoni històric, fugint de les postures més defensives i immobiliàries dels inicis, que moltes vegades tenien l'efecte contrari i han provocat el deteriorament d'edificis i teixits. Els instruments urbanístics emprats han estat de caire molt variat: des de plans territorials, plans generals d'ordenació, plans especials, i especialment els diversos tipus de catàleg.

Amb el Decret Legislatiu 1/90, del 12 de juliol, es va aprovar la refosa dels documents vigents a Catalunya en matèria urbanística. Aquest document recull de la legislació anterior les qüestions relacionades amb la protecció del patrimoni, així com la figura dels plans especials de protecció patrimonial. També la Llei estatal 6/98, sobre règim del sòl i valoracions, contempla la qüestió de la protecció del patrimoni arquitectònic i arqueològic.

Però és la Llei 9/93 del Patrimoni Cultural Català, aprovada pel del Ple del Parlament el 17 de setembre de 1993, la que regula de manera específica la protecció del patrimoni. Regula entre altres qüestions el Patrimoni Immobiliari Català, defineix les diferents categories de protecció i especifica que aquesta s'ha de fer a través d'instruments urbanístics. Aquesta llei també estableix a la Disposició addicional primera que *"els béns immobles que en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei estiguin inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans urbanístics passen a tenir, llevat que siguin béns culturals d'interès nacional, la consideració de béns culturals d'interès local i queden inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català"*, la qual cosa significa que els elements i conjunts protegits pel Pla Espacial del Casc Antic de Reus prendran la consideració de Bé Cultural d'Interès Nacional o Bé Cultural d'Interès Local.

La Llei d'Urbanisme, 2/2002 del 14 de març, contempla algunes qüestions generals relacionades amb la preservació patrimonial. Així, en el seu títol preliminar "De l'objecte i dels principis generals", al Capítol II – Principis generals de l'actuació urbanística – article 9.- Directrius per al planejament urbanístic, diu textualment: (...) 3 El planejament urbanístic ha de preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el sòl d'alt valor agrícola, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis, i ha d'incorporar les prescripcions adequades per que les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn." També en el Títol Tercer, "Del planejament urbanístic", Capítol I – Figures del planejament urbanístic – article 67 Plans Especials Urbanístics, diu : 1. Sense perjudici dels que puguin aprovar en virtut de la legislació sectorial, es poden redactar plans especials urbanístics en els supòsits següents:

- a) Si són necessaris, en desenvolupament de les determinacions contingudes en els plans territorials parcials i sectorials i en el planejament urbanístic general, per a l'ordenació de recintes i conjunts artístics, per a la recuperació i la millora del paisatge urbà, per a la protecció dels espais fluvials, per a la protecció addicional del paisatge i de les vies de comunicació, per a la millora d'àmbits rurals, per a la identificació i la regulació de les masies i cases rurals a que es refereix l'article 50.2 o per a qualsevol altra finalitat anàloga. (...)
2. Els plans especials urbanístics dictats en virtut de l'apartat 1.a que tinguin per finalitat la protecció de zones d'un gran valor agrícola, forestal o ramader, de zones deltaïques i d'espais rurals o periurbans poden imposar restriccions d'ús dels terrenys, per a impedir-ne la desaparició o l'alteració.

En l'article 69, Catàlegs de béns protegits i ordenances municipals, es diu:

1. Per a aconseguir l'efectivitat de les mesures urbanístiques de protecció de monuments, edificis, jardins, paisatges o béns culturals, les administracions competents han d'incloure en un catàleg els béns que calgui protegir. Els catàlegs, juntament amb les normes específiques, i d'acord amb les categories establertes per la legislació sectorial aplicable, són part integrant de la documentació imperativa del pla corresponent.
2. Els ajuntaments, d'acord amb la legislació de règim local, poden aprovar ordenances d'urbanització i d'edificació per a regular aspectes que no són objecte de les normes dels plans d'ordenació urbanística municipal, sense contradir-ne ni alterar-ne les determinacions.

I per a finalitzar, en el Preàmbul, III (...) estableix: "També correspon al planejament d'incorporar, si s'escau, el catàleg de les edificacions preexistents en sòl no urbanitzable que calgui recuperar per a l'ús d'habitatge o ús turístic de caràcter rural. El procediment que s'estableix respecte a això és també

l'aplicable per a l'explotació dels recursos naturals, entre els quals hi ha, òbviament, l'extracció dels recursos minerals del subsòl.

2.2. Els diversos documents existents relatius al Catàleg de Patrimoni de la Ciutat de Reus

No existeix cap Pla Especial del Patrimoni Arquitectònic, Històric-artístic de la Ciutat aprovat. El Pla Especial de Reforma del Casc Antic de Reus, aprovat al 1987, reconeix i protegeix alguns edificis i conjunts del sector que considera: la "Innenstadt" o Tomb dels Ravals.

Existeixen també alguns documents i estudis previs que, sense cap valor jurídic, han abordat el tema, normalment de manera parcial i sectorial. Es tracta, normalment, de documents merament descriptius i que moltes vegades solament donen notícies de l'existència d'un determinat element de valor, amb un nom i una adreça o situació.

En el trasfons de tots ells existeix una preocupació evident per un patrimoni en perill, degut a l'absència d'una regulació urbanística específica i també sovint pel desconeixement del seu valor o fins i tot de la seva existència. Es pot percebre, doncs, darrera ells una certa mentalitat de "preocupació i salvaguarda", lògica degut a les circumstàncies per les que ha passat el patrimoni durant els anys seixanta i setanta i la certa sensació de manca d'instruments actual.

2.3. La protecció del patrimoni en el marc urbanístic del Pla General Municipal d'Ordenació de Reus i ordenances que el desenvolupen

El marc urbanístic general en qüestions de protecció patrimonial és el Pla General Municipal d'Ordenació Urbana, malgrat que no contempla una ordenança específica.

En la pròpia memòria del Pla, en l'apartat de Criteris Generals del Pla, s'assenyala:

"L'urbanisme és un procés lent però que va avançant, consolidant-se a poc a poc i, per tant, els objectius generals també van evolucionant, essent avui els següents:

1. La promoció del centre de la ciutat, és a dir la ciutat històrica o el Tomb de Ravals i els eixamples del segle XVIII, potenciant els valors propis, principalment edificis i espais de valor històric i les activitats comercials, solucionant a més els problemes de degradació."

Els mecanismes que utilitza actuen a partir de la seva regulació normativa (NNUU). Val a dir que algunes de les afectacions urbanístiques, malgrat la seva amenaça per a la conservació de l'objecte edificat, han actuat com a protecció temporal en tant no s'ha executat, però és evident que aquest no és l'objecte de la qualificació de sistemes ja que amb el temps es converteix en un problema que caldrà afrontar. Les referències de protecció més directes i forma en que actuen les NNUU són:

¹ J. Busquets et alt., "Ciutat Vella de Barcelona. Un passat, un futur". Conveni de recerca Ajuntament de Barcelona – Universitat Politècnica de Catalunya. 2000-2002. En procés d'edició.

Art. 21 Catàleg

1. D'acord amb el que es preveu als articles 38 de la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística i 86 del Reglament de planejament, s'haurà de formar un Catàleg de les construccions o edificis d'interès artístic, històric, arqueològic o típic i dels llocs i elements naturals d'interès. Aquest Catàleg haurà de comprendre, almenys, els edificis i llocs objecte de protecció per la legislació sobre el Patrimoni artístic i cultural, els espais naturals protegits i els edificis qualificats com a monumentals per aquest Pla General.

Aquest Catàleg serà complementari del planejament especial corresponent, si aquest existeix i, en tot cas, ho serà del Pla General.

2. La inclusió d'un edifici en el Catàleg pot implicar la prohibició d'enderrocar-lo, transformar-lo o de canviar-ne les característiques, tant d'aquest com del seu entorn ambiental, o només la protecció dels certs elements i cossos d'edifici. Solament es poden realitzar obres de restauració i conservació, i autoritzar usos adients als valors que es pretenen protegir. El Pla especial i el Catàleg establiran una regulació més concreta de la regulació del Pla General sobre aquests aspectes i uns nivells diferents de protecció.

Art. 142 Elements de regulació

Per a ordenar les edificacions i usos, aquest Pla General qualifica els terrenys inclosos en sòl urbà en les categories següents:

ZONA I	NUCLI HISTÒRIC
ZONA II	EIXAMPLES ANTICS

Art. 143 Condició general sobre l'entorn urbà

Qualsevol intervenció que es produeixi en sòl urbà ha d'assegurar la conservació dels valors ambientals, la unitat urbanística i funcional i de les relacions que s'estableixen entre la morfologia urbana de l'àrea intervinguda i la tipologia de l'edificació.

Art. 144 Condicions estètiques respecte a l'entorn

1. Per tal de preservar l'estètica dels edificis no podran fer-se modificacions d'elements arquitectònics que alterin la composició de l'edifici o conjunt d'edificis de composició unitària, així com tampoc el volum, la composició de buits i plens, elements volats, elements d'instal·lacions, porxos, tendals o similars sense disposar de la corresponent autorització municipal de llicència.
2. Cal conservar les fornícules existents en les façanes dels edificis en el supòsit de rehabilitació, que s'incorporaran en el supòsit de nova edificació.

Art. 172 Definició i desenvolupament

1. Comprèn els sectors del sòl urbà corresponents al nucli antic o centre històric, inclosos dins del Tomb de Ravals o antic perímetre emmurallat de la ciutat.
2. El desenvolupament d'aquesta Zona es farà d'acord amb les determinacions del Pla Especial de Reforma Interior del nucli antic de Reus, i modificacions posteriors.

Les referències a les Normes Subsidiàries de planejament urbanístic del terme municipal de Reus que contenen les Ordenances del Pla Especial, s'han d'entendre fetes al Pla General d'Ordenació Urbana de Reus.

Les actuacions que suposin la implantació d'un gran establiment comercial al nucli històric hauran de contemplar-se necessàriament en el corresponent POEC.

3. A totes aquelles determinacions urbanístiques no regulades pel Pla Especial s'aplicaran les disposicions d'aquest Pla General.
4. Les determinacions urbanístiques del Pla Especial, d'altura d'edificació, protecció, etc., s'entendran esteses a tots els edificis tangents al seu àmbit i amb façana al Tomb dels Ravals.

5. A continuació es referencien els expedients que comportin modificacions del Pla Especial:

- Modificació Puntual del PERI Poligon I, Ciutat Vella, del Baluard, aprovada definitivament per la C.U.T. 24-02-93 (DOGC 02-06-93)
- Modificació Puntual del PERI dels terrenys situats a la plaça de les Basses cantonada carrer Galera. Aprovada definitivament per resolució del Conseller el 17-07-92 (DOGC 23-09-92).
- Modificació Puntual del PERI a l'entorn del "Bartrina", aprovada definitivament per l'acord del Govern de la Generalitat el 07-03-95 (DOGC 26-04-95).
- Modificació Puntual del PERI al c/ de la Presó i raval del Pallol, aprovada definitivament per l'acord del Govern de la Generalitat el 18-02-97 (DOGC 10-04-97).

A més, el Pla estableix les següents determinacions:

- 1). La previsió de porxos en la planta baixa és optativa.
  - 2). El subsòl de tot l'àmbit pot destinar-se a aparcament tant públic com privat.
  - 3). A la planta soterrani de l'àmbit del Pallol s'autoritza, a més dels usos permesos, en general, pel Pla (aparcament, magatzems de l'activitat situada en planta baixa, instal·lacions tècniques de l'edifici i similars), l'ús comercial, amb un sostre màxim de 5.032 m², que d'utilitzar-se, total o parcialment, es restarà del màxim sostre autoritzat pel Pla sobre rasant d'usos comercial i/o oficines.
  - En la present revisió s'han assenyalat, com a ampliació d'equipament, immobles que limiten amb l'Ajuntament, el Bartrina i la Prioral.
  - Modificació Puntual del PG a c/ de les Galanes / plaça Catalunya. Aprovada definitivament per resolució del Conseller de Política Territorial i Obres Públiques el 21 de gener de 1998 condicionada a la presentació del text refós.
6. La Casa Navàs està declarada bé d'interès cultural, i per a qualsevol actuació tant de l'edifici com en l'entorn de protecció assenyalat al plànol se seguirà el que disposa l'Expedient de Declaració.

Art. 505 Edificis i conjunts d'interès històric-artístic

En els plànols d'ordenació es dibuixen masos dispersos en el territori i edificis històric-artístics que s'han de protegir i es delimita un entorn de protecció de cadascun d'ells, als quals se'ls aplicarà les normes de la zona XI VERD PRIVAT de sòl urbà.

En la zona 2 Àrea de protecció del paisatge es prohibeixen totes les construccions que trenquin la visualització dels edificis d'aquest tipus.

D'altra banda, dins el compendi regulador del propi planejament, cal considerar les disposicions contingudes a les diverses figures de planejament que com a modificació o desenvolupament d'aquell s'han redactat des de la seva vigència: plans especials d'ordenació, protecció, reforma interior, modificacions de planejament general, etc. La relació dels principals s'ha incorporat en un apartat anterior.

Les **Ordenances de l'edificació** són molt poc explícites en matèria de protecció i fan, només, una referència genèrica en els articles 143 (Condició general sobre l'entorn urbà) i 144 (Condicions estètiques respecte a l'entorn), que remetent a normes d'ordre superior o específic.

3.1. Les categories de protecció

La redacció d'aquest Pla Especial ha pres en consideració els diferents estudis previs i catàlegs parcials fets durant els últims anys. Defineix els elements individuals, conjunts, teixits, espais i àmbits territorials naturals que són objecte de regulació per a la seva conservació i millora.

Mitjançant les Normes Urbanístiques i les Fitxes Patrimonials s'estableixen els diferents nivells i tipus de protecció. S'incideix en el sistema de planejament que la ciutat de Reus té com a instrument d'ordenació de capçalera el Pla General d'Ordenació General i es basa en la mateixa Llei de Patrimoni Cultural Català i en la legislació que faculta als plans especials la regulació urbanística per a la conservació del patrimoni històricoartístic. La disposició addicional de la Llei 9/1993 de Patrimoni Cultural de Catalunya expressa la necessitat de la redacció dels plans especials de protecció. Un dels objectius és la integració de la normativa patrimonial amb la urbanística en un document únic. A cada tipus de bé i nivell de protecció li correspon un règim jurídic diferent que adequa la preservació patrimonial amb el dret a la propietat.

El Catàleg Patrimonial de Reus recull els elements més significatius que reflexen els segles de la seva història, des dels primers assentaments fins als nostres dies (considerarem aquí la protecció d'elements singulars fins a mitjans dels anys 50) i també els valors del seu territori natural i agrícola. Així, la història de la ciutat queda representada a través dels seus monuments, de la seva arquitectura i dels seus espais i teixits urbans. No cal dir que aquest és un document obert, i per tant objecte de futures addicions, en funció tant de l'evolució dels criteris de protecció com per simple integració d'elements no tinguts en compte en aquest treball.

3.2. Nivells de protecció

A partir del que preveu la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, es consideren quatre nivells de protecció. Estan reglats a l'art 8 de les Normes d'aquest Pla Especial "Classificació dels béns segons nivells de protecció". S'estableix en cada cas concret el grau de protecció i possible d'intervenció:

A. Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN). Anteriorment s'anomenaven "Monumentos Histórico-Artísticos de Interés Nacional".

La seva declaració correspon a la Conselleria de Cultura de la Generalitat i és el màxim nivell de protecció previst. Les determinacions urbanístiques s'han d'ajustar a aquesta declaració. Les competències sobre aquests béns corresponen a l'Ajuntament i a la tutela a la Generalitat (Llei 9/93). Les llicències municipals han de tenir un informe previ de la Comissió Territorial de Tarragona del Patrimoni Cultural (o de la Comissió de Catalunya del Patrimoni Cultural).

En principi, es preveu que aquests béns rebin ajudes de la Generalitat: per exemple, estan exempts de l'Impost de Béns immobles (IBI) i les obres de conservació, millora o rehabilitació estan exemptes d'impost de llicències d'obres segons la Llei de finançament de les Entitats Locals.

B. Béns culturals d'interès local (BCIL). Són els béns culturals d'interès pel conjunt de la ciutat que no han estat considerats com a BCIN i d'acord amb la legislació són incorporats al Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

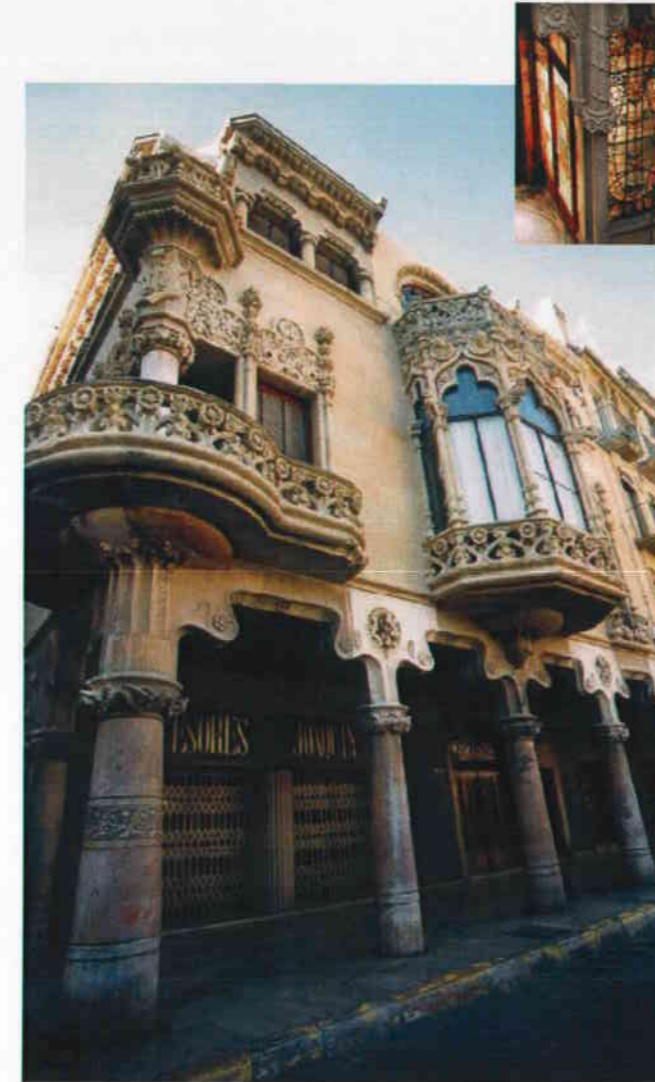
Els béns culturals d'interès local també estan regulats per la Llei 9/93. La competència sobre aquests béns és municipal excepte per a la "descatalogació", que ha de ser aprovada per la Conselleria de Cultura de la Generalitat.

Hi ha Beneficis Fiscals per als BCIN i BCIL determinats per l'Estat, Generalitat o ordenances locals (article 59 de la Llei 9/93). Els BCIN queden inscrits en el Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional i els BCIL en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

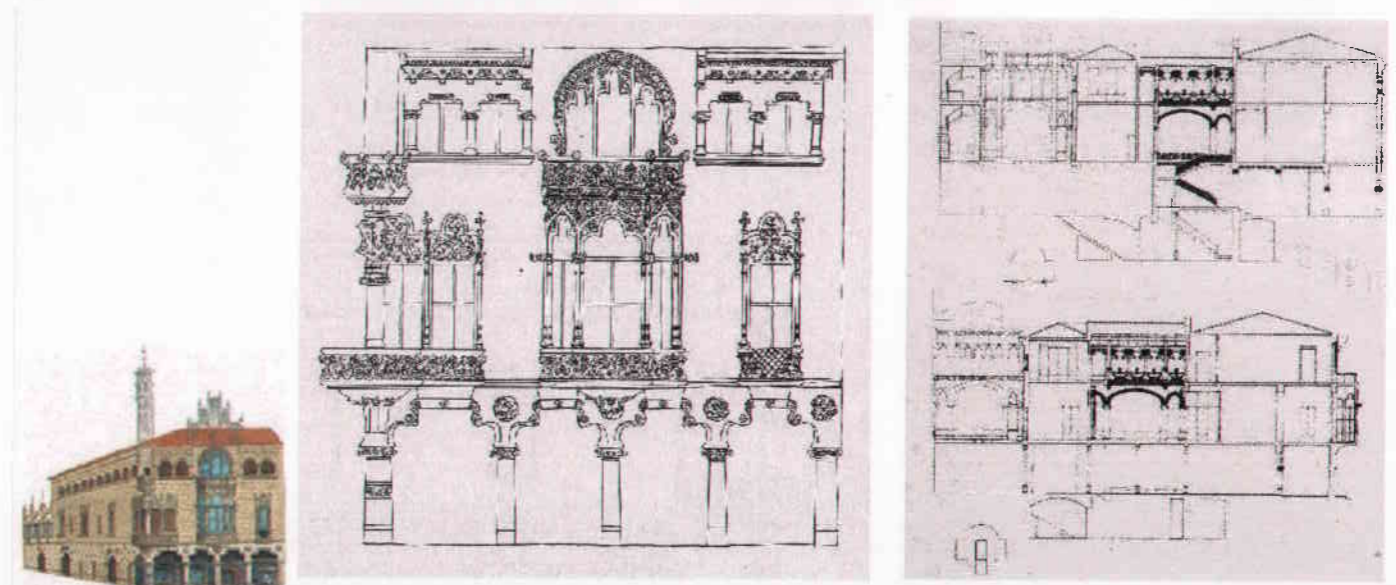
C. Béns amb elements d'interès. Són aquells béns amb valor dins el seu teixit urbà o entorn natural o agrícola, degut a raons històriques, ambientals, tipològiques i/o morfològiques. Es proposa una protecció de tipus urbanístic que permet determinats graus d'intervenció i adaptació a la regulació urbanística actual.

La incorporació al Catàleg es basa en la referència genèrica que la Llei 9/93 fa respecte a "altres immobles d'interès".

D. Béns d'interès documental. Són aquells significatius pel seu entorn per alguna raó arquitectònica, artística, històrica, paisatgística i/o natural però a) no poden ser conservades o es preveu la seva desaparició per alguna causa major (estat físic, qualificació urbanística que preval sobre el seu interès patrimonial), i dels que cal conservació documental (fotografies, vídeo, plànols...) o b) poden ser traslladats del seu emplaçament actual (fonts, estàtues, fanals...).

Cal Navàs (Nivell "A" BCIN)

Es tracta de béns immobles (edificis, jardins o elements singulars com fumeres) o parts d'ells. Es classifiquen en quatre tipus segons el seu nivell de protecció: A, B, C i D. Tots aquests elements apareixen situats als plànols amb el codi "E" més el número corresponent. En la majoria d'ells, està dibuixada la parcel·la (excepte en alguns masos que estan localitzats amb una circumferència de color negre i de traç discontinu. En aquest cas, la delimitació es detalla a la fitxa corresponent). A més, en aquests plànols apareix el nivell de protecció i la nova qualificació urbanística. En el cas d'aquells situats en sòl classificat com Urbanitzable apareix un asterisc * i, a continuació, les sigles (cat). I en el cas No Urbanitzable apareixen dos asteriscs ** i, a continuació, les sigles (cat). En ambdós casos la nomenclatura vol dir que mantenen la mateixa qualificació del planejament vigent però amb un nivell de catalogació proposat pel present Pla.

Els béns catalogats amb nivell D són aquells que o a) per les seves característiques poden ser traslladats del seu emplaçament actual sense problemes per a la seva conservació o b) que gaudeixen d'un interès cultural en el sector d'emplaçament i que cal conservar documentalment per al seu record, malgrat no haver estat considerat en els tres nivells següents (A, B o C). Són 85 i estan llistats en l'annex corresponent al final d'aquest document. Apareixen en el corresponent llistat a l'annex i estan numerats a partir de E-401 en endavant.

Els béns catalogats amb els nivells A, B i C sumen un total de 316, (de E-001 a E-316) estan recollits en les corresponents fitxes i estan llistats en l'annex corresponent al final d'aquest document. Aquestes fitxes, que abasten tot el municipi, contenen la informació bàsica comuna que ajuda a entendre els diferents paràmetres. Es tracta de fondre en un document sintètic la informació patrimonial amb la urbanística, de manera que faciliti als serveis tècnics municipals la seva feina quotidiana. Així, des d'aquest document de Pla Especial queda resolt, cas a cas, la integració entre la preservació patrimonial i la realitat urbanística.

Una fitxa tipus de **catalogació d'element individual** té un format DIN-A-3-i consta de les següents parts i amb les següents dades:

PÀGINA 1:

INFORMACIÓ GENERAL

En aquest apartat s'assenyalen totes les dades identificatives de cada element objecte de protecció. Així tenim :

- *Codi fitxa* – Numera l'element, assignant-li un número d'ordre, a efectes d'índex, en la relació d'elements que passen a formar part del Catàleg (són els elements "E").
- *Data d'actualització de la fitxa* – Data de realització de la fitxa. En el moment present, la totalitat de les fitxes tenen la data de tancament del document. La finalitat d'aquesta casella permet que el document sigui "dinàmic", es a dir, tingui la suficient flexibilitat per poder introduir les diferents modificacions que els elements puguin tenir.

- *Denominació* – Nom popular o identificador de l'element que es protegeix, en funció de la seva història, ús o activitat a la que estigui associat.
- *Illa* – Número d'illa cadastral, en funció de la nomenclatura municipal.
- *Parcel·la* – Número de parcel·la cadastral, en funció de la nomenclatura municipal.
- *Adreça* – Direcció exacta de l'immoble, en funció de les dades municipals, que identifiquen el carrer, avinguda, passeig, plaça, raval, etc, i número corresponent.
- *Nivell de protecció* – S'assenyala el nivell de protecció assignat pel document, en funció dels criteris tinguts en compte en la memòria, normativa i fitxes. Hi ha quatre nivells de protecció: A, B, C i D. Els immobles classificats amb nivell D, no tenen fitxa individualitzada. Es relacionen en llistat independent, que figura com annex al document.
- *Tipologia i estil* – Es classifica tipològicament cada element.
- *Any* – En els casos en que és possible, es detalla la data de construcció de l'element.
- *Estat de conservació* – En funció de les dades rebudes i de la informació utilitzada, s'estableixen quatre categories : bo, regular, dolent i ruïnós.
- *Autor* – Quan es coneix, s'identifica a l'arquitecte o mestre d'obres autor de l'element.
- *Ús predominant actual* – S'inclou l'activitat predominant en l'element objecte de protecció, quan es tenen dades conegudes.
- *Tipus de propietat* – Vertical / Horitzontal. Aquesta informació és útil en els casos en què calen operacions de renovació, rehabilitació o transformació, per poder avaluar el nombre de possibles interlocutors existents.

INFORMACIÓ URBANÍSTICA

S'assenyala la zona urbanística sobre la qual s'ubica l'element objecte de protecció, en funció del Pla General d'Ordenació de Reus vigent. Es fa un resum dels diferents paràmetres urbanístics d'aplicació sobre l'element, per facilitar-ne l'operació de recerca de informació vigent i d'aplicació directa. Així apareixen dades com el nombre de plantes, les alçades reguladores màximes, l'ocupació permesa, les alineacions a tenir en compte, així com el tipus d'ordenació permès. Quan apareix el signe “-” vol dir que no es tracta d'una dada rellevant ja que normalment o es tracta d'un equipament (la seva ampliació, reforma o canvi d'ús s'ha de regular mitjançant un Pla Especial) o d'un mas (del qual en protegeix una part de la seva parcel·la, la majoria de les vegades en Sòl No Urbanitzable).

Aquesta informació urbanística literal, es completa amb:

- *Superfície de parcel·la* – S'indica la superfície de la parcel·la sobre la que se situa l'element, en m² de sòl.
- *Ocupació real de la parcel·la* – Sobre cada element objecte de protecció s'ha realitzat el càlcul de la seva ocupació real amb la finalitat d'avaluar si es supera o no l'atorgada pel planejament vigent. Es mesura en m² de sòl ocupat per l'edificació.
- *Ocupació permesa en la parcel·la* – S'estableixen els paràmetres fixats en el planejament vigent. Aquesta dada es resumeix en dos paràmetres:
  - a) Quan es fixa en tant per cent d'ocupació (%), es tradueix numèricament a m² de sòl ocupat.
  - b) Es pot fixar en funció de la fondària edificable assignada en el planejament vigent (aquesta informació es dona en metres lineals). En aquests casos també s'han calculat els valors, encara que a la fitxa no es reflexi aquesta dada final, sinó el paràmetre fixat per la fondària edificable.
- *Diferència de ocupació* – És la diferència entre el dos paràmetres anteriors (ocupació real i ocupació permesa), i sempre es medeix en m² de sòl ocupat. El signe és positiu (+) quan l'element excedeix la ocupació màxima permesa pel planejament vigent, i negatiu (-) quan aquesta ocupació no ha estat esgotada. En aquest segon cas, el sostre remanent de l'element objecte de protecció, podrà executar-se seguint els criteris que es defineixen en la normativa d'aquest Pla Especial.
- *Sostre edificat* – Avaluació numèrica de l'edificabilitat existent en l'element objecte de protecció.
- *Sostre edificable* – Edificabilitat potencial en funció dels diferents paràmetres urbanístics que són d'aplicació segons el planejament vigent.
- *Diferència de sostre* – Diferència existent entre els dos paràmetres anteriors (sostre edificat i sostre edificable), mesurats en m² de sostre. El signe és positiu (+) quan l'element excedeix l'edificabilitat màxima permesa pel planejament vigent, i negatiu (-) quan aquesta edificabilitat no ha estat esgotada.
- *Número de plantes edificades* – És el número de plantes existents en l'element objecte de protecció.
- *Número de plantes permeses* – És el número màxim de plantes previstes en el planejament vigent.
- *Alçada edificable* – És l'alçada màxima permesa en funció dels paràmetres zonals aplicables en funció del planejament vigent.
- *Diferència de plantes* – És la diferència existent entre els paràmetres anteriors (nombre de plantes edificades i nombre de plantes permeses). El signe és positiu (+) quan l'element excedeix el número de plantes màxim permès pel planejament vigent, i negatiu (-) quan no s'arriba a les previsions del planejament vigent.

CONCLUSIONS URBANÍSTIQUES I PATRIMONIALS

Es reflexen els comentaris que afecten directament i de forma normativa a l'element objecte de protecció.

En aquest apartat s'indiquen els elements objecte de protecció (aquesta es pot referir a la façana "La protecció afecta la façana", a l'edifici sencer "La protecció afecta l'arquitectura original de l'edifici i els seus elements ornamentals i decoratius" -és a dir l'estructura: definició volumètrica, façana i elements arquitectònics originals del bé-, al jardí, pati o finca o a part d'ells o també a la combinació entre ells, com per exemple un mas del qual es protegeix la seva arquitectura i un cert àmbit al seu voltant); els processos que es poden dur a terme sobre l'element a protegir a efectes urbanístics en funció del nivell de protecció i la possibilitat de completar o no la edificabilitat permesa en el planejament vigent i no ubicada. Aquesta informació es tanca amb la qualificació urbanística que atorga la protecció (la zona sobre la que se situa l'element més l'expressió (*cat*) que explicita que aquest element està protegit). En el cas dels edificis situats en sòl qualificat com equipament apareix, es poden realitzar intervencions d'ampliació o canvi d'ús dotacional mitjançant un Pla Especial, les quals estan regulades a l'article 32.6 de les Normes Urbanístiques d'aquest Pla Especial de Protecció del Patrimoni. En el cas del béns situats en sòl classificat com Sòl No Urbanitzable (la majoria dels masos), també es poden realitzar intervencions d'ampliació o canvi d'ús, les quals estan estaran subjectes a la redacció d'un Pla Especial, les condicions del qual estan regulades a l'article Article 50. "Redacció d'instruments urbanístics de desenvolupament en l'àmbit rural de Reus" de les Normes Urbanístiques d'aquest Pla Especial.

INFORMACIÓ GRÀFICA DE PLANEJAMENT

Es reflecteix el planejament actual i, si s'escau, una proposta de canvi.

En aquest plànol s'ha assenyalat la parcel·la catastral on radica el bé amb aquest criteri:

PÀGINA 2:

INFORMACIÓ GRÀFICA PATRIMONIAL

Es mostren algunes fotografies actuals en color, fotoplàl (vol de 1999), plànol de fons-figura (en els casos d'elements situats dins els teixits històrics), i altres documents gràfics (plànols històrics, plantes, alçats, etc).

INFORMACIÓ PATRIMONIAL

El seu contingut consisteix, segons el cas, d'una breu descripció, notícies històriques, dades tècniques, bibliografia i documentació.

S'haurà de tenir en compte que dins la composició de les fitxes d'elements existeix l'apartat d'informació urbanística que, com el seu nom indica té només un valor informatiu i és una síntesi, tant pel que fa a dades urbanístiques com a paràmetres urbanístics resultants, de la normativa establerta pel PGOM de Reus. A EFECTES NORMATIUS SÓN ESTRUCTAMENT D'APLICACIÓ AQUELLS ASPECTES QUE TINGUIN RELACIÓ DIRECTA AMB LA PROTECCIÓ DEL PATRIMONI I QUE ES REFLEXEN INEQUÍVOCAMENT A L'APARTAT "CONCLUSIONS URBANÍSTIQUES I PATRIMONIALS".

EN CAS DE DUBTE EN LA DELIMITACIÓ DE PARCEL·LA I/O RÈGIM DE PROPIETAT, EN QUALEVOL CAS, PREVALDRAN LES DADES REGISTRALS I LES MEDICIONS REALS DEL BÉ.

5. ELEMENTS ARQUITECTÒNICS I URBANS AMB VALOR PATRIMONIAL

Es tracta del mobiliari urbà d'interès històric o patrimonial: fonts, fanals, estàtues i aquells elements arquitectònics dels edificis i que puguin ésser objecte de trasllat. Estan llistats en l'annex corresponent al final d'aquest document i apareixen situats als plànols amb el codi "L" més el número corresponent.

Són els següents 18 elements:

ELEMENTS ARQUITECTÒNICS I URBANS AMB VALOR PATRIMONIAL		
Adreça	Denominació	Número de catàleg
Puríssima Concepció, 21A	Capella	L-001
Prim (plaça)	Monument Prim	L-002
Catalunya (plaça)	Monument a Bartrina	L-003
Font (carrer), 12	Portal i esgrafiats	L-004
Pius XII (plaça)	Font	L-005
Puríssima Sang (plaça)	Creu d'estil gòtic i Font barroca	L-006
Hèrcules (plaça)	Font	L-007
Sant Miquel (plaça), 01 (carreró Abadia, 5)	Porta	L-008
Hospital (carrer), 53	Portalada	L-009
Jueus (carreró) i Sant Pere Apòstol (Carrer S Pere Apostol)	Arc	L-010
Santa Anna (carrer), 01	Portalada	L-011
Major (carrer), 28	Balconada i cornisa	L-012
Pintor Fortuny (plaça)	Monument	L-013
Victor (plaça)	Font	L-014
Mercadal (plaça)	Mobiliari Urbà	L-015
Vilar (carrer), 14	Porta, elements esculpits i motlures	L-016
Pau (avinguda), 01. (Cementiri de Reus)	Sepultura Baró	L-017
Perla (carrer), 4	Portalada	L-018

Com ja s'ha comentat en el text introductori, el sistema tradicional de catalogació d'edificis és un sistema adequat per la major part de la ciutat, però als teixits històrics, on el valor patrimonial va molt més enllà de la suma de peces individuals, és necessari tenir en compte, a més, els valors urbanístics: la riquesa del patrimoni rau en altres qüestions com el traçat dels carrers, els camins que han esdevingut carrers, els espais, les relacions espacials entre els monuments i el seu entorn, les seriacions tipològiques i morfològiques, o la història, simbologia i mites dels llocs. Així doncs, es presenta una altra visió del valor patrimonial pels barris històrics, es a dir, per a l'interior dels Ravals i per als creixements de la ciutat fins el segle XIX.

El Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Històricartístic i Natural de la Ciutat de Reus, a més dels diferents elements amb protecció individualitzada, té en compte aquells àmbits, denominats Conjunts d'Interès, els quals es consideren portadors d'uns valors urbanístics amb condicions pròpies de protecció.

La definició de Conjunt d'Interès identifica aquells àmbits en que coincideixen paràmetres, o participen de característiques similars, pel que fa la tipologia edificatòria, parcel·laria, estructural o inclòs marcadament tradicional i ambiental.

Cada sector qualificat com a conjunt d'interès constitueix en si mateix una unitat específica diferenciada amb característiques pròpies dins el Pla Especial de Protecció, i es pot donar el cas que tingui elements protegits individualment, o inclòs poden estar incorporats dins de conjunts d'abast superior.

Per cadascú d'aquest àmbits definits s'elabora una fitxa urbanística de caràcter descriptiu, on s'explica la raó que fa que aquesta part de ciutat tingui el caràcter de conjunt d'interès i es determinen les recomanacions adients pel que el seu desenvolupament tingui unes regles pròpies que afavoreixen el seu manteniment, en funció de la protecció que es busca.

En aquestes fitxes s'intenta protegir aquelles zones o espais que formen estructures homogènies d'interès superiors a la unitat parcel·laria.

Constitueixen els conjunts urbanísticament protegits:

- Els entorns del béns culturals d'interès nacional, la delimitació dels quals hagi estat aprovada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Aquells en el quals la protecció abasta solament a les façanes, considerant com a tals tots els paraments d'un edifici, visibles des de la via pública o des de l'espai lliure interior de l'illa.
- Els que sigui objecte de protecció sota el criteri de conservació ambiental d'un perímetre delimitat.
- Els que participen de la memòria històrica o valors tradicionals rellevants de sectors de la ciutat.

Els conjunts urbans que es consideren amb interès patrimonial en aquest Pla Especial són:

Places	Carrers
Plaça Mercadal.	Carrer de les Galanes.
Plaça Castell.	Carrer Hospital.
Carrer Santa Maria.	Raval de Jesús.
Plaça Sant Pere.	Raval de Martí Folguera
Plaça de les Peixateries.	Raval de Robuster.
Fossar Vell.	Raval de Sant Pere.
	Raval de Pallol.
	Raval de Santa Anna.
	Carrer de la Font.
	Carrer Major.
	Carrer Monterols.
	Carrer Llovera.
	Carrer Abadia.
	Carrer de Jesús.
	Carrer de Alt del Carme.
Barris	
Barri Fortuny	
Cases Barates	
Barri Gaudí	

El desenvolupament d'aquests conjunts o de parts d'ells es remet a instruments posteriors que l'Ajuntament ha d'elaborar, per fixar les corresponents eines de protecció per tal de regular aquests àmbits d'acord amb l'article 33.2 de la Llei de Patrimoni Cultural Català. Aquests instruments urbanístics han de ser informats favorablement pel Departament de Cultura de la Generalitat.

Les intervencions sobre aquests elements hauran de regular-se per plans especials o per les normes de protecció previstes a l'article 78 del Reglament de Planejament que textualment diu:

Sección tercera. De las particularidades de los Planes Especiales de protección.

Art. 78.1. Los Planes Especial de protección para la conservación y valoración del patrimonio histórico y artístico de la nación y bellezas naturales se referirán, entre otros, a los siguientes aspectos:

- a) Elementos naturales y urbanos cuyo conjunto contribuye a caracterizar el panorama.*
  - b) Plazas, calles y edificios de interés.*
  - c) Jardines de carácter histórico-artístico o botánico.*
  - d) Realze de construcciones significativas.*
  - e) Composición y detalle de los edificios situados en emplazamientos que deabn ser objeto de medidas especiales de protección.*
  - f) Uso y destino de edificaciones antiguas y modernas.*
- 2. Las Normas Urbanísticas que contengan los Planes Especiales a que se refiere el número anterior habrán de tener en cuenta lo dispuesto en el artículo 73 de la Ley del Suelo, en cuanto a adaptación de las construcciones al ambiente en que estuvieran situadas.*
  - 3. Con los fines, carácter, efectos y tramitación de los Planes Especiales de este artículo, podrán dictarse normas especiales para la catalogación, conservación, restauración y mejora de los edificios o conjuntos urbanos y de los elementos o espacios naturales, con expresión de las limitaciones de usos o instalaciones incompatibles con su carácter (48 bis).*
  - 4. En la tramitación de dichos Planes y Normas Especiales se requerirá el informe de la Dirección General del Patrimonio Artístico, Archivos y museos, que se entenderá evaluado favorablemente transcurrido un mes desde que fuera requerido.*

Dins un conjunt d'interès urbanísticament protegit, es poden trobar elements individuals amb nivell de protecció determinat (A,B,C) o edificis sense cap protecció. En aquests casos, sobre aquests elements es pot intervenir arribant fins i tot a la seva substitució, d'acord amb les condicions urbanístiques d'aplicació i les compositives (acabats exteriors, ritmes de forats, cossos sortints, colors, materials i altres de similars) establertes per al conjunt en els criteris generals d'actuació assenyalats a la fitxa corresponent, en tant que no es desenvolupi el pla especial de protecció i criteris d'actuació per al conjunt objecte de protecció.

Les sol·licituds de llicència en els elements individuals que formen part d'un conjunt protegit, se sotmetran a les prescripcions generals i a les específiques que siguin d'aplicació, amb la finalitat de mantenir les condicions objecte de protecció, en funció de les Normes Urbanístiques de Pla General de Reus.

En els expedients de sol·licitud de llicència, relatius a elements individuals de conjunts protegits, inclòs si es tractés de llicència d'ús o d'instal·lacions comercials o industrials, serà preceptiu l'informe dels Serveis Municipals que tinguin assignada la competència en matèria de protecció del patrimoni, dins els que tinguin atribuïdes competències en el control de l'edificació.

Les sol·licituds de llicències d'obres menors, es subjectaran al tràmit general establert per les ordenances de l'edificació, si bé la seva concessió se sotmetrà a l'informe dels Serveis esmentats a l'apartat anterior.

En les sol·licituds de llicència que impliquin la modificació de l'aspecte exterior de les façanes o volumetries existents, haurà d'acompanyar-se la documentació fotogràfica adient, i una perspectiva, muntatge o dibuix de les façanes en la seva globalitat, amb l'element sobre el que s'intervé, per tal de justificar que no s'esdevindrà, per la seva composició i caràcter, cap perjudici estètic pel conjunt. Serà sempre preceptiu l'informe dels Serveis competents en tant que no es tramiti el corresponent Pla Especial individualitzat per cada conjunt objecte de protecció.

S'entendrà per parcel·lació tradicional l'existent en el moment de l'aprovació inicial d'aquest Pla de Protecció i que correspon al fraccionament del sòl segons els costums menestrals i tradicionals, guiant-se per la consecució de uns mòduls regulars del front de façana.

Entenem per volumetria mitjana, el reconeixement de la imatge que s'intenta mantenir amb la finalitat de respectar i reforçar la identitat del conjunt, conservant i millorant els valors tradicionals que en ell hi són presents.

L'estructura tipològica també cerca el manteniment de les condicions d'imatge que el conjunt pot oferir. No es tracta solament de la tipologia entesa com a concepció arquitectònica, sinó bàsicament com a efecte perceptiu de l'espai objecte de protecció.

Entenem per conservació ambiental la regulació dels elements que formen part del paisatge urbà, a través de les diverses maneres de intervenir sobre ell (conservació, rehabilitació, millora i adequació i nova edificació), atenent als elements de la ordenació urbanística (alineacions, volumetries, mobiliari urbà, disposició de la publicitat, rotulació, paviments...).

La regulació a través del corresponent pla individualitzat de desenvolupament posterior cerca establir una adequada normativa que adapti les diferents actuacions que es puguin produir sobre un conjunt a les

característiques singulars de l'entorn. La fita més important es establir i ajustar l'ordenació de l'edificació a les característiques de la trama parcel·laria i edificatòria existent i que les noves actuacions no malmetin més la imatge dels conjunts, assenyalant i reforçant les característiques compositives i constructives dels edificis tradicionals existents, establint una pauta per a la millor integració de les noves intervencions.

Aquests 24 conjunts apareixen situats als plànols amb el codi "U" i tenen cada ún d'ells té fitxa que consta d'una breu descripció i les corresponents conclusions urbanístiques i patrimonials. A més, conté informació gràfica (planta i fotografies).

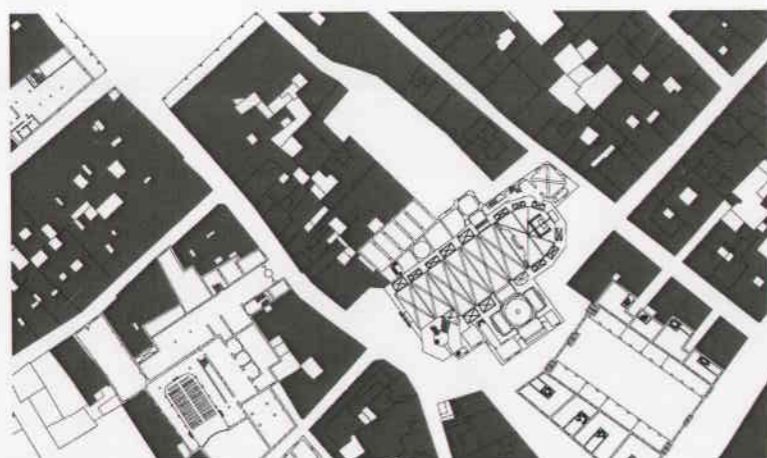
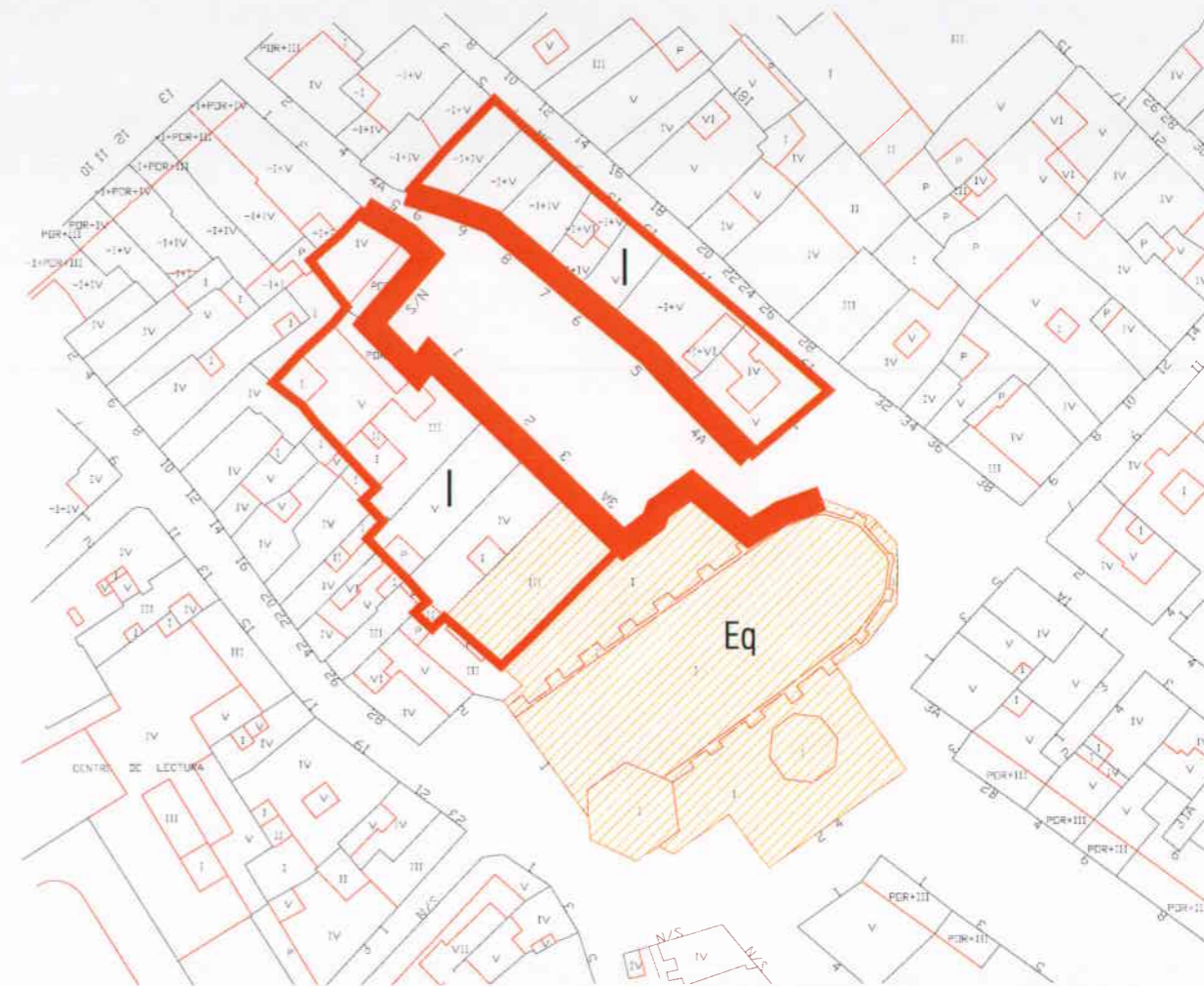
Una fitxa tipus de catalogació dels **conjunts urbans** consta de les següents parts i amb les següents dades:

INFORMACIÓ URBANÍSTICA, GENERAL I PATRIMONIAL

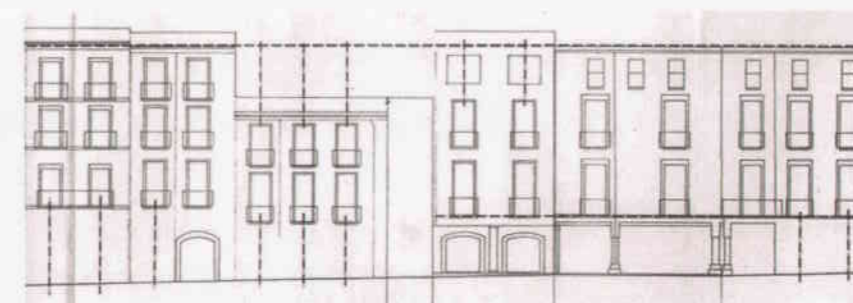
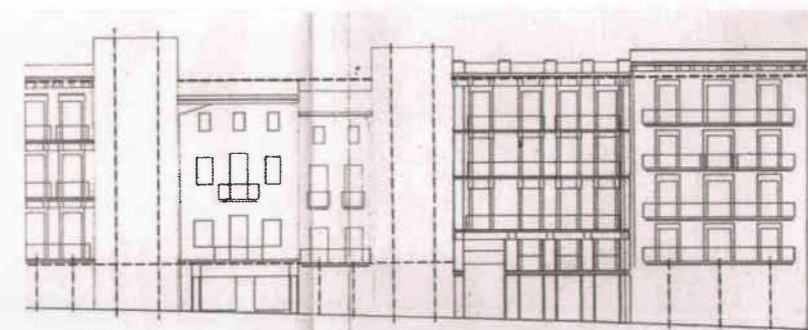
- *Dades identificatives i de documentació general, a més del número d'element (número de relació del Catàleg); denominació (nom del conjunt).*
- *Descripció i dades urbanístiques. Recull la informació urbanística i de protecció.*
- *Planejament actual si s'escau i definició gràfica de l'àmbit.*
- *Fotografies actuals i històriques del conjunt.*

Aquest llistat queda obert a futures incorporacions de nous conjunts.

Com a conclusió, mentre que no es realitzin els corresponents plans especials de cada àmbit, els quals han de fixar les condicions exactes de les possibles intervencions a realitzar, serà preceptiu un informe positiu dels serveis Tècnics de l'Ajuntament, el qual es basarà en els criteris establerts para cada cas en la corresponent fitxa.

Plaça Castell

7. ÀMBITS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL

Són àrees protegides pel seu valor paisatgístic o natural. Són 18 i estan situats als plànols amb el codi "V".

Estan regulades a l'art. 7.3 de les Normes d'aquest Pla Especial.

ÀMBITS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL		
ADREÇA	DENOMINACIÓ	NÚMERO DE CATÀLEG
Castellvell (carretera)	Finca al costat del barranc de Calderons	V-001
Castellvell (carretera)	Entorn Mas Jardí	V-002
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-5	V-003
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-3b	V-004
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-3b	V-005
Joan Busquets (carrer)	Àmbit inclòs en el C-5	V-006
Recasens i Mercadé (carrer)	Àmbit inclòs l'àrea de protecció del Roquís	V-007
Santuari de la Misericòrdia (plaça)	Àmbit inclòs en l'àrea 6.17	V-008
Aeroport		V-009
Doncella (barranc)	Barranc	V-010
Burgar (riera)	Àmbit del pi del Burgar	V-011
Selva (camí)	Àmbit del Mas Carreres	V-012
Morell (carretera)	Àmbit del Mas de Caixers	V-013
Constantí (camí vell)	Àmbit del Mas Napoleón	V-014
Boca de la Mina (passeig)	Passeig	V-015

8. ELEMENTS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL

En aquest apartat es tenen en compte els elements corresponents a plantacions i arbredes amb especial interès, que aquestes normes pretenen conservar. S'adjunta un llistat tant d'arbredes com d'arbres individuals objecte de protecció extrets del document "Catàleg d'arbres monumentals, notables i singulars del terme municipal de Reus".

Estan regulats a l'art. 7.3 de les Normes d'aquest Pla Especial: es prohibeix la tala d'aquest elements objecte de protecció. La competència directa sobre la gestió d'aquest elements serà exercida per part dels serveis corresponents designats per l'Ajuntament de Reus. La resta d'elements no inclosos en l'annex adjunt a aquesta Memòria, queden fora de la protecció patrimonial que aquest document planteja, i per tant la seva gestió serà realitzada per part de l'organisme competent designat per l'Ajuntament de Reus.

Aquests elements apareixen assenyalats al plànol amb petits cercles, el primers amb punts de color verd intens i els segons amb punts de menor mida i color més apagat.

Es tracta dels jaciments del quals es té notícia de la seva existència. La protecció d'aquests elements queda regulada a l'article 7.4 de les Normes d'aquest Pla Especial.

La present Memòria inclou, dues pàgines més endavant, un plànol amb la ubicació dels elements la qual ha estat facilitat per l'Ajuntament de Reus.

A més dels jaciments individuals, aquest Pla Especial defineix un àrea que correspon a l'interior del Tomb de Ravals (també grafat al mateix plànol), dins el qual també caldrà un informe positiu emittit per part dels serveis tècnics de l'Ajuntament i del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per qualsevol obra de nova planta o rehabilitació que afecti al subsòl, tal i com s'estipula a l'esmentat article 7.4 de les Normes d'aquest Pla.

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS

Ubicació	Denominació	Codi
Forn d'en Sugranyes	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-01
Mas d'en Rofes	Vila romana (jaciment)	J-02
La Catafara – Mas de la Cena	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-03
Mas de l'Inspector	Sitja ibèrica (àrea d'expectativa)	J-04
La Grassa – aeroport	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-05
Partida Mas de les Cabres I	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-06
La Boella Jaciment.	Indústria lítica (àrea d'expectativa)	J-07
Partida Mas de les Cabres II	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-08
Els Antigons – Collblanc	Vila romana (jaciment)	J-09
Partida del Moreral (Morea)	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-10
Barranc de l'Escorial	Poblat ibèric (àrea d'expectativa)	J-11
Mas de Valls	Vila romana i necròpolis (àrea d'expectativa)	J-12
Pòrpores	Taller de sílex neolític (àrea d'expectativa)	J-13
Pastoreta (Isabel Basora)	Jaciment ibèric (àrea d'expectativa)	J-14
El Vilar – Hort Pintat	Forn romà, necròpolis i taller ceràmic (jaciment)	J-15
L'Espuga Pobra	Forn romà de Castellvell	J-16
Els Cinc Camins	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-17
Institut Pere Mata	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-18
Monterols	Jaciment ibèric (àrea d'expectativa)	J-19
Mas Calvó	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-20
Mas de la Morera	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-21
El Burgar	Jaciment	J-22
Forn del Cabalet	Necròpolis romana (àrea d'expectativa)	J-23
Pujada de la Rata – Monterols	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-24
Camí d'Algües Verds	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-25
Mas de la Campana	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-26
Mas Vermell	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-27
Raval de Jesús 14	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-28
Santuari de la Misericòrdia	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-29
Camí del Roquis	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-30
Interior del tomb de raval Recinte arqueològic Ciutat medieval		J-31
Gas reusenc o vell	Jaciment romà (àrea d'expectativa)	J-32
Bòvila "La Constructora"	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-33
Mas de Garreta	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-34
Barri Gaudí	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-35
Germanetes dels Pobres	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-36
Mas de Noguers	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-37
Camí de Roquis	Taller ceràmic romà	J-38
Mas d'en Corts	Taller ceràmic romà (jaciment)	J-39
Camí de Pedra Estela	Poblat ibèric	J-40
Pl del Burgar	Indústria lítica	J-41
Partida de Mas Calvó	Vila romana	J-42
Sitges de Pedra Estela	Sitges ibèriques	J-43
Raval del Pallol	Restes de la muralla i edificis dels segles XVII o XVIII	J-44

**Plànol de Jaciments
Arqueològics**

10.1. Casuística de les situacions actuals

Les determinacions urbanístiques poden causar contradiccions que són una amenaça latent per a la preservació de l'objecte de protecció que freqüentment no es manifesten si no s'altera el seu estat físic anterior. Un exemple és el cas de la rehabilitació o inversió en la bona conservació (prescriptiva segons la llei) d'immobles fora d'ordenació o afectats per sistemes. En aquest mateix sentit, s'ha de ressaltar la dificultat en l'obtenció d'ajudes per a la conservació que provoca igualment la degradació del bé. També succeeix que aquest solapament entre protecció patrimonial i planejament pot portar a la substitució dels usos originaris per altres de nous que poden suportar millor les situacions d'indefinió la qual cosa pot implicar un deteriorament dels valors que es pretenien conservar.

Si s'estudia la casuística existent, es poden identificar les possibles alternatives de línies d'actuació urbanística, en les que es concreten les relacions entre planejament i protecció de forma precisa en cada cas. En aquest cas, els béns amb valors patrimonials responen a la següent casuística:

- Elements puntuals arquitectònics, artístics i naturals. Són els edificis o fragments d'arquitectura, i també monuments i elements urbans.
- Conjunts, espais i estructures urbanístiques. Són els espais monumentals entesos dins la seva estructura urbana, les seriacions tipològiques, els espais i carrers amb unitat morfològica d'interès patrimonial o també els àmbits d'interès ambiental o històric.
- Elements territorials. Es tracta d'aquells elements amb valor estructural, natural o paisatgístic.

La voluntat d'aquest Pla Especial de compatibilitzar planejament urbanístic i preservació patrimonial porta a la consideració de les següents alternatives d'actuació:

- a) Preval la qualificació urbanística i, per tant, no s'incorpora l'element al Catàleg amb els nivells A, B o C d'aquest Pla Especial.

Aquesta prevalença es basa en l'anàlisi del valor individual i contextualitzat en el seu entorn de l'element i les implicacions urbanístiques que pot tenir la seva preservació. Així es dona prioritat a elements principals d'ordenació del territori com una afectació resultat del pas de vials de gran continuïtat estructural (per exemple, cas dels dos edificis unifamiliars aïllats situats a la carretera de Tarragona, 52 i 54) o element de serveis fonamentals.

En altres casos, l'estat de conservació d'un element amb un valor "limitat" ha estat un criteri més si la seva recuperació implicava unes despeses en la intervenció clarament desproporcionades. En punts on l'alteració tipològica no es justificava suficientment davant les preexistències d'entorn

1

Carretera de Tarragona, 52

Carretera de Tarragona, 54

(mitgeres excessives en carrers amples, per exemple), s'han considerat les seves possibilitats d'incorporació a l'ordenació vigent

b) Preval la qualificació urbanística però s'incorpora l'element al Catàleg amb els nivells A, B o C d'aquest Pla Especial. Són solament els casos de fragments d'espai lliure d'àmbits de masos.

c) Es pot adaptar la previsió urbanística a la preservació del bé objecte de protecció i preval la inclusió en el catàleg.

Aquesta ha estat el cas més freqüent, ja que en la majoria dels edificis o existeix coherència amb les condicions urbanístiques del seu emplaçament o la seva conservació no altera els plantejaments urbanístics més genèrics. En alguns casos ha calgut una adaptació a la situació real de l'edificació per complir amb els objectius de protecció de l'element de forma concordant amb les qualificacions urbanístiques. En aquests casos s'han modificat les qualificacions urbanístiques.

Pròsper de Bofarrull, 07-11

Raval de Jesús, 34

En altres casos, són els masos, freqüentment a les afores, que tenen una afectació viària.

Carretera de Alcolea. 150. Mas de les Ànimes.

10.2. Sistematització de les situacions urbanístiques vigents en relació a la protecció i plantejaments generals de la proposta de Pla Especial

A partir de l'estudi de les diverses situacions urbanístiques que s'han presentat en l'elaboració del Pla Especial es formula una classificació que ofereix una sistematització analítica dels casos. Aquestes situacions es poden manifestar simultàniament en una única peça.

Un dels objectes d'aquest document és donar coherència a la protecció i la situació urbanística. Per aquesta raó s'han considerat com "afectació dels valors patrimonials" totes les situacions en què aquests es veuen amenaçats, i no exclusivament l'establerta urbanísticament, fent una interpretació oberta del concepte d'afectació.

La següent casuística està regulada l'article 32 de les Normes d'aquest Pla, que explica la relació entre protecció i patrimoni.

a) Afectació urbanística per sistemes

Un immoble o finca es considera afectat urbanísticament per sistemes en el cas en què la seva qualificació no és concordant amb la destinació funcional actual i, a efectes d'aquest Pla, no la pot aconseguir sense l'alteració dels valors que fonamenten la seva protecció.

Sobre la descripció de cada possible situació a partir del planejament anterior a aquest Pla, es formulen els criteris que han donat lloc a les propostes urbanístiques individualitzades del Pla, tant en els casos que s'ha mantingut la qualificació urbanística com en les propostes de modificació recollides en el document.

Carrer Santa Helena, 13 (Carrer Miró, 50)
Afectació mantenida. Inclòsa al Catàleg amb nivell D.

Raval de Jesús, 36
Immoble desafetat. Inclòs al Catàleg amb nivell C. Cal una modificació de PGOM

b) Situació respecte a la seva qualificació zonal

Edificació disconforme (Per volumetria). Es tracta de la manca d'adequació de l'element protegit a les condicions paramètriques de la zona urbanística en concret. Les situacions de disconformitat poden ésser:

- *Per defecte*. L'element construït no ha esgotat les possibilitats edificatòries que li permet el planejament anterior. En funció del grau i nivell de protecció i de la quantitat de sostre permès pel planejament anterior i no edificat, s'estableix en cada cas la possibilitat o no d'augment de sostre (art. 33 de les Normes d'aquest Pla).

Carnisseries Velles, 08

Per excés. L'actual regulació urbanística no suposa cap problema per a la conservació de l'element.

Carrer Casals, 04

Edificació conforme. En aquesta situació no hi ha prescripcions urbanístiques contradictòries amb la protecció. Per tant, és la condició de preservació la que aporta elements diferencials que cal precisar, com per exemple quin és el nivell de protecció assenyalat o els elements de valor en funció d'aquesta protecció o els marges d'actuació.

Carrer del Castell, 06 (Carrer del Mar, 07)

10.3. Justificació dels ajusts en la qualificació urbanística

En apartats anteriors s'ha explicat la voluntat d'aquest Pla Especial de satisfer les finalitats específiques de protecció del patrimoni cultural, però aquest objectiu no suposa la substitució del planejament vigent com a instrument integral per a l'ordenació del territori. Per aquest motiu, s'estableix el règim urbanístic per la qualificació urbanística corresponent encara que en el desenvolupament d'aquestes previsions s'haurà de respectar el que preveu el Pla Especial de manera específica d'acord amb la protecció del bé inclòs en el Pla.

En paral·lel a la valoració dels elements que han estat objecte de protecció, s'ha estudiat la situació urbanística actual, ponderant en cada cas les repercussions que suposava el mantenir un element pel seu valor patrimonial i, per tant, adequar la seva qualificació, o bé donar prioritat a les previsions urbanístiques en detriment de la conservació de l'element, d'acord amb els criteris de ponderació anteriorment ja exposats.

Com a resultat s'han donat les següents solucions a partir del tipus d'afectació del planejament:

- **De manera general.** S'entén que davant el criteri dominant en el Pla de que el valor patrimonial és prevalent sobre l'afectació urbanística, i per evitar la seva pèrdua irreversible, cal contraposar que la nova situació urbanística és resultant i inseparable de la bona conservació de l'element, condició que per sí mateixa ja és obligada per la legislació aplicable, i no només en matèria de protecció del patrimoni. Si el valor o consideració de l'element com a protegit desaparegués per alguna de les causes excepcionals previstes a la legislació, ja no concorren raons que justifiquin mantenir una situació urbanística que sense l'anterior fonament resultaria anòmala. El Pla Especial crea uns codis identificatius urbanístics adients per tal d'identificar les peces que es proposa desafectar.
- **Codi identificatiu (E-[n°]).** La identificació amb aquest codi només significa que l'element està incorporat pel Pla Especial. No cal entendre, per tant, que s'està protegint amb la conservació si no és en relació a la regulació que fa el Pla Especial. Les condicions urbanístiques no canvien respecte a les anteriors en allò que no sigui especificat, encara que es mediatitzen des dels criteris de protecció del present Pla. Per exemple, una zona qualsevol més el codi es regula pel planejament per aquella zona, pel que fa a edificabilitat màxima i altres paràmetres que fixen el règim urbanístic, però que no es considera disconforme pel fet que les alçades o el nombre de plantes sigui superior a l'assenyalat per les NNUU, la densitat no s'adeqüi o la fondària sigui superada si no es tracta d'una alineació amb un sistema.
- **Afectacions que es conserven.** En aquests casos, malgrat que també s'identifiquen els elements amb el codi com incorporats al conjunt del pla, l'afectació urbanística es conserva i el nivell de protecció determinat correspon al D, per tal de garantir la documentació adient quan es produeixi la desaparició de l'edificació. Una situació diferent és aquella afectació que es conserva en una part de una finca que conté un element que es protegeix, ja que els valors d'interès d'aquest es poden mantenir sense entorpir l'execució del sistema.

- **Edificacions no afectades que s'admet que puguin desaparèixer.** Com en el cas anterior, la codi identificatiu només obliga a la documentació de l'element. Es diferencien en que no estan urbanísticament afectats però el seu valor, encara que requereix un registre de la seva anterior presència, no reuneix unes condicions objectives que justifiquin la conservació com a bé patrimonial i poden ser substituïts per la iniciativa privada.

- **Realiniacions.** En aquest cas prevalen els valors de protecció sobre unes afectacions puntuals. La no execució de l'afectació urbanística del sistema no suposa una alteració important i es pot adaptar la funcionalitat anteriorment prevista pel planejament a la xarxa viària que es conserva. En el cas de desaparició de l'element protegit per algun dels casos excepcionals previstos a la Llei, atès que ja no existeix l'objecte que calia preservar, es recupera la situació urbanística anterior en coherència amb l'entorn urbanístic vigent en aquell moment.

- **Afectació per zona verda o espais lliures.** La naturalesa d'aquesta afectació permet adaptar, en els casos que sigui justificat, la delimitació zonal de manera que es pugui preservar l'objecte d'interès. Es té present que en molts casos seria impossible conservar adientment una edificació si se incorpora en un espai públic amb un ús diferent amb el que es va projectar.

S'ha estudiat individualment compatibilitzar la protecció amb un perímetre de zona verda que no invalidi la funcionalitat d'aquesta, així com dotar a l'edificació d'un espai lliure adequat a les seves característiques quan sigui el cas.

També s'inclouen en aquest apartat els jardins i parcs públics, i elements construïts que estan inclosos, que en resulten protegits i que mantenen la seva qualificació.

- **Afectació per equipament.** La qualificació permet l'edificació per la qual cosa caldrà adaptar el programa a les possibilitats funcionals de l'edificació. La redacció de plans especials urbanístics per ajustar volums permetrà en cada cas concretar cada actuació.

En algun cas, el Pla Especial proposa adequar la qualificació zonal urbanística a la de sistema d'equipaments quan aquest ús és l'existent a l'immoble i les característiques de l'edificació que es protegeix dificultarien la transformació en un ús diferent.

- **Verd privat.** Són les peces privades o públiques, en moltes ocasions construïdes amb edificacions d'interès, que es distingeixen pel valor dels seus jardins. La protecció del Pla Especial requereix en aquest casos una cura especial en les possibles intervencions.

11.1. Consideracions generals sobre el marc normatiu en el què cal inserir el Pla Especial

La protecció del patrimoni històricoartístic de la ciutat de Reus és una de les funcions públiques previstes a l'article 46 de la Constitució. Constitueix també una de les formes de mantenir la tradició i la història a través de l'existència d'una ciutat i, en conclusió, un dels sistemes de fer efectiu i extensiu a tots el dret a la cultura proclamat en l'article 44 de la Constitució.

La imbricació urbanisme-tutela monumental significa que correspon als municipis establir quins són els sistemes concrets de protecció dels edificis que componen el citat patrimoni, degut a la remissió que des de l'article 33 de la Constitució, que proclama el dret de propietat sotmès a la funció social, s'efectua als plans urbanístics. Així les coses, correspon als ens locals la determinació dels sistemes de protecció, règim jurídic, vinculacions dels edificis del patrimoni històricoartístic, etc., omplint el contingut de la funció social a què aquest tipus de propietat es troba vinculada.

Les determinacions dels plans especials de protecció dels edificis arquitectònics o que corresponguin al patrimoni històricoartístic, com és aquest cas, s'han de realitzar, amb respecte a la legislació autonòmica i estatal sobre la matèria, i amb respecte a la legislació urbanística, en especial aquella que estableix les condicions bàsiques que garanteixen la igualtat dels propietaris del sòl en l'exercici del seu dret de propietat urbana. La Llei 6/1998, del 13 d'abril, sobre règim del sòl i valoracions, ha definit les condicions i deures bàsics que componen el dret de propietat. Aquestes condicions bàsiques es determinen com un mínim denominador que permetrà un desenvolupament autonòmic. La Llei citada determina també altres regles que per tractar-se de condicions i deures bàsics han de ser aplicades amb uniformitat en el territori de l'estat –les regles sobre expropiació forçosa, responsabilitat, dret de superfície, etc–. Es podria dir, en general, que es tracta de les regles sobre la dimensió civil del dret de propietat, encara que referit als edificis que el Pla Especial protegeix, contingudes en lleis administratives. La dimensió del què és ornamental, monumental, arquitectònic o arqueològic no ha estat ignorada pel legislador estatal en ús de les seves competències per fixar els deures bàsics que componen l'exercici del dret de propietat. En efecte, en l'article 19, que porta per títol "deures legals d'ús, conservació i rehabilitació" es llegeix el que segueix:

"1. Els propietaris de tota classe de terrenys i construccions hauran de destinar-los a usos que no resultin incompatibles amb el planejament urbanístic i mantenir-lo en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic. Quedaran subjectes igualment al compliment de les normes sobre protecció del medi ambient i dels patrimonis arquitectònics i arqueològics i sobre rehabilitació urbana."

El legislador ha delimitat un tipus de propietat els titulars de la qual estan vinculats pels destins i usos del planejament i al mateix temps han de mantenir les edificacions en les condicions previstes per la norma, essent d'especial rellevància l'afectació a la què es troben subjectes els edificis que formen part dels

patrimonis arquitectònics i arqueològics. La raó d'aquesta delimitació i de la vinculació imposada a aquest tipus d'edificacions es troba en diverses justificacions. Les característiques de l'entorn reflecteixen els assentaments humans i reflecteixen l'existència de societats que han deixat la seva petjada en el passat. Aquest passat o ambient visual és digne de protegir-se per quant forma part de la història d'un país. També existeix motiu per voler preservar els trets o els aspectes d'una comunitat de manera que puguin ser advertits per tots aquells que visquin en un temps històric concret –és cert que en determinats edificis s'aprecia l'estabilitat cultural de la identitat individual i grupal de les societats–. Tot això condueix a què els edificis històricoartístics han de ser contemplats com entitats singulars a més de com elements que formen part d'un entorn visual i d'un ambient que recull els valors humans.

Des del punt de vista subjectiu els poders públics tenen l'obligació i el mandat constitucional de tutelar i protegir el patrimoni cultural. Resulta irrellevant la titularitat del bé sobre el que aquella protecció es projecta, per la qual cosa es possible incloure tant béns de titularitat pública com béns de titularitat privada. La protecció es projecta sobre els béns que integren el patrimoni històricoartístic, qualsevol que sigui el seu règim jurídic. A tal efecte convé recordar l'article 128 de la Constitució, on es remarca que tota la riquesa nacional qualsevol que sigui la seva titularitat està sotmesa a l'interès general.

Amb tot, el Pla Especial resta subjecte d'una banda a les regles contingudes en la legislació autonòmica, i a aquelles altres connexes referides a la matèria que són competència de l'Estat, donat que formen part de la regulació de les condicions bàsiques i conformen el dret de propietat. Per aquesta raó aquesta uniformitat o homogeneïtat de condicions exigeix que la pròpia titularitat dels béns estigui sotmesa a un dret de conservació uniforme per a tot el territori de l'Estat, i uniforme s'entén també la protecció a través dels instruments del planejament.

11.2. La competència per a l'aprovació definitiva del Pla Especial

La protecció d'edificis pel seu valor històric i monumental ha estat regulada a través de textos legals urbanístics i de patrimoni històricoartístic que, de forma dispersa, estableixen el règim jurídic de la protecció en la legislació de patrimoni i l'instrument de protecció en la legislació urbanística.

La Llei 9/1993 del patrimoni cultural català declara expressament en el seu article 39 que els instruments determinats per la legislació urbanística establiran dues regles de protecció dels immobles històricoartístics, als que ja se'ls aplica el règim de la Llei 9/1993 des de que s'han declarat com a béns culturals d'interès local. Així, el Decret Legislatiu 1/1990 del 12 de juliol pel que s'aprova la refosa de textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, i en concret el seu art. 58, recollia la protecció i conservació de monuments i la seva inclusió en catàlegs a través de Plans Especials aprovats pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques o la Comissió d'Urbanisme. Amb això es completa a Catalunya, la regulació dels immobles històricoartístics de manera mimètica a com s'efectuava en la legislació urbanística des dels anys cinquanta.

La legislació de patrimoni cultural catalana, posterior a la urbanística, és conscient de les operacions de catalogació escomeses per Plans Especials amb anterioritat a la seva vigència; per això la Disposició Addicional Primera de la Llei 9/1993 determina que els immobles que en el moment de l'entrada en vigor de la Llei estiguessin inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en Plans urbanístics (també especials) tenen la consideració de béns culturals d'interès local i per aquest fet quedaran inclosos en el catàleg del Patrimoni Cultural català. D'aquesta manera es pot dir que l'instrument del Pla Especial s'alça en el sistema prototípic de protecció que enllaça el patrimoni històric i l'urbanisme, donat que la pròpia Llei 9/1993 declara d'interès local –i de l'interès de Catalunya– allò que ja haguessin protegit els Plans Especials de protecció i altres urbanístics; tot això naturalment en relació amb l'article 38 del Text refós 1/1990.

Fins i tot quan la Llei 22/1998 no conté una disposició derogatòria formal, la força material de la norma ha originat una modificació material dels preceptes anteriors urbanístics reguladors del tràmit d'aprovació dels Plans Especials. Les raons són les següents: el legislador de Catalunya està vinculat només per les regles de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya; en matèria urbanística, en gaudir la Generalitat de competència exclusiva pot modificar el règim d'aprovació de plans que no té, tampoc, perquè ser uniforme en el territori de Catalunya. En matèria urbanística només cal exceptuar de la competència del Parlament aquells aspectes en què l'Estat tingui la competència per a regular les bases o el bàsic (STC 61/1997). La matèria patrimoni històric no ofereix cap obstacle a la modificació del tràmit d'aprovació operada; sobre ella ostenta el Parlament les competències legislatives exclusives (art. 9.5 EAC) sens perjudici de les de l'Estat sobre la defensa del patrimoni contra l'expoliació.

La nova Llei d'Urbanisme 2/2002, del 14 de març, en el seu Article 85 "Informe de les comissions territorials d'urbanisme en la tramitació del planejament urbanístic derivat d'aprovació municipal i comarcal" estipula:

- 1. Un cop els plans especials urbanístics, els plans de millora urbana i els plans parcials urbanístics han estat objecte d'aprovació inicial, en els supòsits a què es refereix l'article 79.1, els ajuntaments han de sol·licitar un informe a la comissió territorial d'urbanisme que escaigui, la qual l'ha d'emetre i comunicar en el termini de dos mesos; altrament, s'entén que l'informe és favorable.*
- 2. Els informes a què es refereix l'apartat 1 han d'incloure les consideracions que calguin, fonamentades en raons de racionalitat i funcionalitat urbanístiques i orientades a la superació de contradiccions, a l'esmena d'errors i a la millora de la claredat i la precisió jurídiques i tècniques. En tot cas, són vinculants, únicament, les prescripcions que continguin fonamentades en els motius d'interès supramunicipal i de legalitat especificats pels apartats 3 i 4.3. Són motius d'interès supramunicipal, als efectes del que estableix l'apartat 2:*

Les especials característiques d'aquest Pla Especial de Protecció fan que l'adequació documental a la finalitat del pla obligui a la definició inequívoca de l'objecte que s'està protegint i les mesures per assegurar les seves finalitats. La temporalitat de desenvolupament del pla només té sentit des del punt de vista de la seva vigència, que condiciona les actuacions que es desenvoluparan posteriorment d'acord amb les seves determinacions. Per tant, no té sentit parlar d'etapes d'execució d'un document que té per finalitat concretar unes determinacions i pautes per tal d'actuar en un territori, que en definitiva seran aplicades amb les seves conseqüències en el conjunt de peces relacionades d'acord amb la classificació del propi Pla Especial. Per tant, la temporalitat del Pla Especial és indefinida en els termes recollits a la normativa, en tant no es modifiqui el Pla Especial.

Solament caldria parlar de terminis d'execució pel que fa a la materialització del deure de conservació, que es determina en la disposició addicional quarta de les normes en un termini de 2 anys per a disposar del certificat de manteniment previst a l'article 21 de les Normes Urbanístiques del Pla. Aquest termini suposa una concreció del que estableix l'ordenança sobre conservació i seguretat dels paraments exteriors dels edificis per a disposar del mateix.

Aquest epíleg no forma part en sentit estricte del Pla Especial de Protecció del Patrimoni: vol ser només una reflexió sobre el fet de que la protecció patrimonial no ha de ser un conjunt de normes coercitives, sinó tot el contrari, pot servir per donar idees per pensar, projectar i articular millor el territori, partint de la base del respecte al patrimoni. S'ha d'entendre, doncs com una primera constatació de l'immens potencial creatiu que té pel futur urbanístic de la ciutat.

Aquest Pla tracta de protegir no solament les peces individuals d'arquitectura o de l'entorn natural, sinó també alguns carrers o teixits urbans i certes parts del territori el valor dels quals excedeix al dels elements individuals, ja que porten valors inherents en la seva estructura o en les relacions de conjunt, com per exemple el camí i la parcel·lació, o l'edificació.

És palès que les estretes relacions que històricament han existit entre forma urbana i territori, entre la manera de construir la ciutat i el seu entorn natural, entre l'explotació econòmica i el creixement i transformació de Reus i el seu camp, es va trencar de manera violenta, sobretot a la segona meitat del segle XX. Al voltant del centre històric, considerat aquest com la ciutat existent dins el perímetre de les muralles carlines de 1858, s'han anat construint barris o fragments de ciutat, sovint d'estructura feble, a vegades desendregats i també amb difícils relacions amb els teixits circumdants i el territori. Tanmateix han suposat una barrera que ha trencat aquelles relacions harmonioses entre la ciutat històrica i el seu camp. Han quedat oblidats els vells camins, aquells que connectaven ciutat i camp, aquells en els quals se situaven els millors masos, aquells amb traçats acords amb el relleu, els elements d'aigua - les rieres i els barrancs - i l'estructura parcel·laria.

Un senzill plànol que reuneix els teixits urbans i els àmbits territorials patrimonials dóna idea de les immenses possibilitats d'articulació urbana i territorial a partir de la consideració i revalorització d'aquests elements. Podem somniar amb la possibilitat de tornar a recórrer tot el terme municipal travessant paratges naturals i agrícoles, gaudint d'exemples d'extraordinària, i freqüentment desconeguda, arquitectura, lligant-los entre ells i amb la ciutat existent. Potser aquestes línies de vertebració entre àrees patrimonials naturals ens poden ajudar a tornar a entendre aquelles relacions perdudes entre la ciutat històrica i el seu lloc, part essencial del seu valor.

Aquest plànol mostra unes possibles àrees naturals amb certs graus de protecció que poden ser considerades com "parcs patrimonials" i uns altres secundaris que en diem "àmbits patrimonials", així com unes intuïcions de possibles línies de vertebració entre ells i al mateix temps amb la ciutat històrica.

ANNEX 1: LLISTATS D'ELEMENTS I ÀMBITS AMB VALOR PATRIMONIAL

EDIFICIS I IMMOBLES AMB VALOR PATRIMONIAL ORDENATS SEGONS NIVELLS A, B I C (SÈRIE E)

Nivell A			
Adreça	Denominació		Codi
Castell (plaça del), 03A	Castell del Cambrer		E-052
Mercadal (plaça del), 07A	Cal Navàs		E-148
Salou (carretera de). Partida de Mascalvó.	Mascalvó		E-220
Sant Joan (carrer de), 27	Cal Rull		E-233

Nivell B			
Adreça	Denominació		Codi
Alcolea (carretera d'), km 1. Partida Roquís, 69-01.	Vil·la Maria		E-006
Alcolea (carretera d'). Partida Roquís, 69-03.	Mas del Parsifal		E-007
Antoni Gaudí (carrer d'), 20	Col·legi Misericòrdia. Ca Donya Maria Cortina.		E-023
Boca de la Mina (passeig de la). Partida Monterols.	Mas del Creus o Mas de Torrecilla		E-033
Castellvell (carretera de), 20	Xalet Serra		E-056
Cristòfor Colom (carrer de), 12-14	Taller d'Hipòlit Montseny <small>Montseny (només fons, elements industrials i béns mobles que pertanyen al procés productiu)</small>		E-065
Escorxador (carrer de l'), 01	Antic Escorxador Municipal-Biblioteca Central Xavier Amorós		E-066
Galanes (carrer de les), 19 (carrer de la Presó, 02)	Biblioteca de Pau Font de Rubinat		E-078
Institut Pere Mata (carretera de l'), 01 (Partida de Monterols)	Institut Pere Mata		E-091
Jesús (carrer de), 03-07	Ca l'Iglésies Ódena		E-092
Llovera (carrer de), 10	-		E-111
Llovera (carrer de), 12	-		E-113
Llovera (carrer de), 15 (carrer de Salvador Espriu, 10)	Cal Bofarull		E-115
Llovera (carrer de), 17	Cal Querol		E-116
Llovera (carrer de), 19-21	-		E-118
Llovera (carrer de), 47-49	Farmàcia Punyed		E-127
Major (carrer), 15 (carrer de l'Abadia, 05)	Centre de Lectura		E-133
Martí Folguera (raval de), 02	Cal Munné		E-137
Mercadal (plaça del), 17	-		E-150
Misericòrdia. Partida de les Forques Velles (carrer del Pare Manyanet, 27).	Mas del Vilella		E-158
Monterols (carrer de), 15	-		E-162
Monterols (carrer de), 34	Cal Carpa		E-168
Onze de Setembre (avinguda de l'), 124	Mas del Llevat		E-172
Pau (avinguda de la), 01. (Cementiri de Reus)	Capella de la família Margenat		E-174
Prat de la Riba (avinguda de), 36	Escoles Prat de la Riba		E-185
Prat de la Riba (avinguda de), 41	Cal Sardà		E-186
Prim (plaça de), 04 (carrer de Boule)	Teatre Fortuny i El Círcol i Porxos de la Plaça Prim		E-191
Riudoms (carretera de). Partida del Roquís 37.	Mas de Sedó i de Sedó Vell		E-205
Salou (carretera de), 26 (carrer de Jaume Vidal i Alcover, 06)	Mas d'Iglésies		E-219
Sant Esteve (carrer de), 15 (raval de Jesús, 44)	Magatzems de cal Vilella		E-224
Sant Joan (carrer de), 11	Cal Tarrats		E-227
Sant Joan (carrer de), 12-14	Cal Sagarra		E-228
Sant Joan (carrer de), 29	Cal Gasull		E-234
Sant Joan (carrer de), 32	Cal Grau Pla		E-235
Sant Joan (carrer de), 34A	Antic dispensari antituberculós		E-237
Sant Llorenç (carrer de), 15-17	Cal Miró		E-240
Sant Pere (plaça de), 01	Església prioral de Sant Pere, capella dels Dolors i campanar		E-243
Sant Pere (raval de), 17-21	Ca l'Homdedéu		E-248
Sant Pere (raval de), 43-45	Ca l'Anguera		E-251
Santa Anna (carrer de), 23-25	Cal Marco		E-258
Santa Anna (raval de), 32-34 (carrer de la Selva de Camp, 07)	Cal Serra. Cal Quadrada.		E-275
Sunyer (passeig de), 04-06	Estació Enològica		E-287
Teatre (plaça del), 01	Teatre Bartrina		E-298

Nivell C			
Adreça	Denominació		Codi
Abadia (carrer de l'), 02	L'Abadia		E-001
Abadia (carrer de l'), 08	Ca l'Espuny		E-002
Vidre (carrer del), 28 (carrer de Monterols, 37)	-		E-003
Vent (carrer de), 23 (carrer Sant Carles i Sant Josep, 01-03-05)	Cal Baró		E-004
Alcolea (carretera d'), 150 (carrer d'Apel·les Mestres, 39)	Mas de les Ànimes		E-005
Aleus (carrer d'), 01 (carrer del Vidre, 03; carrer del Metge fortuny)	-		E-008
Aleus (carrer d'), 05	-		E-009
Àliga (carrer de l'), 01	Mas del Vilanova		E-010
Alt del Carme (carrer), 51	Rentadors públics les Basses Noves		E-011
Alt del Carme (carrer), 66	-		E-012
Amargura (carrer de l'), 55 (carrer de Sant Magi Alegre, 02)	-		E-013
Ample (carrer), 03 (carrer del Dr. Joan Abelló, 04)	-		E-014
Ample (carrer), 13 (carrer del Dr. Joan Abelló, 14)	Institut de Puericultura "La Gota de la Llet".		E-015
Ample (carrer), 35 (antic carrer de Castelar, 53)	-		E-016
Ample (carrer), 44-46 (antic carrer de Castelar, 44-46)	-		E-017
Ample (carrer), 45 (carrer de Sant Joaquim, 35)	-		E-018
Ample (carrer), 48-50	-		E-019
Ample (carrer), 57 (carrer de Cristòfor Colom, 01-03)	-		E-020
Antic pas del ferrocarril (carrer), 03 (carrer de Ceferi Olivé, 04)	Mas de Sabater		E-021
Antoni Gaudí (carrer d'), 04	-		E-022
Bellissens (autovia de). Partida Quarta	Mas d'Espasa		E-024
Bellissens (autovia de). La Vinadera.	Sanatori Villablanca (Mas de Plana)		E-025
Bellissens (carretera de) Partida de Quart.	Mas de Sunyer (1)		E-026
Bellissens (partida de)	Mas de Bonrepòs		E-027
Bellissens (partida de) (avinguda de la Universitat, 01)	Mas Vila de Barberà o Mas del Vila		E-028
Bellissens (partida de)	Mas del Quico		E-029
Bellissens (partida de)	Mas de Macaia		E-030
Sant Llorenç (carrer de), 17-19	-		E-031
Boca de la Mina (passeig de la).	Mas de Gasull		E-032
Boca de la Mina (passeig de la). Partida Monterols.	Molí de la Vila. Molí de Monterols o Molí de Dalt, o de la Vila		E-034
Boca de la Mina (passeig de la). Partida Monterols.	Mas del Llopis		E-035
Boca de la Mina (passeig de la)	Mas de Banús. Mas del Ministre o Mas del Suquer		E-036
Boca de la Mina (passeig de la)	Fumera del Molí de Baix de Monterols		E-037
Boca de la Mina (passeig de la), 05	Mas de Navàs		E-038
Boule (carrer de), 03	-		E-039
Boule (carrer de), 07 (carrer dels Recs, 19)	-		E-040
Brugar, El (partida)	Mas de Gusí		E-041
Brugar, El (partida).	Mas del Brugar		E-042
Cambriels (carretera de). Partida de Rubió.	Mas de Gasparó		E-043
Cambriels (carretera de). Partida de Rubió.	Mas d'Otzet o de Montagut. Mas de Pedret o d'en Rebooster.		E-044
Les Pòrpores, partida.	Mas de Borràs		E-045
Les Pòrpores, partida.	Mas de Freixa		E-046
Carnisseries Velles (carrer de les), 08 (carrer de la Presó, 03)	-		E-047
Casals (carrer de), 04 (carrer de Vilar, 5A)	-		E-048
Casals (carrer de), 15 (antic carrer de Casals s/n)	-		E-049
Castell (carrer del), 05 (plaça del Castell s/n)	-		E-050
Castell (carrer del), 06 (carrer de la Mar, 07)	-		E-051
Castell (plaça del), 05	-		E-053
Castellvell (carretera de)	Mas del Querol		E-054
Castellvell (carretera de), 07 (TP-7049)	Mas de l'Espinós (Pirotecnia Espinós)		E-055
Castellvell (carretera de), 22A	Laboratori Serra		E-057
Catalunya (plaça de), 05	Cambrà Oficial de la Propietat Urbana		E-058
Catalunya (plaça de), 06 (carrer del Roser s/n)	-		E-059
Catalunya (plaça de), 07	-		E-060

Condesito (carrer del)	Mas de Llopard	E-061
Constantí (carretera de). Partida Burgaret.	Mas del Ferreter	E-062
Constantí (carretera de). Partida de la Grassa.	La Granja Roca Soldevila	E-063
Cristófor Colom (carrer de), 10	Taller d'Hipòlit Montseny	E-064
Cristófor Colom (carrer de), 12-14	Taller d'Hipòlit Montseny	E-065
Estallers (partida)	Mas del Carreres	E-067
Font (carrer de la), 13 (carreró de l' Abadla, 12)	-	E-068
Francesc Bartrina (carrer de), 09-11	-	E-069
Frederic Soler (carrer de), 15	-	E-070
Frederic Soler (carrer de), 55 (carrer del Dr. Domènec, 11)	Xalet del Dr. Domènec	E-071
Gabriel Ferrater i Soler (plaça de), 01A	Església del barri Fortuny	E-072
Galanes (carrer de les), 02	-	E-073
Galanes (carrer de les), 09	-	E-074
Galanes (carrer de les), 15 (carrer de la Presó, 01)	-	E-075
Galanes (carrer de les), 16 (carrer de Santa Anna, s/n)	-	E-076
Galanes (carrer de les), 17 (carrer de la Presó, s/n)	-	E-077
Galanes (carrer de les), 28	-	E-079
Galanes (carrer de les), 33 (carrer de Pujol, 02)	-	E-080
Galanes (carrer de les), 35	-	E-081
Galera (carrer de la), 01 (carrer de Monterols, 02)	-	E-082
Galera (carrer de la), 04	-	E-083
Galera (carrer de la), 11 (carrer del Galló, s/n)	-	E-084
Coma (partida de la)	Mas de Vidal, o de Boronat	E-085
Gatets (partida)	Mas de Sunyer (2)	E-086
Hospital (carrer de l'), 14	-	E-087
Hospital (carrer de l'), 21 (raval de Sant Pere, 08)	Antic hostal del Jorba	E-088
Hospital (carrer de l'), 27	-	E-089
Hospital (carrer de l'), 29 (carrer d'Hortensi Güell, 01)	-	E-090
Jesús (carrer de), 19 (carrer de la Galera, 26 - plaça de les Basses, 08)	Cal Gebellí	E-093
Jesús (carrer de), 23	-	E-094
Jesús (raval de), 12	-	E-095
Jesús (raval de), 14 (carrer Alt de Sant Salvador, 12-14)	-	E-096
Jesús (raval de), 16-18 (carrer Alt de Sant Salvador, 08-10)	Antic Cinema Monterrosa	E-097
Jesús (raval de), 20 (carrer Alt de Sant Salvador, 02-06)	-	E-098
Jesús (raval de), 32	-	E-099
Jesús (raval de), 34 (carrer de Sant Esteve, 09)	-	E-100
Jesús (raval de), 36	-	E-101
Jesús (raval de), 38	Cal Buqueras	E-102
Jesús (raval de), 40 (carrer de Sant Esteve, 11A)	Cal Massó	E-103
Jesús (raval de), 48	Cal Sostres	E-104
Josep Caixés (carrer de), 01-03 (avinguda de Montblanc, 119)	Antiga Presó del Partit Judicial	E-105
Llibertat (plaça de la), 11-15	Casa del Museu d'Art i Història de Reus	E-106
Llovera (carrer de), 01	-	E-107
Llovera (carrer de), 05	-	E-108
Llovera (carrer de), 07	-	E-109
Llovera (carrer de), 09	-	E-110
Llovera (carrer de), 11	-	E-112
Llovera (carrer de), 13	-	E-114
Llovera (carrer de), 18	-	E-117
Llovera (carrer de), 25-27	-	E-119
Llovera (carrer de), 31	-	E-120
Llovera (carrer de), 32	-	E-121
Llovera (carrer de), 33	-	E-122
Llovera (carrer de), 35	-	E-123
Llovera (carrer de), 39	-	E-124
Llovera (carrer de), 41	-	E-125
Llovera (carrer de), 46	-	E-126
Llovera (carrer de), 48	-	E-128
Llovera (carrer de), 54-56 (carrer de la Lleona 02-08 - carrer dels Recs, 21)	Cal Boule	E-129
Major (carrer), 08	-	E-130
Major (carrer), 10	-	E-131
Major (carrer), 12	-	E-132
Major (carrer), 21	-	E-134
Marià Fortuny (avinguda de)	Fumera del "Gas Reusense"	E-135
Martí Folguera (raval de), 01 (carrer del Vent, 02-04)	-	E-136
Martí Folguera (raval de), 08	Cal Picó	E-138
Martí Folguera (raval de), 29	-	E-139

Martí Folguera (raval de), 32	Cal March	E-140
Martí Folguera (raval de), 33-35	-	E-141
Martí Folguera (raval de), 51 (carrer de Misericòrdia, 01)	-	E-142
Mas de les Monges (camí del). Partida Porpres.	Mas de Giró	E-143
Mata (passeig de), 26 (carrer de Joan Martell, 32-36)	-	E-144
Mata (passeig de), 32-34	Fumera de la fàbrica del Weger	E-145
Mercadal (plaça del), 01 (carrer d'Aleus, 03A)	Ajuntament de Reus	E-146
Mercadal (plaça del), 07	-	E-147
Mercadal (plaça del), 16	Cal Coder	E-149
Metge Fortuny (carrer del), 01	-	E-151
Metge Fortuny (carrer del), 02 (plaça del Mercadal, 01A)	-	E-152
Miró (riera de), 41	-	E-153
Miró (riera de), 49	-	E-154
Misericòrdia (carrer de), 07A	-	E-155
Misericòrdia (c. de), 12A (c. de Balmes, 31-33 - plaça de S. Francesc, s/n)	Església parroquial de Sant Francesc	E-156
Misericòrdia (carrer de), 12B	Institut Salvador Vilaseca	E-157
Misericòrdia. Partida de les Forques Velles (carrer del Pare Manyanet)	Mas del Vilella	E-158
Montblanc (avinguda de), 05-09	Antiga Ermita del Roser i IES Gabriel Ferrater Solé	E-159
Monterols (carrer de), 05	-	E-160
Monterols (carrer de), 11 (carrer del Vidre, 06)	-	E-161
Monterols (carrer de), 17 (carrer del Vidre, 10)	-	E-163
Monterols (carrer de), 19 (carrer del Vidre, 12)	-	E-164
Monterols (carrer de), 20 (carrer del Galló, 13A)	-	E-165
Monterols (carrer de), 21 (carrer del Vidre, 14)	-	E-166
Monterols (carrer de), 30 (carrer del Galló)	Cal Codina	E-167
Monterols (carrer de), 38	-	E-169
Nolla (carreró de), 01	-	E-170
Onze de Setembre (avinguda de l'), 110-116	Mas del Marnau	E-171
Pau (avinguda de la), 01 (Partida del Matet)	Cementiri Municipal	E-173
Pintor Fortuny (plaça del), 01	Caixa d'Estalvis	E-175
Plàtans (passeig dels). Barri de la Immaculada.	Mas de l'Eudald Gebellí	E-176
Pobla de Mafumet (carrer de la), 01-05 (plaça de l'Abat Ollba, 35)	Mas Hort del Ros o del Pintat	E-177
Porpres (partida)	Mas de Valls	E-178
Prat de la Riba (avinguda de), 03	-	E-179
Prat de la Riba (avinguda de), 13-15	-	E-180
Prat de la Riba (avinguda de), 14	-	E-181
Prat de la Riba (avinguda de), 26-30 (carrer de Josep Sardà i Cailà,	Església parroquial de Sant Joan	E-182
Prat de la Riba (avinguda de), 32-34 (carrer de Sant Joan, 29A)	Mercat Central i oficines municipals	E-183
Prat de la Riba (avinguda de), 35 (carrer de la Verge Maria, 01)	-	E-184
Estel (carrer de), 09 (carrer del Sol, 04b)	-	E-187
Presó (carrer de la), 07	-	E-188
Prim (passeig de), 05-07	Antiga Fàbrica Bertran	E-189
Prim (plaça de), 02 (carrer de Llovera, 04)	-	E-190
Prim (plaça de), 06	-	E-192
Prim (plaça de), 10	Banc de Bilbao	E-193
Pròsper de Bofarrull (carrer de), 07-11	Fàbrica de licors Massó	E-194
Puríssima Concepció (carrer de la), 06	-	E-195
Puríssima Concepció (carrer de la), 14	Casa de Cultura	E-196
Puríssima Concepció (carrer de la), 16	-	E-197
Puríssima Sang (carreró de la), 04-06	-	E-198
Puríssima Sang (plaça de la), 02A	Església parroquial de la Puríssima Sang	E-199
Sant Esteve (carrer), 06	-	E-200
Recs (carrer dels), 25	-	E-201
Vila-seca (camí vell de), 24 i Travessera de Bellissens. Partida	Mas del Domènec o Mas del Murtra	E-202
Riudoms (camí vell de), 09	-	E-203
Riudoms (camí vell de). Partida de les Forques Velles.	Mas del Font	E-204
Riudoms (carretera de). Partida del Roquis 37.	Mas de Sedó i de Sedó Vell	E-205
Robuster (raval de), 16 (carreró del Boix, 03A)	Cal Pedrol Rius	E-206
Robuster (raval de), 21 (plaça de Sant Miquel, 07)	-	E-207
Robuster (raval de), 23 (plaça de Sant Miquel, 06)	-	E-208
Robuster (raval de), 28 (carrer de M. Teresa Guasc, 01)	-	E-209
Robuster (raval de), 36	Casa Natal de Marià Fortuny. Edifici La Boella.	E-210
Robuster (raval de), 41	-	E-211
Robuster (raval de), 42bis	-	E-212
Robuster (raval de), 44	-	E-213
Roser (carrer del), 06-12	-	E-214
Roser (carrer del), 15	-	E-215

Roser (carrer del), 25	-	E-216
Roser (carrer del), 42	-	E-217
Rosic (carrer de), 10 -14	-	E-218
Sant Benet (carrer de), 21 (carrer de l'Arquitecte Caselles, 10A)	Casa natal del bisbe Bonaventura Grau i Vallespinós	E-221
Sant Elies (carrer de), 05	-	E-222
Sant Elies (carrer de), 40-42	-	E-223
Sant Esteve (carrer de), 15 (raval de Jesús, 44)	Magatzems de cal Vilella	E-224
Sant Francesc (plaça de), 02	-	E-225
Sant Joan (carrer de), 07 (carrer de Boule, s/n)	-	E-226
Sant Joan (carrer de), 13	Ca Borràs de March	E-229
Sant Joan (carrer de), 18	-	E-230
-	-	E-231
Sant Joan (carrer de), 24	-	E-232
Sant Joan (carrer de), 32A	-	E-236
Sant Joan (carrer de), 34B	Hospital de Sant Joan	E-238
Sant Llorenç (carrer de), 01	-	E-239
Sant Llorenç (carrer de), 15-17	Cal Miró	E-240
Sant Llorenç (carrer de), 20-24 (carrer de la Girada, 22-24)	Cal Plana	E-241
Vilar (carrer de), 04-08	-	E-242
Sant Pere (raval de), 01-03 (carrer de Raseta de Sales, 02)	-	E-244
Sant Pere (raval de), 04	-	E-245
Sant Pere (raval de), 05	Magatzems de cal Llopis	E-246
Sant Pere (raval de), 11-15 (Baix de Sant Salvador, 8-10-c/ d'Eugeni Mata, 2A)	Cases de l'Iglésies	E-247
Sant Pere (raval de), 23	-	E-249
Sant Pere (raval de), 29	-	E-250
Sant Pere (raval de), 47 (carrer de J. M. Amavat i Vilaró, 02)	Antiga Cambra de Comerç	E-252
Sant Pere Apòstol (carrer de), 01 (corredor dels Jueus, 03)	Cal Duc	E-253
Sant Pere Apòstol (carrer de), 06	Cal Llopis	E-254
Sant Pere Apòstol (carrer de), 07 (raval de Robuster, 01-corr. de Sant Pere, 02-04)	Cal Xap	E-255
Sant Serapi (carrer de), 01-07 (carrer de Gornals, 02 - carrer del Vapor Vell, 15)	Vapor Vell	E-256
Sant Serapi (carrer de), 02 (carrer de San Serapio, 08)	Vapor Vell	E-257
Santa Anna (carrer de), 24 (carrer de Casals, 18)	-	E-259
Santa Anna (carrer de), 26	Ca les Corts	E-260
Santa Anna (carrer de), 27	-	E-261
Santa Anna (carrer de), 32	-	E-262
Santa Anna (carrer de), 34	-	E-263
Santa Anna (raval de), 02	-	E-264
Santa Anna (raval de), 04	-	E-265
Santa Anna (raval de), 10 (carrer de Salvador Espriu, 02-04)	Cal Vilella	E-266
Santa Anna (raval de), 13 (carrer de Vilar, 18)	-	E-267
Santa Anna (raval de), 16	-	E-268
Santa Anna (raval de), 19	Cal Fornès	E-269
Santa Anna (raval de), 20	-	E-270
Santa Anna (raval de), 22	Banc de Reus	E-271
Santa Anna (raval de), 26	-	E-272
Santa Anna (raval de), 28	-	E-273
Santa Anna (raval de), 29	-	E-274
Santa Anna (raval de), 33	-	E-276
Santa Anna (raval de), 41	-	E-277
Santa Anna (raval de), 47	-	E-278
Santa Anna (raval de), 59	Antic Banc d'Espanya	E-279
Santa Anna (raval de), 60	-	E-280
Santa Anna (raval de), 62	-	E-281
Santa Anna (raval de), 78-80	Cal Busquets. Cal Fàbregas	E-282
Ample (carrer), 46A	-	E-283
Santa Teresa (carrer de), 13A	-	E-284
Santuari de Misericòrdia (plaça de), 01	Santuari de Misericòrdia i jardí vinculat	E-285
Sardà (carrer de), 23	Escoles Pompeu Fabra	E-286
Vilar (carrer de), 07	-	E-288
Sunyer (passeig de), 34	-	E-289
Tarragona (carretera de)	El Forn del Sugranyes o del Manxa	E-290
Tarragona (carretera de), km 38.	Mas de Tarrats	E-291
Tarragona (carretera de). Partida la Roureda.	Mas de l'Abelló	E-292
Tarragona (carretera de). Partida la Roureda.	Mas del Metge Barrufet	E-293
Boca de la Mina (passeig de la)	Boca de la Mina	E-294
Tarragona (carretera de). Partida Mas de la Roureda	Mas de Bofarull	E-295
Mercadal (plaça del)	Refugi de la plaça Mercadal	E-296

Tarragona (carretera de). Partida del Vilar, 56.	Mas del Tallapedra	E-297
Terol (carrer de), 05 (carrer d'Osca, 02)	Mas del Carandell	E-299
Vallroquetes (carrer de), 02 (plaça de la Farinera 03, 04, 05)	Oficines del pantà de Riudecanyes	E-300
Vallroquetes (carrer de), 05	-	E-301
Vallroquetes (carrer de), 07 (carrer de les Galanes, 30)	-	E-302
Vent (carrer del), 06 (carrer de Sant Jaume, 11)	-	E-303
Vent (carrer del), 18	-	E-304
Vent (carrer del), 27 (carrer Alt del Carme, 1A)	-	E-305
Vent (carrer del), 32	-	E-306
Vent (carrer del), 36	-	E-307
Vidre (carrer del), 11 (carrer de Donotea, 08)	-	E-308
Vidre (carrer del), 19	-	E-309
Vidre (carrer del), 21-23	-	E-310
Sant Serapi (carrer de), 04	-	E-311
Mar (carrer de la), 08 (carrer de les Carnisseries Velles, 1b)	-	E-312
Santa Anna (carrer de), 05 (Plaça de la Farinera, 02)	-	E-313
Sant Vicenç, (carrer de), 04	-	E-314
Sant Serapi (carrer de), 06 (carrer de Jovellanos, 7b)	-	E-315
Castellvell (carretera de)	Fumera Forn Llevat	E-316

EDIFICIS I IMMOBLES AMB VALOR PATRIMONIAL S NIVELL D

Adreça	Codi
Alt del Carme (carrer), 26-28	E-401
Amargura (carrer), 10	E-402
Amargura (carrer), 16	E-403
Antoni Sabater Esteve (plaça), 01-02 (Doctor Robert 42)	E-404
Balmes (carrer), 66-68 (Av Jaume I, 02)	E-405
Basses (plaça), 05 (Jesús 25-27)	E-406
Casals, 09	E-407
Castell (plaça), 08 (= carrer Mar, 09)	E-408
Doctor Robert (carrer), 17-19 (Selva de Camp, 18-20 / Vidal, 02-8)	E-409
Doctor Robert (carrer), 26 (Josep Anselm Clavé, carrer. 3)	E-410
Donotea (carrer), 02 (Vidre, 05)	E-411
Eugenl Mata (carrer), 13-15	E-412
Frederic Soler (carrer), 54	E-413
Frederic Soler (carrer), 56	E-414
Frederic Soler (carrer), 58	E-415
Frederic Soler (carrer), 60	E-416
Frederic Soler (carrer), 73	E-417
Galanes (carrer), 10 (carreró Vaqueria, 04)	E-418
Galanes (carrer), 12	E-419
Hospital (carrer), 17-19 (raval S Pere, 06)	E-420
Hospital (carrer), 35	E-421
Hospital (carrer), 41	E-422
Jardins (carrer), 10	E-423
Jesús (carrer), 12	E-424
Jesús (raval), 02 (Vent, 01)	E-425
Jesús (raval), 35 (carrer Puvill i Oriol, 22)	E-426
Josep Anselm Clavé (carrer), 23	E-427
Josep Maria Arnavat i Vilaró (carrer), 01A	E-428
Llovera (carrer), 58	E-429
Major (carrer), 11 (Puríssima Concepció, 02)	E-430
Major (carrer), 24	E-431
Martí Folguera (raval), 19 (S Antoni, 04)	E-432
Martí Folguera (raval), 34 (Barreres, 27)	E-433
Martí Folguera (raval), 49	E-434
Mata (passeig), 20 (Jardins, 05)	E-435
Mata (passeig), 28	E-436
Misericòrdia (carrer), 14	E-437
Misericòrdia (carrer), 34	E-438
Monterols (carrer), 12 (Galló, 05A)	E-439
Monterols (carrer), 25 (Vidre, 16)	E-440
Pallol (raval), 06-08 (Puríssima Sang, 05)	E-441
Palo-Santo (plaça), 07-09	E-442
Prat de la Riba (avinguda), 10 (plaça Pintor Fortuny), 10	E-443
Presó (carrer), 26	E-444
Recs (carrer), 07	E-445

Recs (carrer), 21	E-446
Recs (carrer), 23	E-447
Robuster (raval), 25 (plaça S Miquel, 05)	E-448
Roig (carrer), 04 (cantonada amb carrer Vidal, 09)	E-449
Roser (carrer), 26-28	E-450
Roser (carrer), 41	E-451
Roser (carrer), 60	E-452
Roser (carrer), 87	E-453
Sant Elies (carrer), 06	E-454
Sant Elies (carrer), 08	E-455
Sant Elies (carrer), 39	E-456
Sant Esteve (carrer), 19 (Sant Llorenç, 06)	E-457
Sant Francesc (carrer), 04	E-458
Sant Francesc (carrer), 06	E-459
Sant Francesc (plaça), 1bis	E-460
Sant Jaume (carrer), 02-04 (raval Martí Folguera, 13A)	E-461
Sant Jaume (carrer), 17A	E-462
Sant Jaume (carrer), 23	E-463
Sant Magí (carrer), 38	E-464
Sant Pau 12	E-465
Sant Pere (raval), 25	E-466
Sant Pere (raval), 27	E-467
Sant Pere Apostol (carrer), 03 (carreró dels Jueus, 04)	E-468
Sant Pere Apostol (carrer), 05 (carreró de Sant Pere, 01)	E-469
Santa Anna (carrer), 29-31 (Selva de Camp, 03)	E-470
Santa Anna (carrer), 33 (Selva de Camp, 01)	E-471
Santa Anna (raval), 18	E-472
Santa Anna (raval), 35 (Casals, 22)	E-473
Santa Anna (raval), 39 (Casals, 17)	E-474
Santa Anna (raval), 54	E-475
Tarragona (carretera), 52	E-476
Tarragona (carretera), 54	E-477
Vallroquetes (carrer), 01-03	E-478
Valls (cami), 03	E-479
Vent, 23	E-480
Vidre (carrer), 30	E-481
Santa Helena (carrer), 13	E-482
Riudoms (cami), 03-05	E-483
Sant Llorenç (carrer), 27	E-484
Sunyer (passeig), 14	E-485
Presó (carrer de la), 13	E-486
Algües Verds, 32 (Mas de Guardià)	E-487
Rafael Casanova (carrer de), 06	E-488
Tarragona (carretera de). Partida de Quart (Mas de Nicolau)	E-489

ESPais URBANS AMB VALOR PATRIMONIAL (SÈRIE U)

Adreça	Codi
Mercadal (plaça)	U-001
Castell (plaça)	U-002
Santa Maria (carrer)	U-003
Sant Pere (plaça)	U-004
Pescateries (plaça)	U-005
Fossar Vell (carrer)	U-006
Galanes (carrer)	U-007
Hospital (carrer)	U-008
Jesús (carrer)	U-009
Abadia (carrer)	U-010
Ait del Carme (carrer)	U-011
Llovera (carrer)	U-012
Monterols (carrer)	U-013
Major (carrer)	U-014
Font (carrer)	U-015
Santa Anna (raval)	U-016
Pallol (raval)	U-017
Sant Pere (raval)	U-018
Robuster (raval)	U-019
Martí Folguera (raval)	U-020
Jesús (raval)	U-021
Barri Fortuny	U-022
Cases Barates	U-023
Barri Gaudí	U-024

ELEMENTS ARQUITECTÒNICS I URBANS AMB VALOR PATRIMONIAL (SÈRIE L)

Adreça	Denominació	Codi
Puríssima Concepció, 21A	Capella	L-001
Prim (plaça)	Monument Prim	L-002
Catalunya (plaça)	Monument a Bartrina	L-003
Font (carrer), 12	Portal i esgrafiats	L-004
Pius XII (plaça)	Font	L-005
Puríssima Sang (plaça)	Creu d'estil gòtic i Font barroca	L-006
Hèrcules (plaça)	Font	L-007
Sant Miquel (plaça), 01 (carreró Abadia, 5)	Porta	L-008
Hospital (carrer), 53	Portalada	L-009
Jueus (carreró) i Sant Pere Apòstol (Carrer S Pere Apostol)	Arc	L-010
Santa Anna (carrer), 01	Portalada	L-011
Major (carrer), 28	Balconada i comisa	L-012
Pintor Fortuny (plaça)	Monument	L-013
Victor (plaça)	Font	L-014
Mercadal (plaça)	Mobiliari Urbà	L-015
Vilar (carrer), 14	Porta, elements esculpits i motlures	L-016
Pau (avinguda), 01. (Cementiri de Reus)	Sepultura Baró	L-017
Perla (carrer), 4	Portalada	L-018

ELEMENTS ARQUITECTÒNICS I URBANS AMB VALOR PATRIMONIAL

L-001 - Puríssima Concepció, 21A – Capella

L-008 - Sant Miquel (plaça), 01 – Porta

L-011 - Santa Anna (carrer), 01 – Portalada

L-016 - Vilar (carrer), 14 - Porta, elements esculpits i motllures

L-002 - Prim (plaça) - Monument Prim

L-009 - Hospital (carrer), 53 – Portalada

L-012 - Major (carrer), 28 - Balconada i cornisa

L-017 - Pau (avinguda), 01. (Cementiri de Reus) – Sepultura Baró

L-004 - Font (carrer), 12 - Portal i esgrafiats

L-010 - Jueus (carreró) i Sant Pere Apòstol – Arc

L-014 - Victor (plaça) – Font

L-018 - Perla (carrer), 4 – Portalada

ÀMBITS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL (SÈRIE V)

Adreça	Denominació	Codi
Castellvell (carretera)	Finca al costat del barranc de Calderons	V-001
Castellvell (carretera)	Entorn Mas Jardí	V-002
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-5	V-003
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-3b	V-004
Farigola (carrer)	Àmbit inclòs en el C-3b	V-005
Joan Busquets (carrer)	Àmbit inclòs en el C-5	V-006
Recasens i Mercadé (carrer)	Àmbit inclòs l'àrea de protecció del Roquis	V-007
Santuari de la Misericòrdia (plaça)	Àmbit inclòs en l'àrea 6.17	V-008
Aeroport		V-009
Doncella (barranc)	Barranc	V-010
Burgar (riera)	Àmbit del pi del Burgar	V-011
Selva (camí)	Àmbit del Mas Carreres	V-012
Morell (carretera)	Àmbit del Mas de Caixers	V-013
Constantí (camí vell)	Àmbit del Mas Napoleón	V-014
Boca de la Mina (passeig)	Passeig	V-015

ELEMENTS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL
(ARBREDES)

El número de catàleg correspon a l'utilitzat en el document "catàleg d'arbres monumentals, notables i singulars del terme municipal de reus"

Denominació	Codi
Granja Pondex	364 a 371
Mas Navàs i Mas Llopis	372 a 410 menys 384 a 388
Mas Napoleon	1166
Mas Bon Repòs	1276 a 1280
Mas Gassó	161 a 179
Mas d'Otzet	669 a 675
Residència Pare Manyanet	129 a 143
Mas Sedó	1606
Mas Font de Rubinat	1589
(sense nom)	1209

ELEMENTS VEGETALS AMB VALOR PATRIMONIAL (SÈRIE A)
(ARBRES)

El número de catàleg correspon a l'utilitzat en el document "catàleg d'arbres monumentals, notables i singulars del terme municipal de reus"

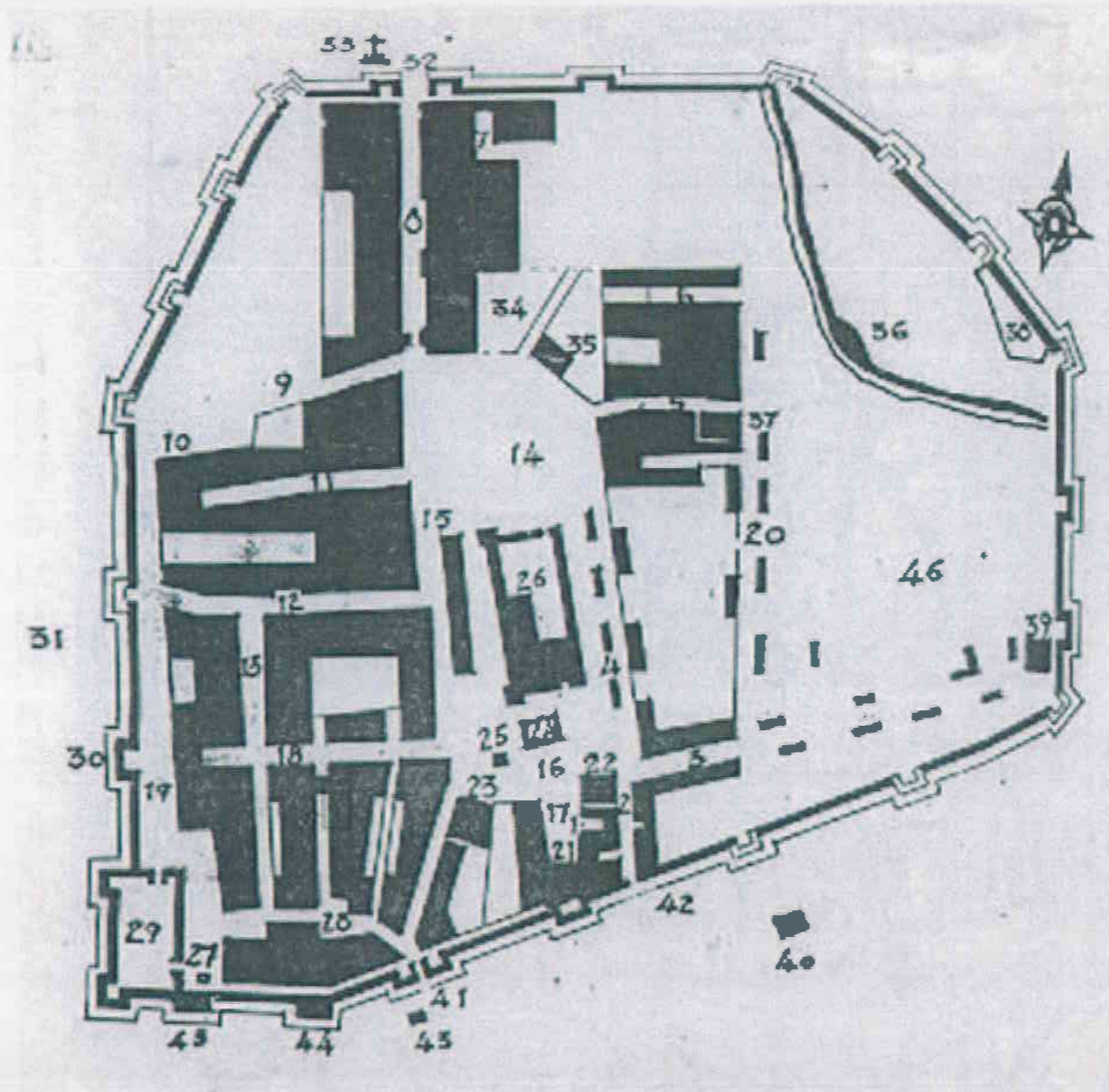
Denominació	Ubicació	Codi
Pi pinyer	Pi del Burgar	A-1034
Pi pinyer	Marge oest riera de la Quadra	A-1055
Robinia	Mas de Caixers	A-1074
Casuarina	Mas de Caixers	A-1074
Pi pinyer	Camí de les Punes	A-1122
Pi de Canàries	Mas c/ Pintor Jaume Segarra	A-502
Caquier	Barranc Cementiri	A-1207
Plàtan	Mas Bofarull. Riera Molinet.	A-1240
Pi pinyer	Pi de Bofarull	A-1253
Plàtan	Mas Bofarull. Riera Molinet.	A-1241
Lledoner	Mas de Carreres	A-1264
Pi blanc	Plaça dels drets humans	A-Urbà
Lledoner	Camí dels Morts	A-240
Còculus	Mas d'Otzet	A-675
Pi Blanc (1)	Mas Tapiró	A-1550
Pi Blanc (2)	Mas Tapiró	A-1550
Figuera	Mas de Borrassot	A-1496
Castanyer d'Índias	Mas de Font Rubinat	A-1589
Alzina	Mas de Sedó	A-1606
Cedre del Líban	Mas de Sedó	A-1606
Xicandra	Granja Pondex	A-371
Corisia	Granja Pondex	A-371
Alzina surera	Mas Carreres	A-861
Lledoner	Mas de la Coma	A-S 6
Bellaombra	Mas de Sunyer	A-S 18
Pi Pinyer	Sant Joan	A-558
Pi Pinyer	Barranc de Picarany	A-845
Pi Pinyer	Caseta agrícola al N de Mas de Carreres	A-858
Roure de fulla petita (1)	Barranc de Martí	A-511
Roure de fulla petita (2)	Barranc de Martí	A-511
Pi Pinyer	Carretera Salou / Hotel Holiday Inn	A-Urbà

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS

Ubicació	Denominació	Codi
Forn d'en Sugranyes	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-01
Mas d'en Rofes	Vila romana (jaciment)	J-02
La Catafara – Mas de la Cena	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-03
Mas de l'Inspector	Sitja ibèrica (àrea d'expectativa)	J-04
La Grassa – aeroport	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-05
Partida Mas de les Cabres I	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-06
La Boella Jaciment.	Indústria lítica (àrea d'expectativa)	J-07
Partida Mas de les Cabres II	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-08
Els Antigons – Collblanc	Vila romana (jaciment)	J-09
Partida del Moreral (Morea)	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-10
Barranc de l'Escorial	Poblat ibèric (àrea d'expectativa)	J-11
Mas de Valls	Vila romana i necròpolis (àrea d'expectativa)	J-12
Pòrpores	Taller de sílex neolític (àrea d'expectativa)	J-13
Pastoreta (Isabel Basora)	Jaciment ibèric (àrea d'expectativa)	J-14
El Vilar – Hort Pintat	Forn romà, necròpolis i taller ceràmic (jaciment)	J-15
L'Espluga Pobra	Forn romà de Castellvell	J-16
Els Cinc Camins	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-17
Institut Pere Mata	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-18
Monterols	Jaciment ibèric (àrea d'expectativa)	J-19
Mas Calvó	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-20
Mas de la Morera	Vila romana (àrea d'expectativa)	J-21
El Burgar	Jaciment	J-22
Forn del Cabalet	Necròpolis romana (àrea d'expectativa)	J-23
Pujada de la Rata – Monterols	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-24
Camí d'Aigües Verds	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-25
Mas de la Campana	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-26
Mas Vermell	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-27
Raval de Jesús 14	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-28
Santuari de la Misericòrdia	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-29
Camí del Roquis	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-30
Interior del tomb de raval Recinte arqueològic Ciutat medieval		J-31
Gas reusenc o vell	Jaciment romà (àrea d'expectativa)	J-32
Bòvila "La Constructora"	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-33
Mas de Garreta	Jaciment neolític (àrea d'expectativa)	J-34
Barri Gaudí	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-35
Germanetes dels Pobres	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-36
Mas de Noguers	Jaciment paleolític (àrea d'expectativa)	J-37
Camí de Roquis	Taller ceràmic romà	J-38
Mas d'en Corts	Taller ceràmic romà (jaciment)	J-39
Camí de Pedra Estela	Poblat ibèric	J-40
Pi del Burgar	Indústria lítica	J-41
Partida de Mas Calvó	Vila romana	J-42
Sitges de Pedra Estela	Sitges ibèriques	J-43
Raval del Pallol	Restes de la muralla i edificis dels segles XVII o XVIII	J-44

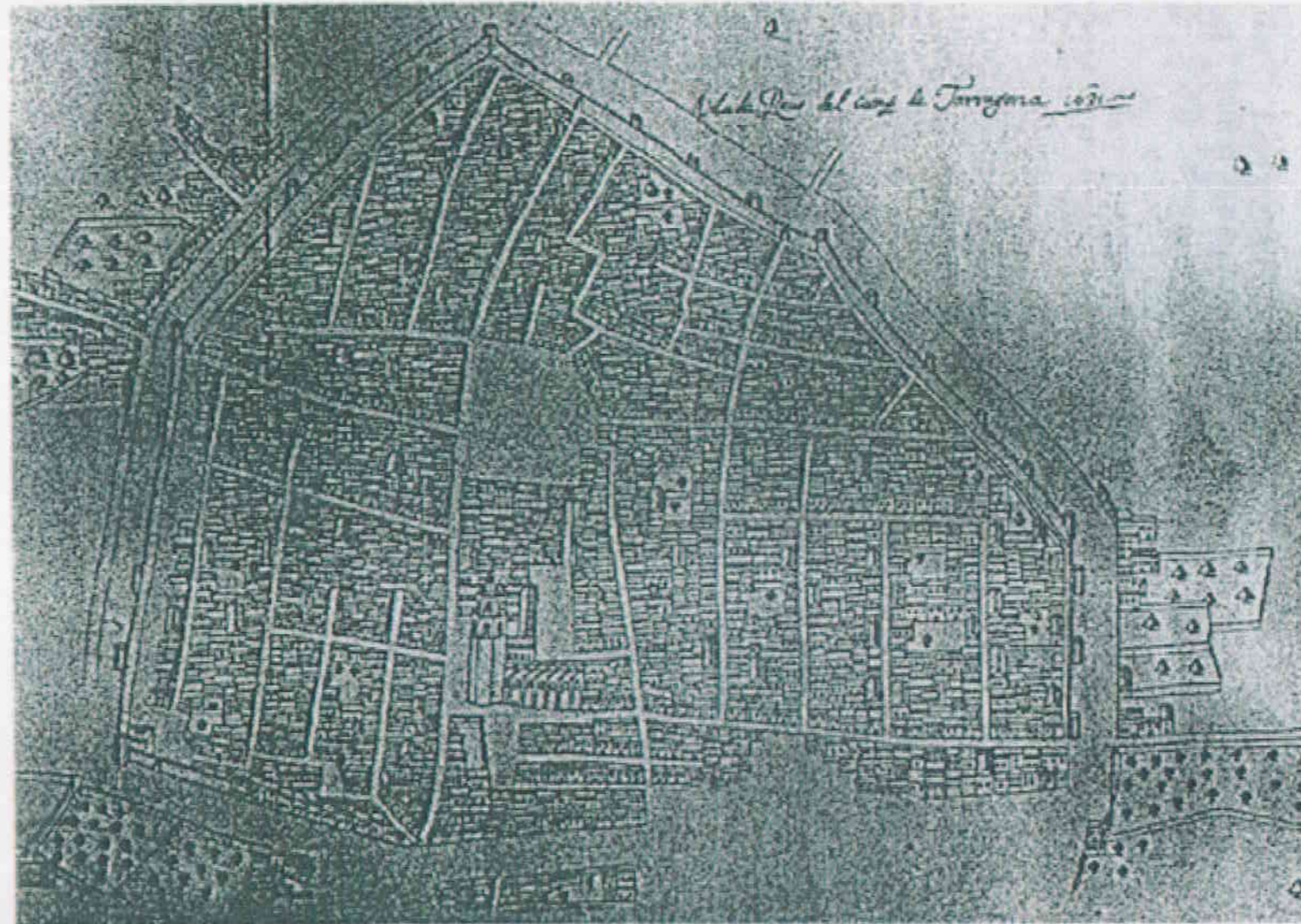

- "Plano de Reus. Siglo XV"
- "Vila de Reus del Camp de Tarragona. Año 1631"
- "Plano de la Villa de Reus y sus inmediaciones. Año 1750"
- "Plano Topográfico del Término de la Villa de Reus y afrontaciones, con sus correspondientes partidas, carreteras, caminos, rieras, barrancos, direcciones de aguas subterráneas. E:2880. E:1 hora, estilo del país. E:1/17277. Año 1825."
- "Plano de la Ciudad de Reus. E:1/20.000. Año 1858"
- "Año 1858."
- "Año 1858."
- "Plano General de la Ciudad de Reus (Arquitecto Antonio Gras y Ribot). E:1/1.250. Año 1858."
- "Plano de Reus. E:1/8.000. Año 1867."
- "Plano General de la Ciudad de Reus. Arquitecto Pedro Casellas. Año 1893."
- "Croquis de un Plano de Reus y sus suburbios (hecho de memoria) que sirva de modelo para sacar un plano perfecto por D.F. de A. Domingo Vallespinosa. Martorell, 7 octubre. Año 1897."
- "Plano de la Ciudad de Reus y Término. Arquitecto Pedro Casellas. E:1/5.000. Año 1904."
- "Plano General de la Ciudad de Reus. E:1/2.000. Año 1924."
- "Plano del Término. E:1/10.000. Año 1925."
- "Plano del Término y su división en particular. E:1/10.000. Año 1925."
- "Plano de la Ciudad de Reus editado por Artes Gráficas de A. Rabassa. Año 1928."
- "Plano de la Ciudad de Reus con sus cotas de nivel. Arquitecto P. Casellas. Año 1929."
- "Original en tela. Ciudad y contornos. Original en canson. Ciudad y contornos. E:1/2.000. Año 1932."
- "Original en tela. Ciudad y contornos. Compuesto de 102 hojas. Original en canson. Ciudad y contornos. Compuesto de 102 hojas. E:1/300. Año 1932."
- "Anteproyecto del plano de ensanche. E:1/2.000. Año 1934."
- "Plano Ciudad de Reus, con su ensanche y reforma interior. Arquitecto Antonio Sardà. E:1/2.000. Año 1934."
- "Plano de la Ciudad de Reus. E:1/20.000. Año 1939."
- "Plano de la Ciudad de Reus. Arquitecto Antonio Sardà. E:1/2.000. Año 1941."
- "Plano Parcelario del Instituto Geográfico Catastral. Compuesto de 75 hojas. E:1/2.000. Año 1949."
- "Mapa Topográfico Nacional. E:1/50.000. Año 1951."
- "Gráfico de las zonas urbanas de Reus en diferentes periodos. E:1/10.000. Año 1953."
- "Boceto Plano Ensanche. Escala:1/2.000. Año 1953."
- "Plano Zona Urbana y Ensanche. E:1/2.000. Año 1954."
- "Boceto de anteproyecto. Plano de Ensanche. Año 1955."
- "Plano de la Ciudad de Reus. E:1/4.500. Año 1955."
- "Variante Boceto, anteproyecto de Ensanche. E:1/2.000. Año 1957."
- "Plano Topográfico de Reus y pueblos comarcanos (Sindicato Riegos Pantano). E:1/2.000. Año 1958."
- "Plano de la zona urbana y Ensanche. E:1/2.000. Año 1959."
- "Anteproyecto de plano de Ensanche. E:1/2.000. Año 1959."
- "Plano zona urbana y Término municipal de Reus. E:1/5.000. Año 1959."
- "Plan de Ordenación Urbana de la ciudad. E:1/5.000. Año 1960."
- "Plano de alineaciones de la ciudad de Reus. E:1/2.000. Año 1970."

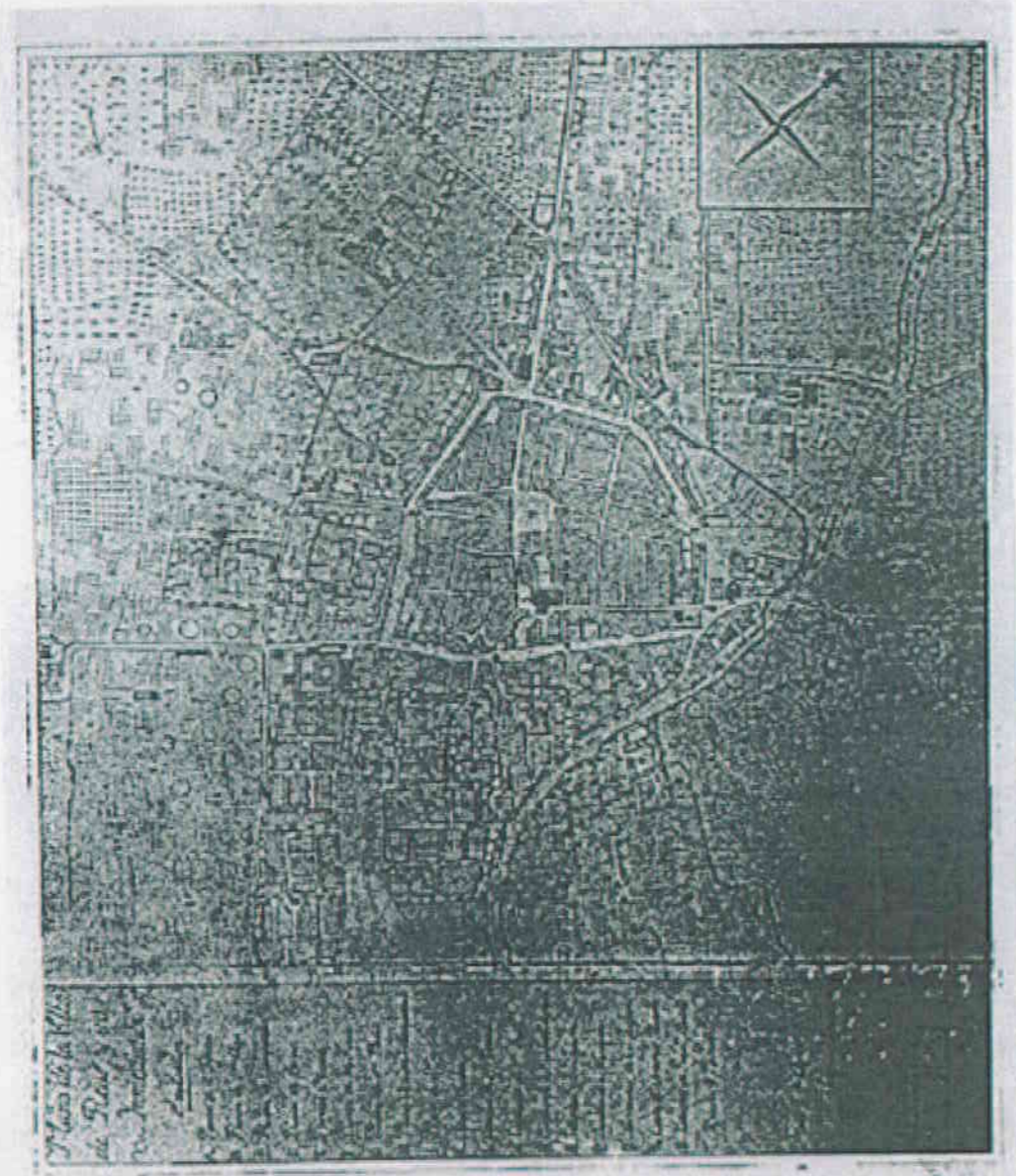
Plan de Reus - Siegle XV

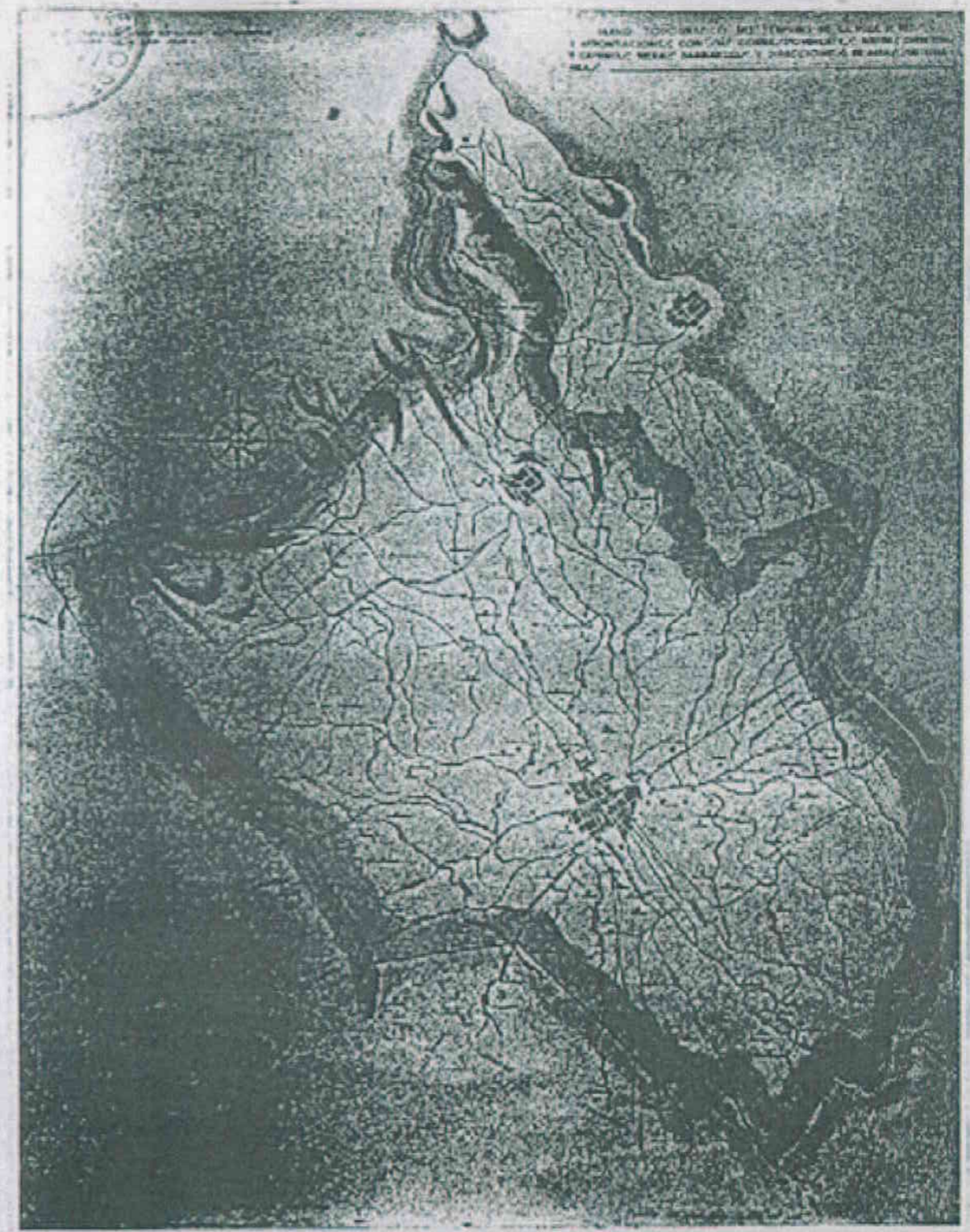

Vila de Reus del Camp de Tarragona Any 1631

Plano de la Villa de Reus y sus inmediaciones
Any 1750

Plano Topográfico del Término de la Villa de Reus y afrontaciones, con sus correspondientes paridas, carreteras, caminos, rieras, barrancos, direcciones de aguas subterráneas
Escala: 2880
Escala : 1 / 17277
Any 1825

Any 1858

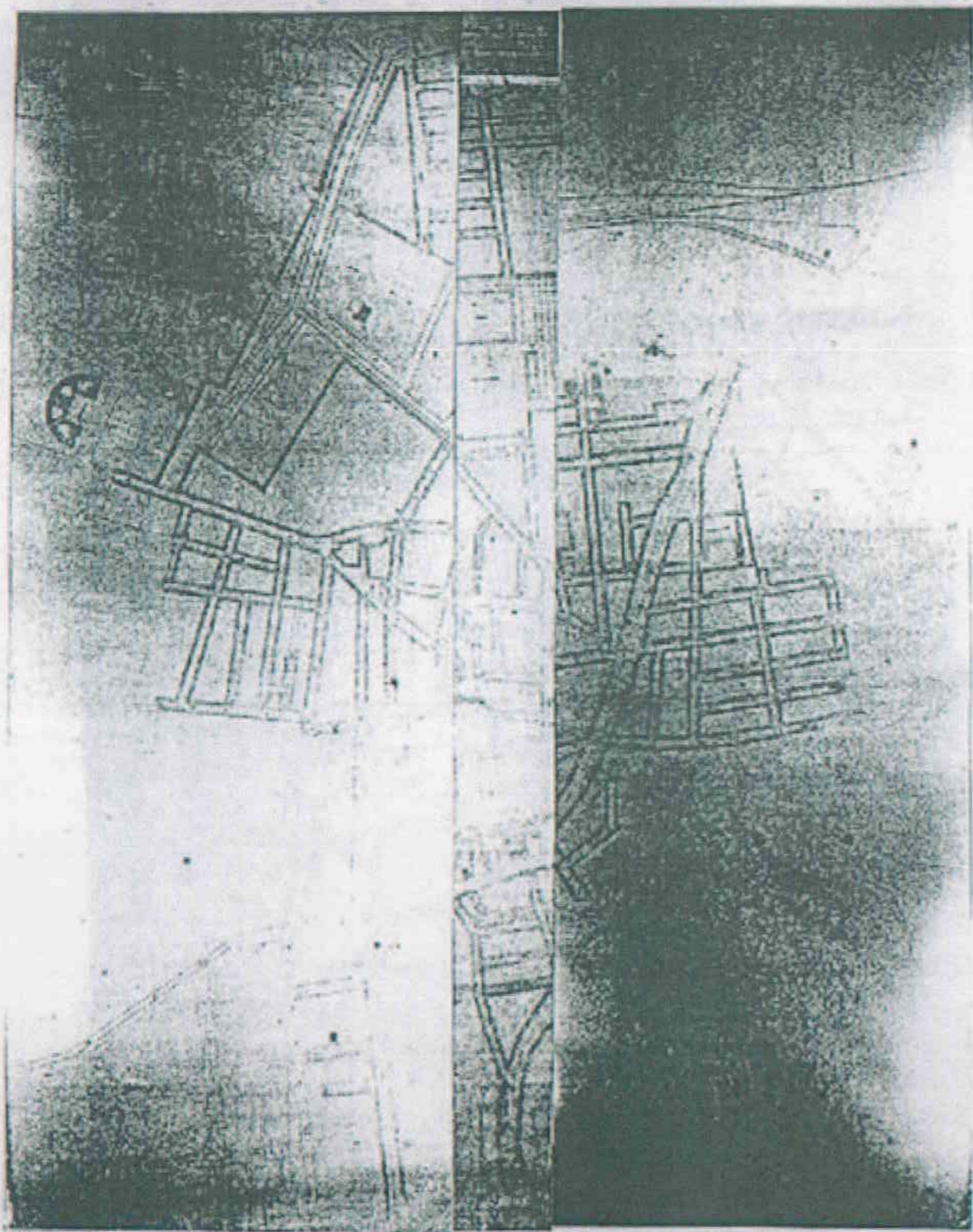

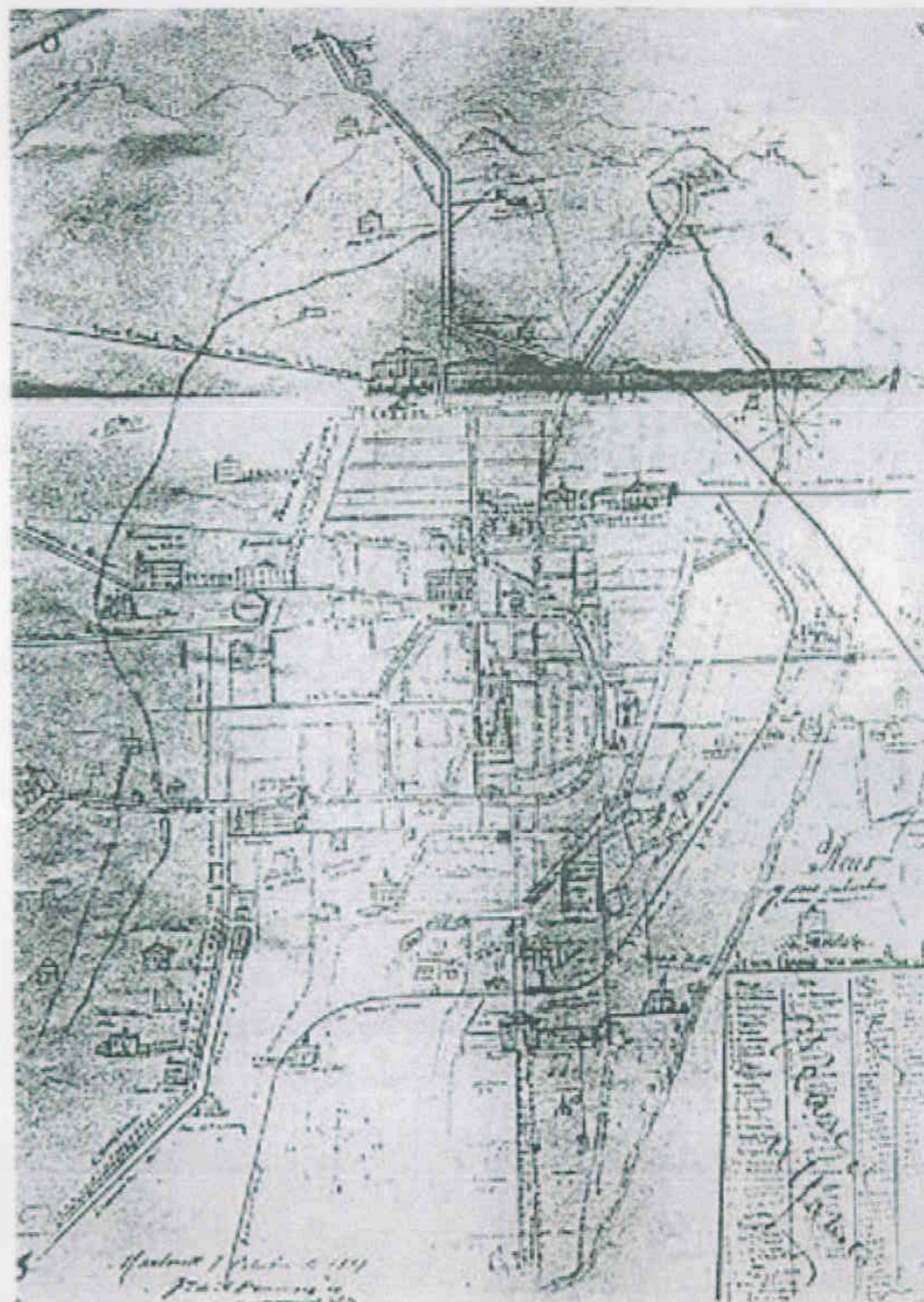

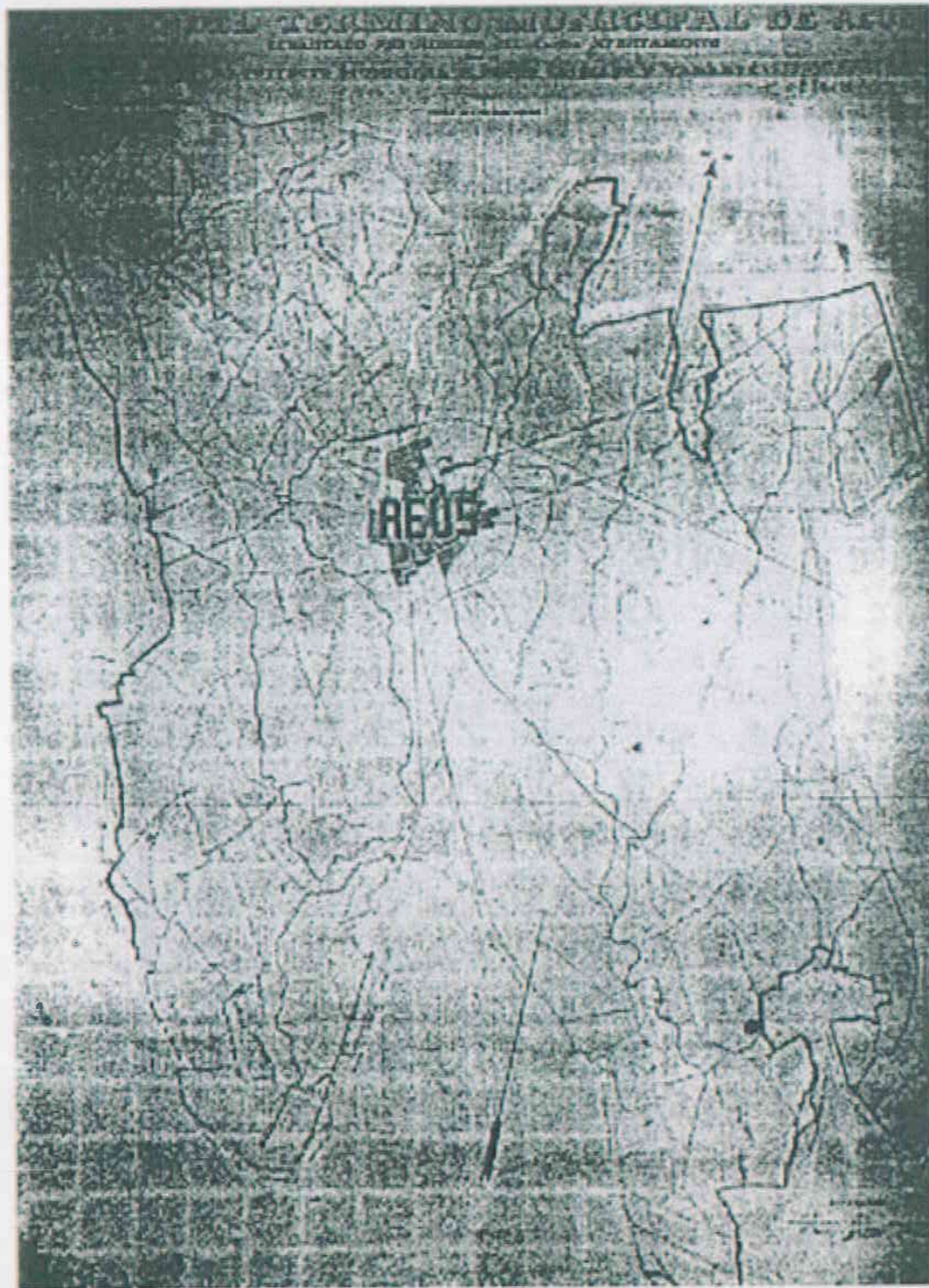

Plano General de la Ciudad de Reus
Arquitecte Pedro CASELLAS
Any 1893

Croquis de un plano de Reus y sus suburbios (hecho de memoria) que sirva de modelo para sacar un plano perfecto por D.F. de A. DOMINGO VALLESPINOSA,
Martorell, 7 octubre
Any 1897

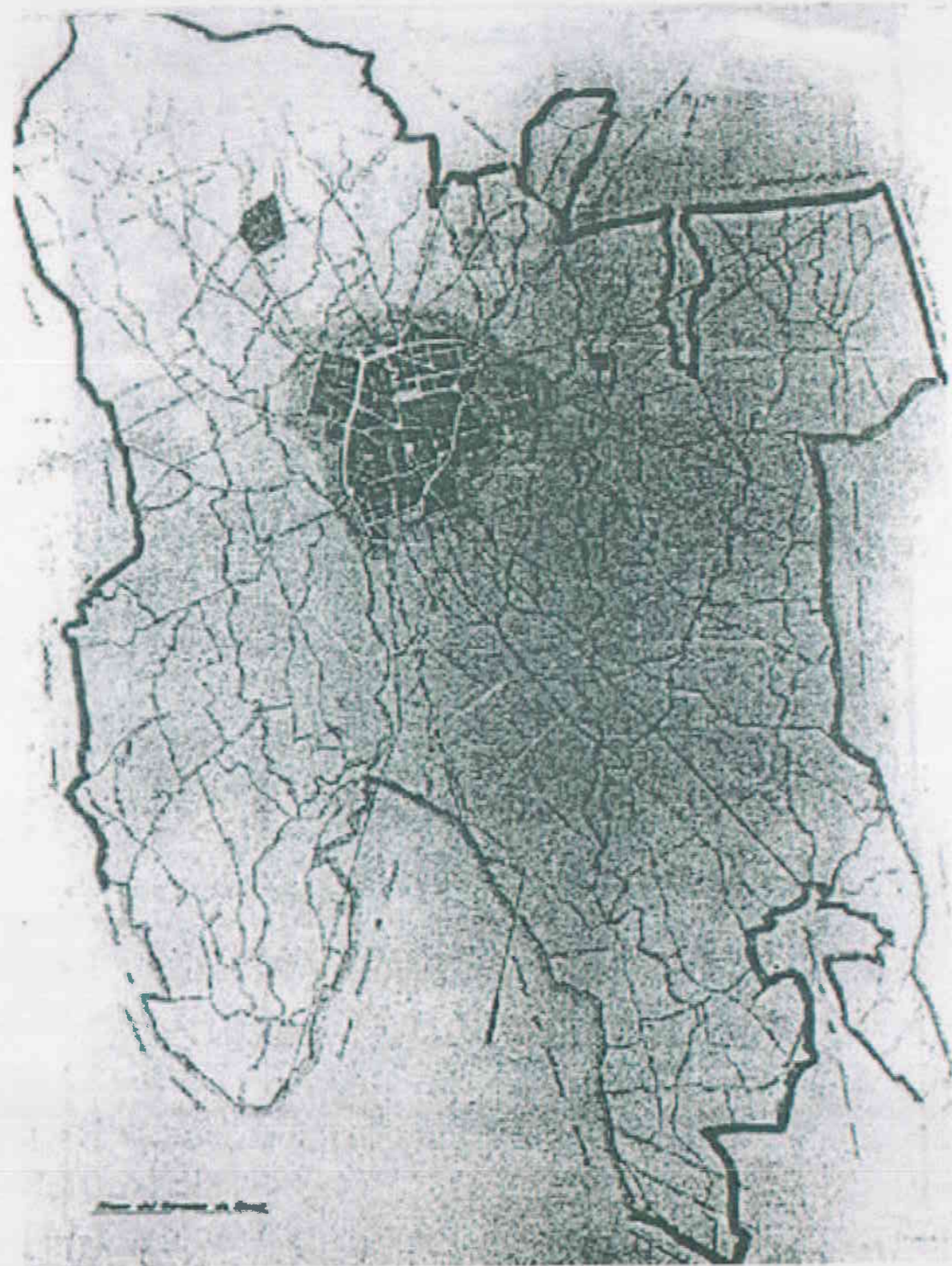

Plano de la Ciudad de Reus y Término
Arquitecte Pedro Casellas
Escala : 1/5000
Any 1904

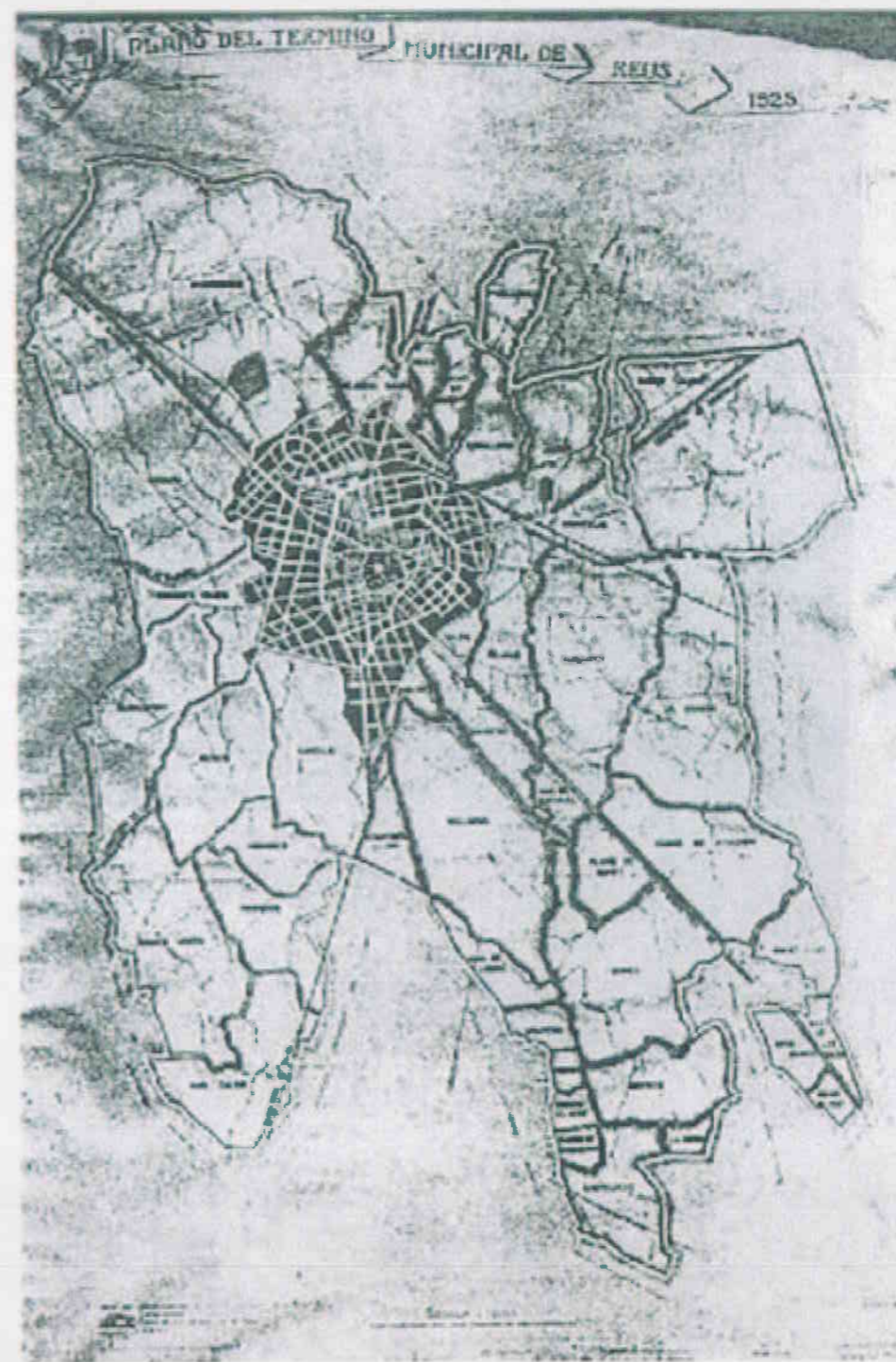

Plano General de la Ciudad de Reus
Escala : 1/2000
Any 1924

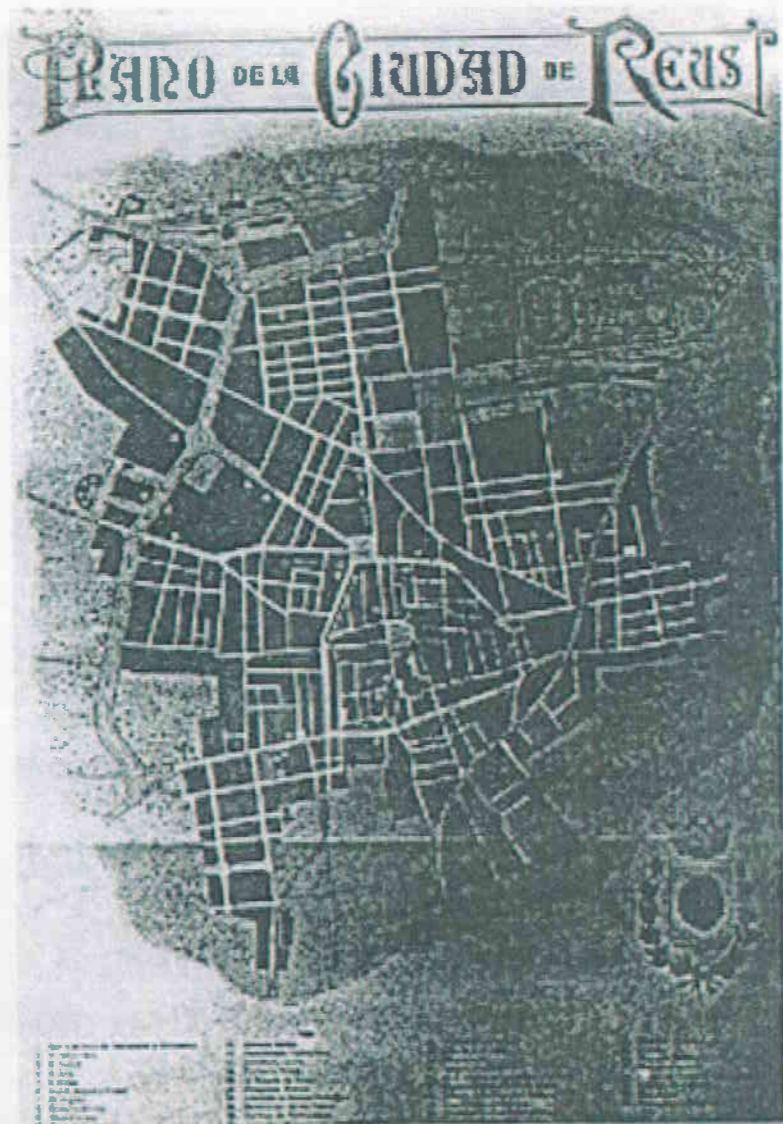

Plano del Término
Escala : 1/10000
Any 1925

Plano del Término y su división en particular
Escala : 1/10000
Any 1925

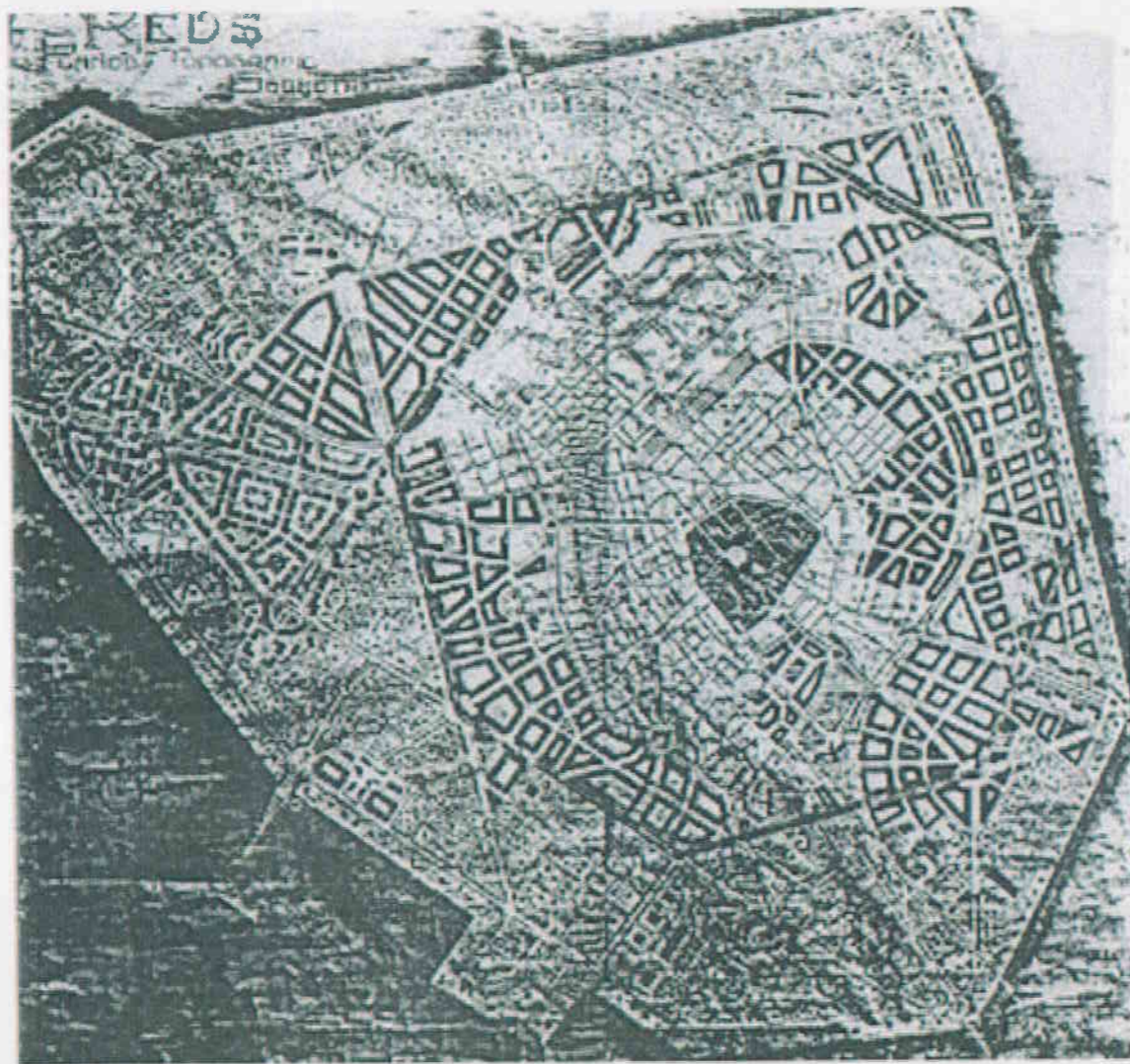

Plano de la Ciudad de Reus editado por Artes Gráficas
de A. RABASSA
Any 1928

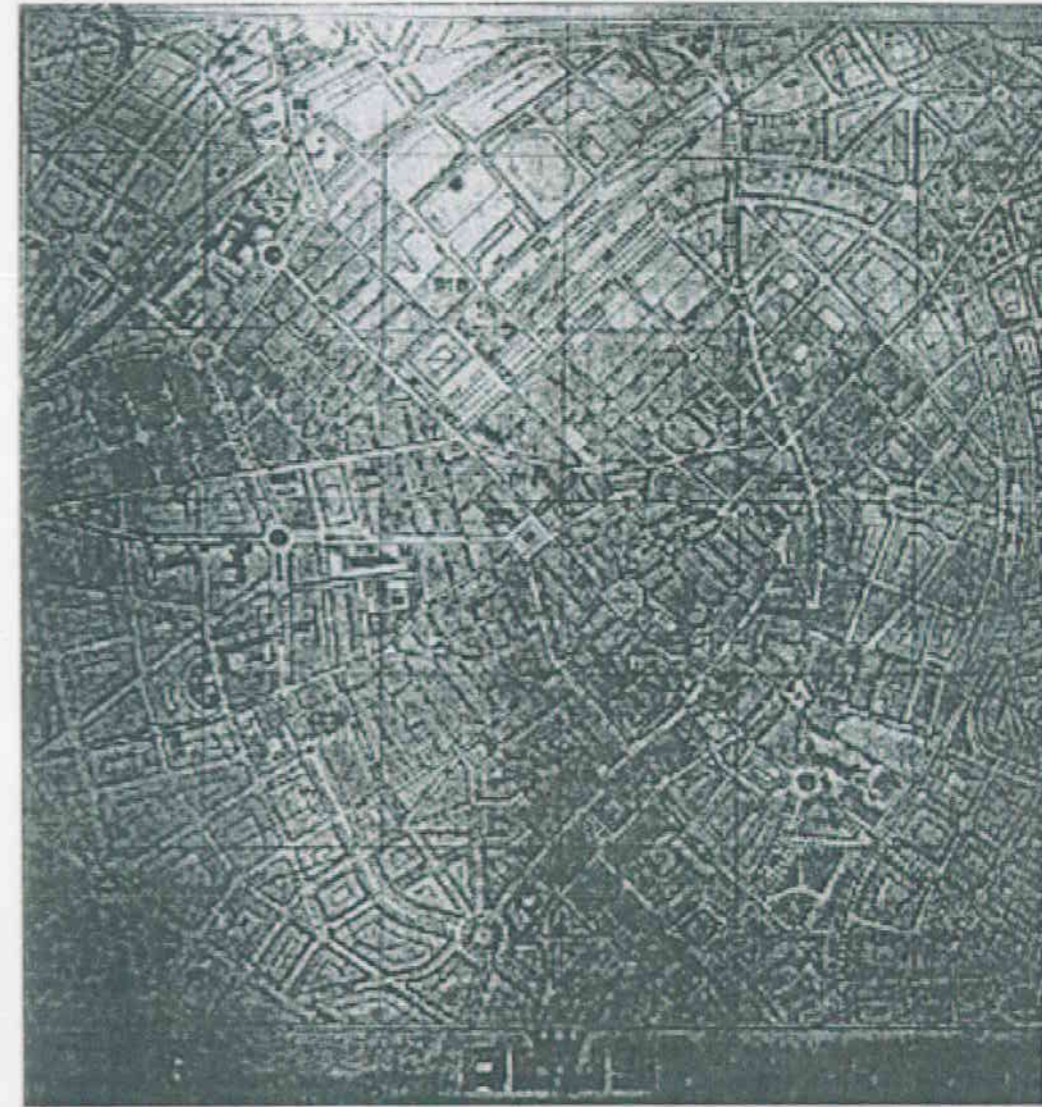

Plano de la Ciudad de Reus con sus cotas de nivel
Arquitecte P. CASELLAS
Any 1929

Anteproyecto del plano de ensanche
Escala : 1/2000
Any 1934

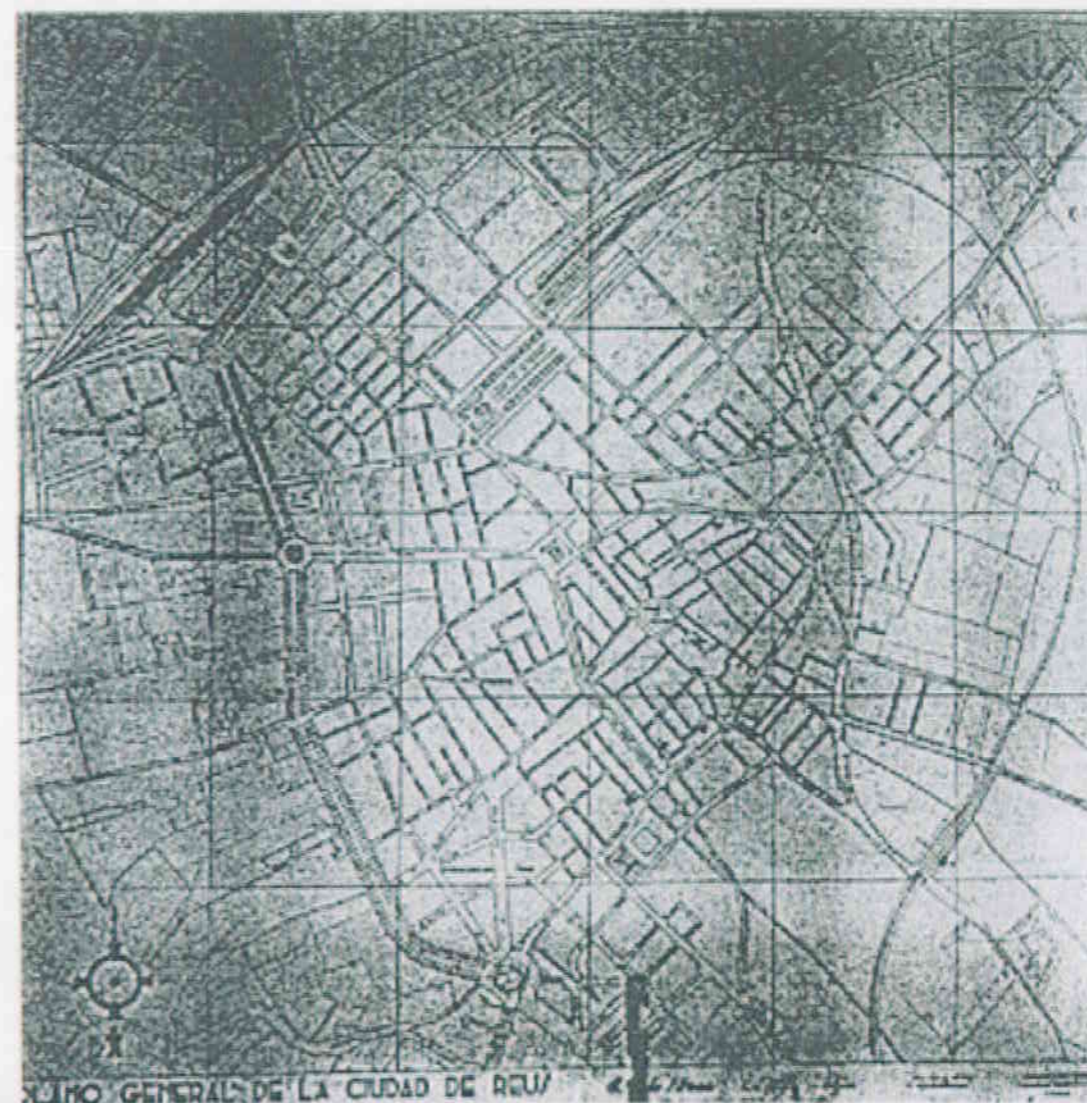

Plano Ciudad de REUS, con su ensanche y reforma interior
Arquitecto Antonio SARDA
Escala : 1/2000
Any 1934

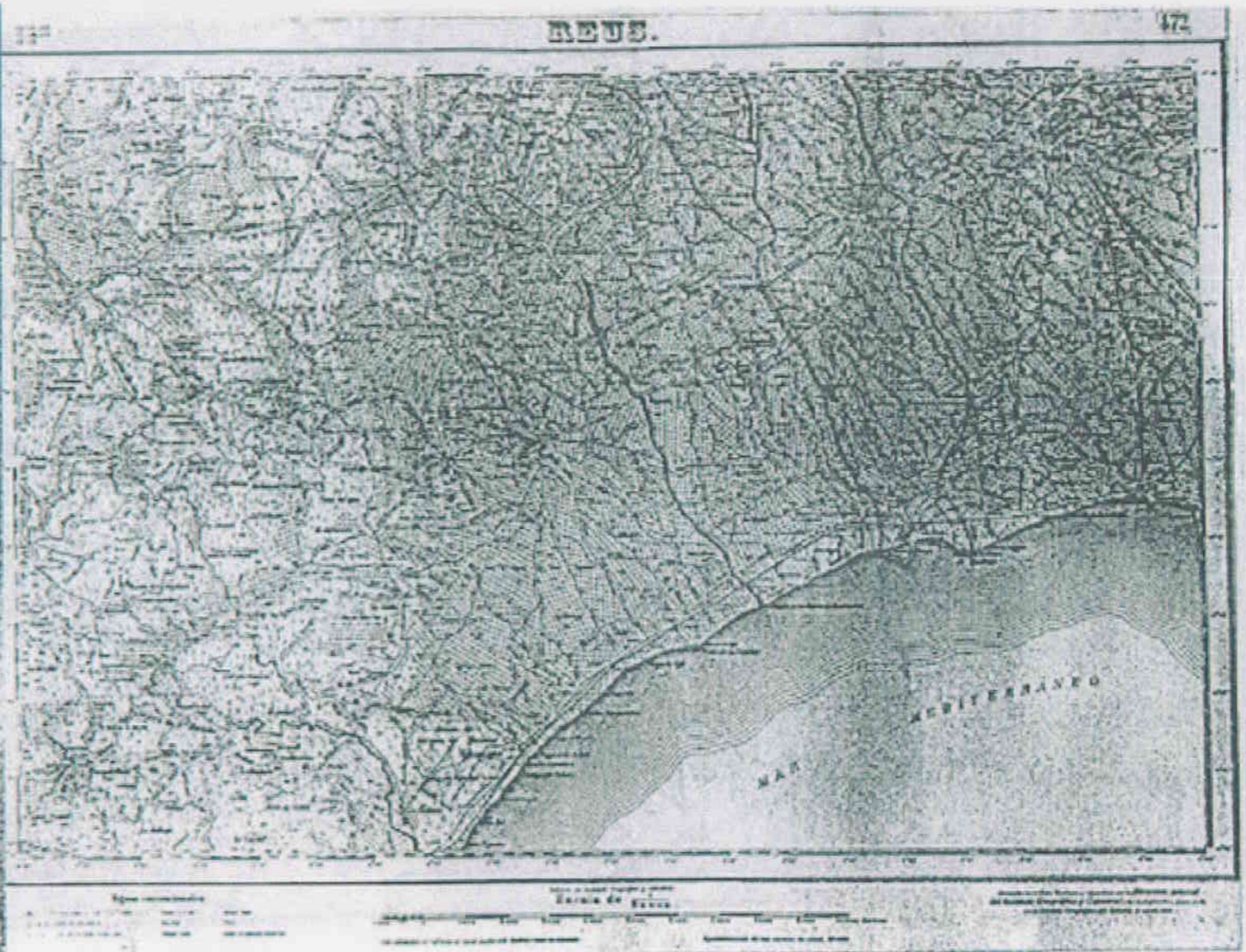

Plano de la Ciudad de Reus
Escala : 1/20000
Any 1939

Plano de la Ciudad de REUS
Arquitecte Antonio SARDÀ
Escala : 1/2000
Any 1941

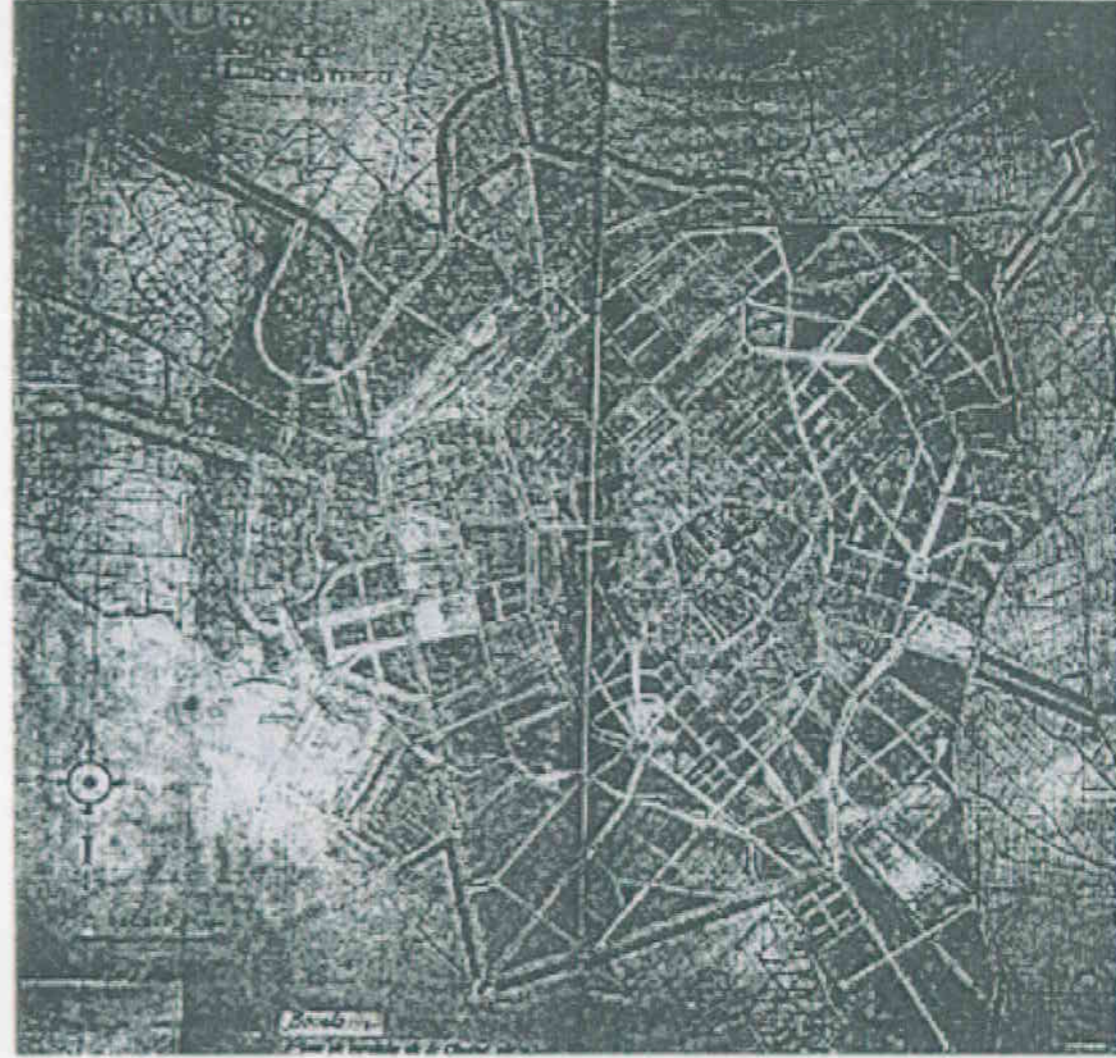
Plano Parcelario del Instituto Geográfico Catastral
Compost per 75 fulls.
Escala : 1/2000
Any 1949

Mapa Topográfico Nacional
Escala: 1/50000
Any 1951

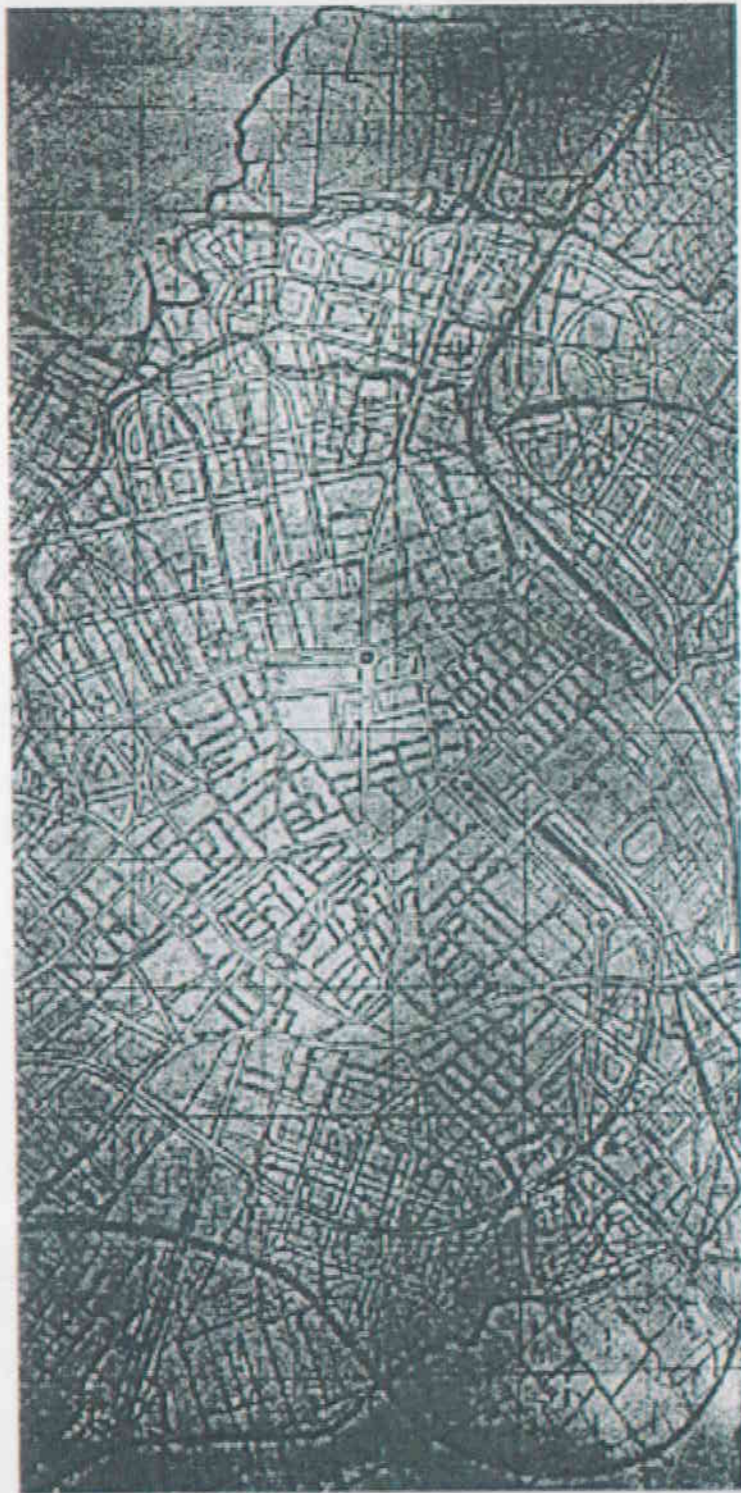

GRÁFICO de las zonas urbanas de REUS en diferentes periodos
 Escala : 1/10000
 Any 1953

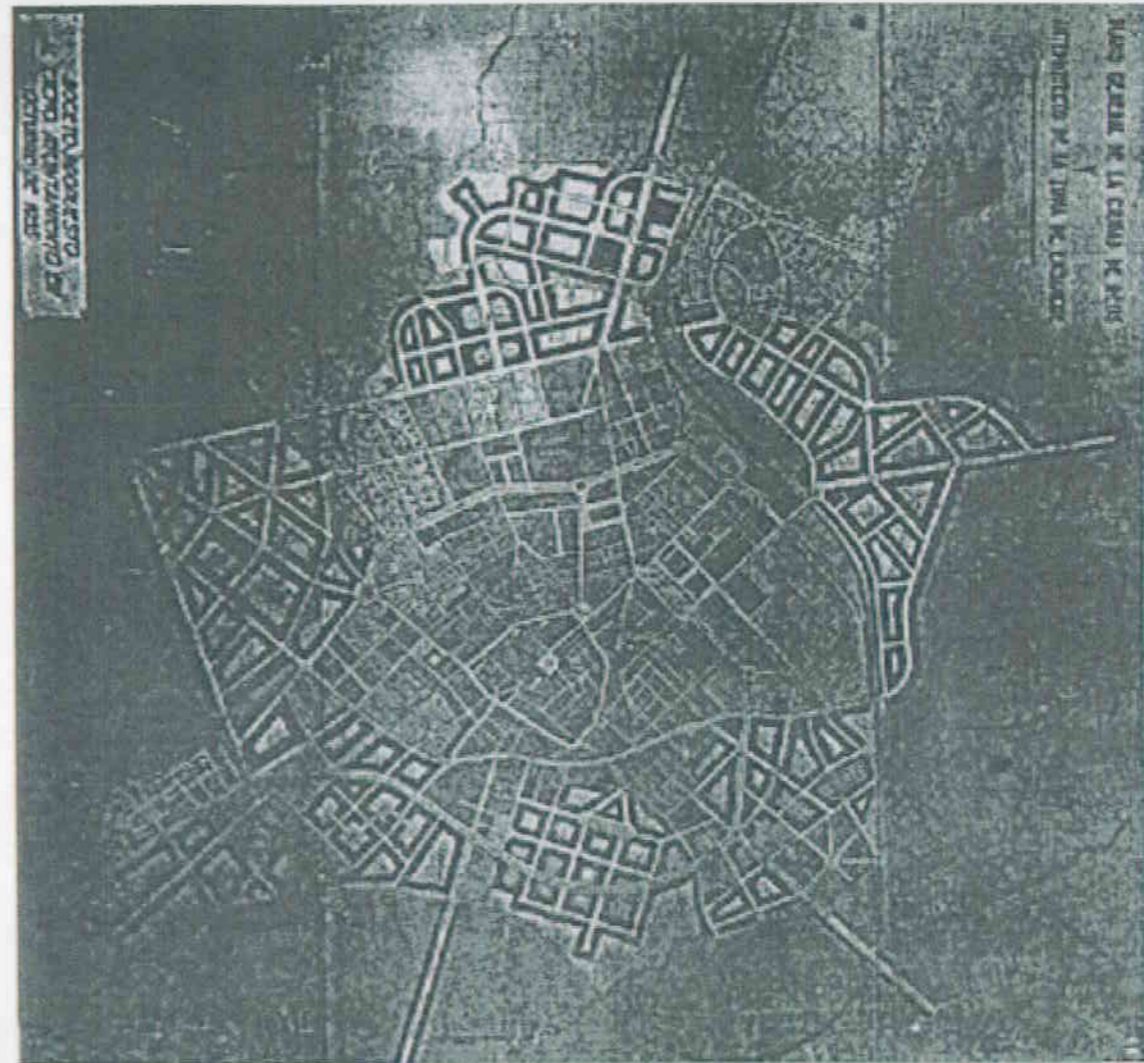

Bozeto Plano Ensanche
 Escala : 1/2000
 Any 1953

Plano Zona Urbana y de Ensanche
Escala : 1/2000
Año 1954

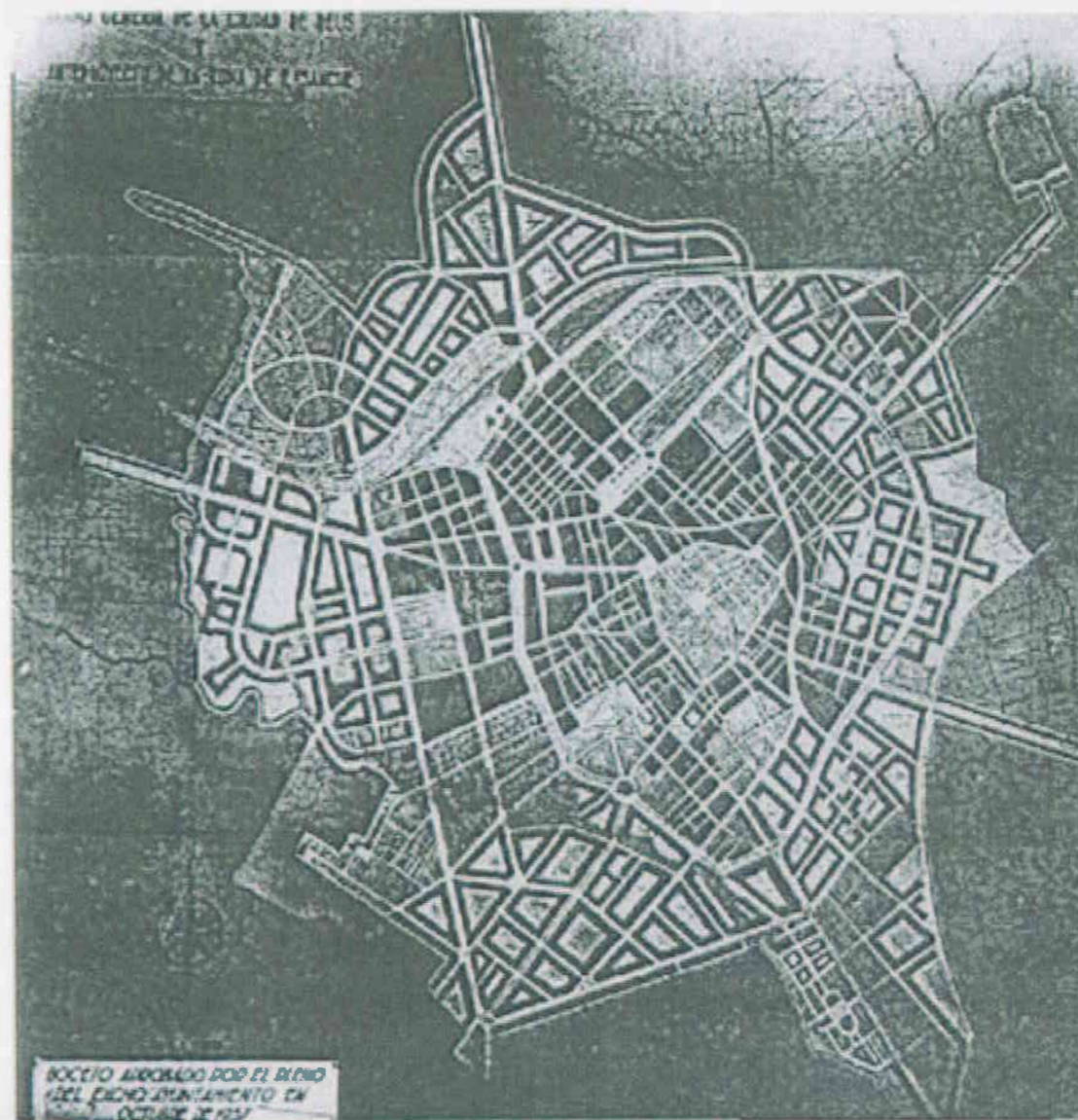

Boceto de anteproyecto
Plano de Ensanche
Escala : 1/2000
Año 1955

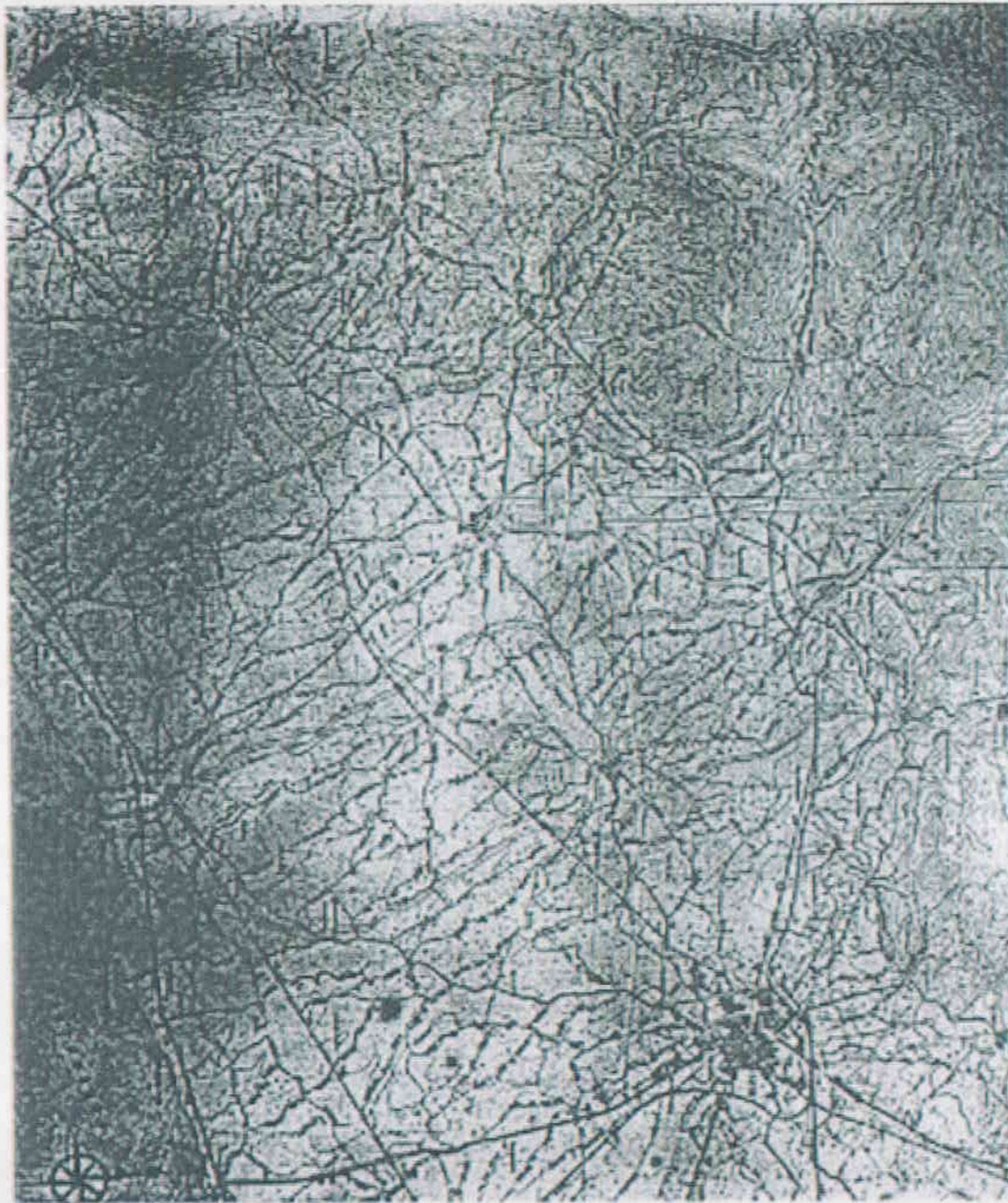

Plano de la Ciudad de Reus
Escala : 1/4500
Año 1955

Variante Boceto, anteproyecto de Ensanche
Escala : 1/2000
Año 1957

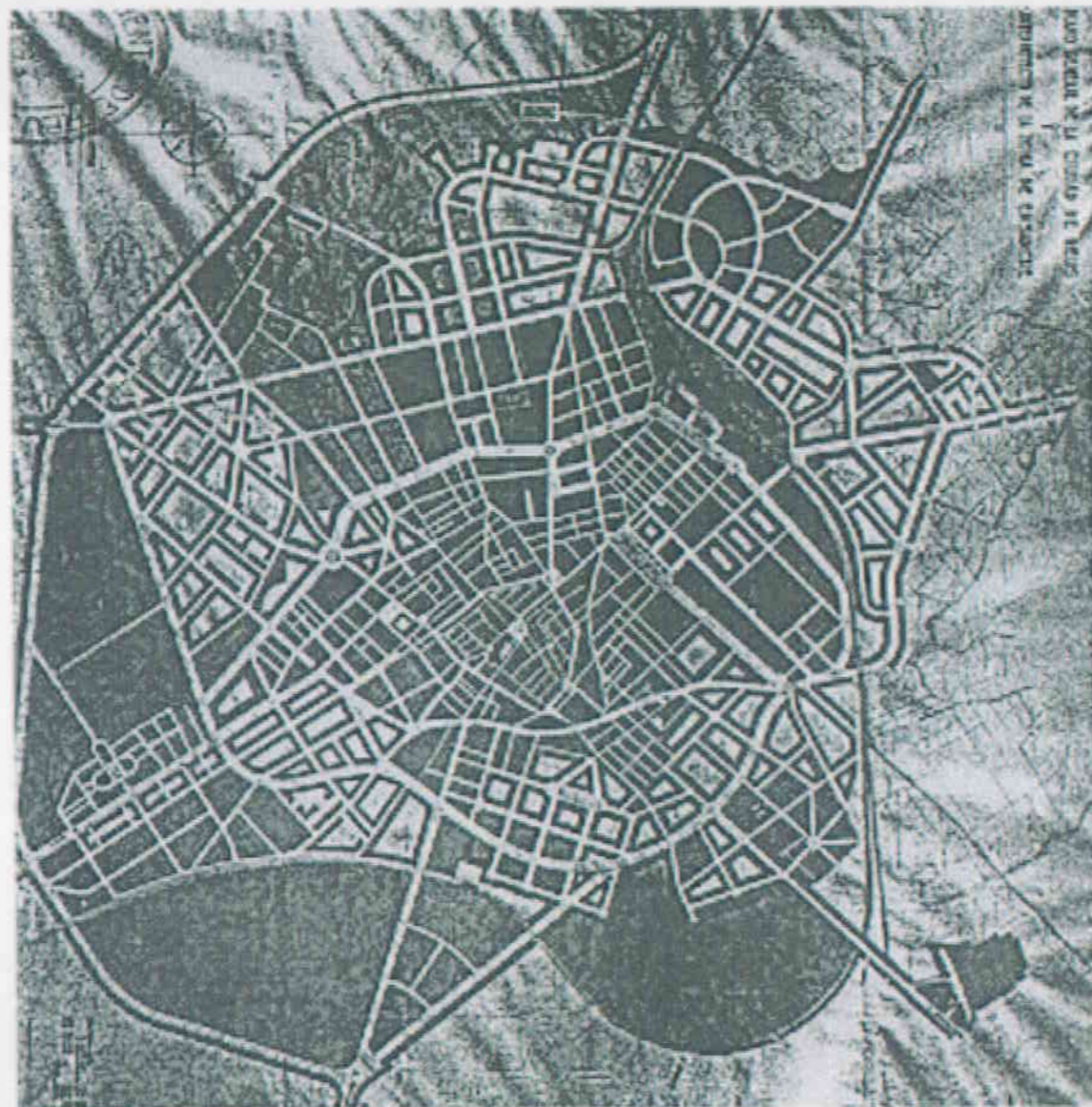

Plano Topográfico de Reus y pueblos comarcanos
(Sindicato Riegos Pantano)
Escala : 1/2000
Any 1958

Plano de la zona urbana y de Ensanche
Escala : 1/2000
Any 1959

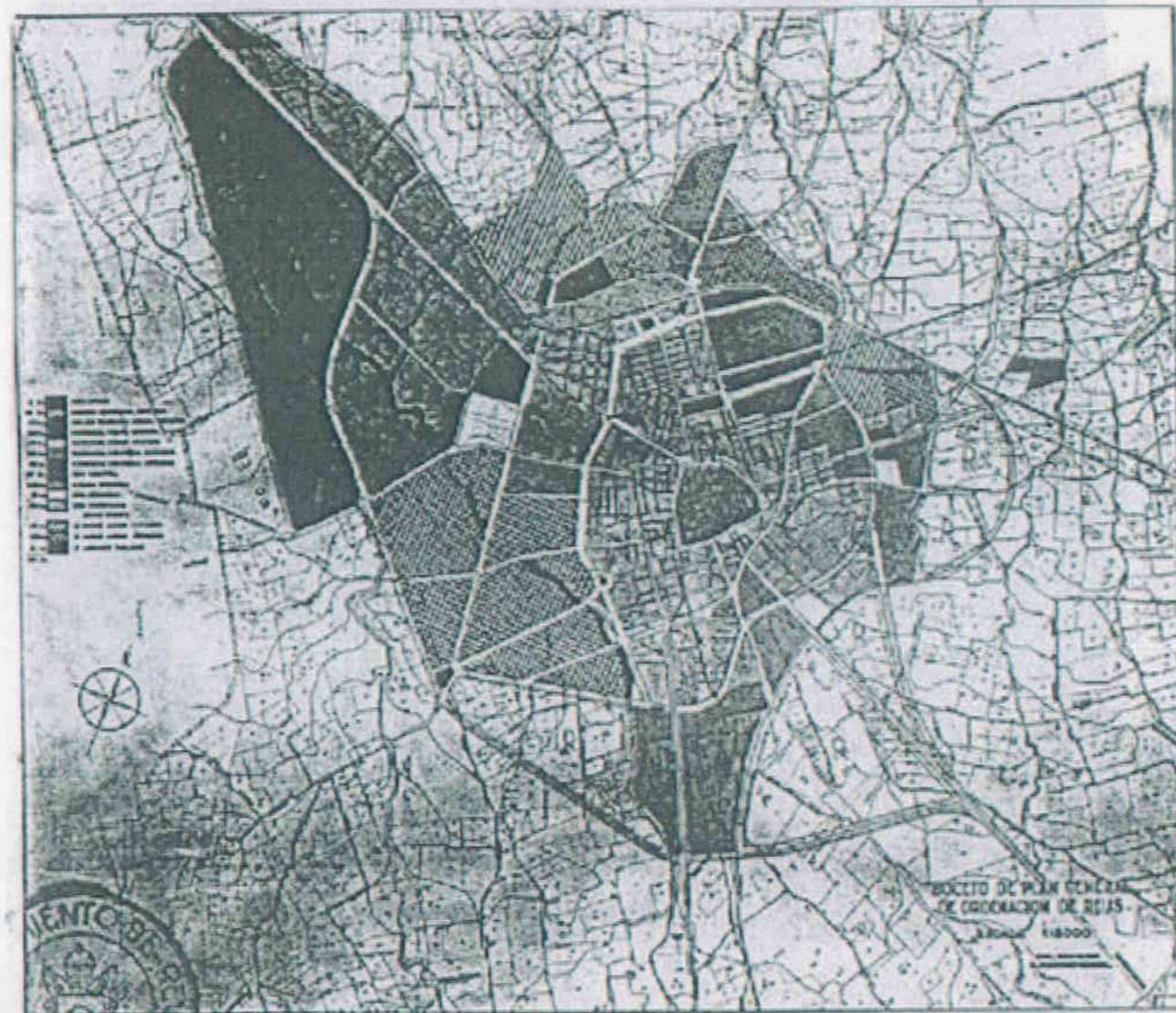

Anteproyecto de plano de Ensanche
Escala : 1/2000
Any 1959

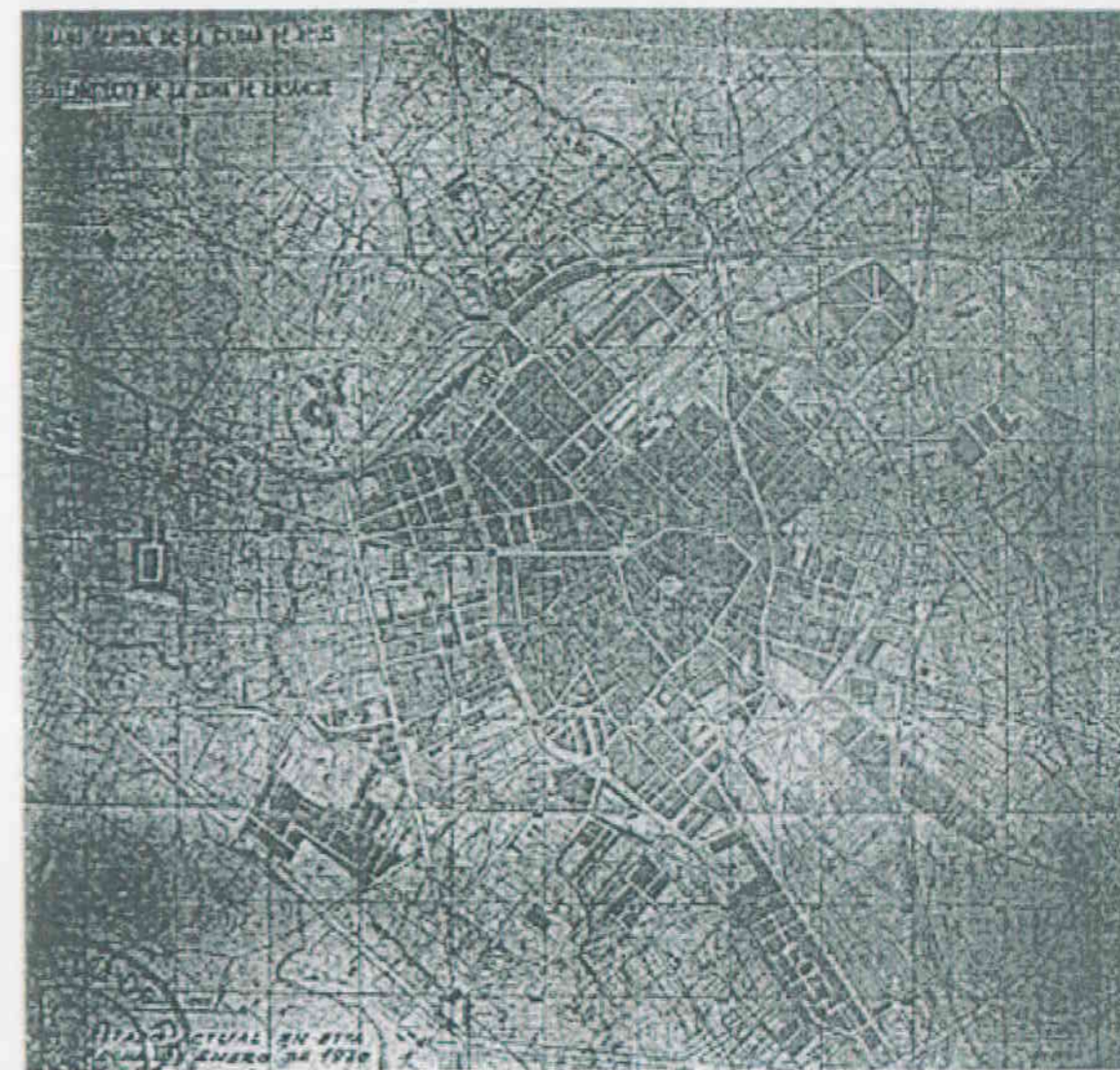

Plano zona urbana y Término municipal de Reus
Escala : 1/5000
Any 1959

Plan de Ordenación Urbana de la ciudad
Escala : 1/5000
Año 1960

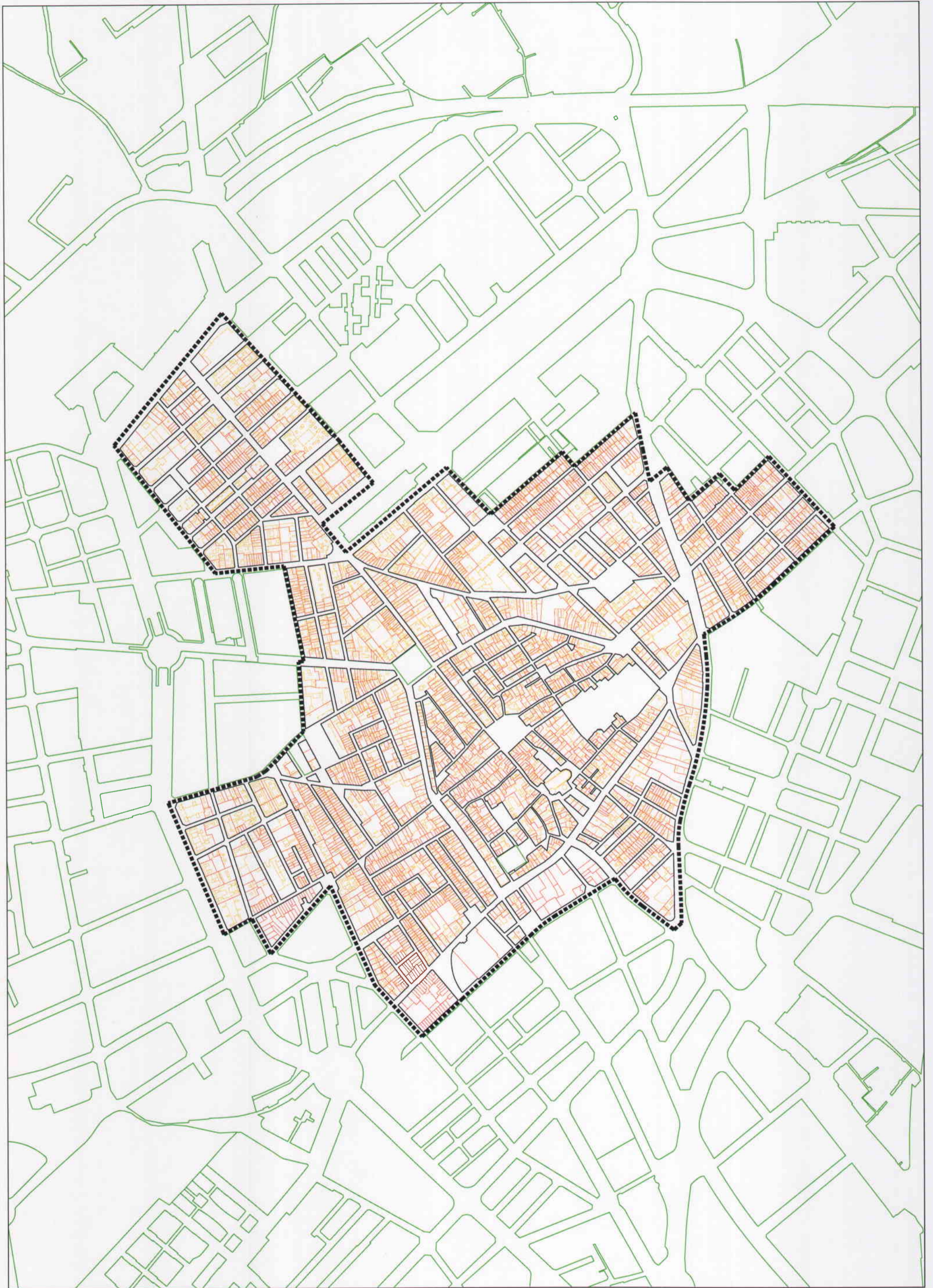

Plano de direcciones de la ciudad de Peas
Escala : 1/2000
Año 1970

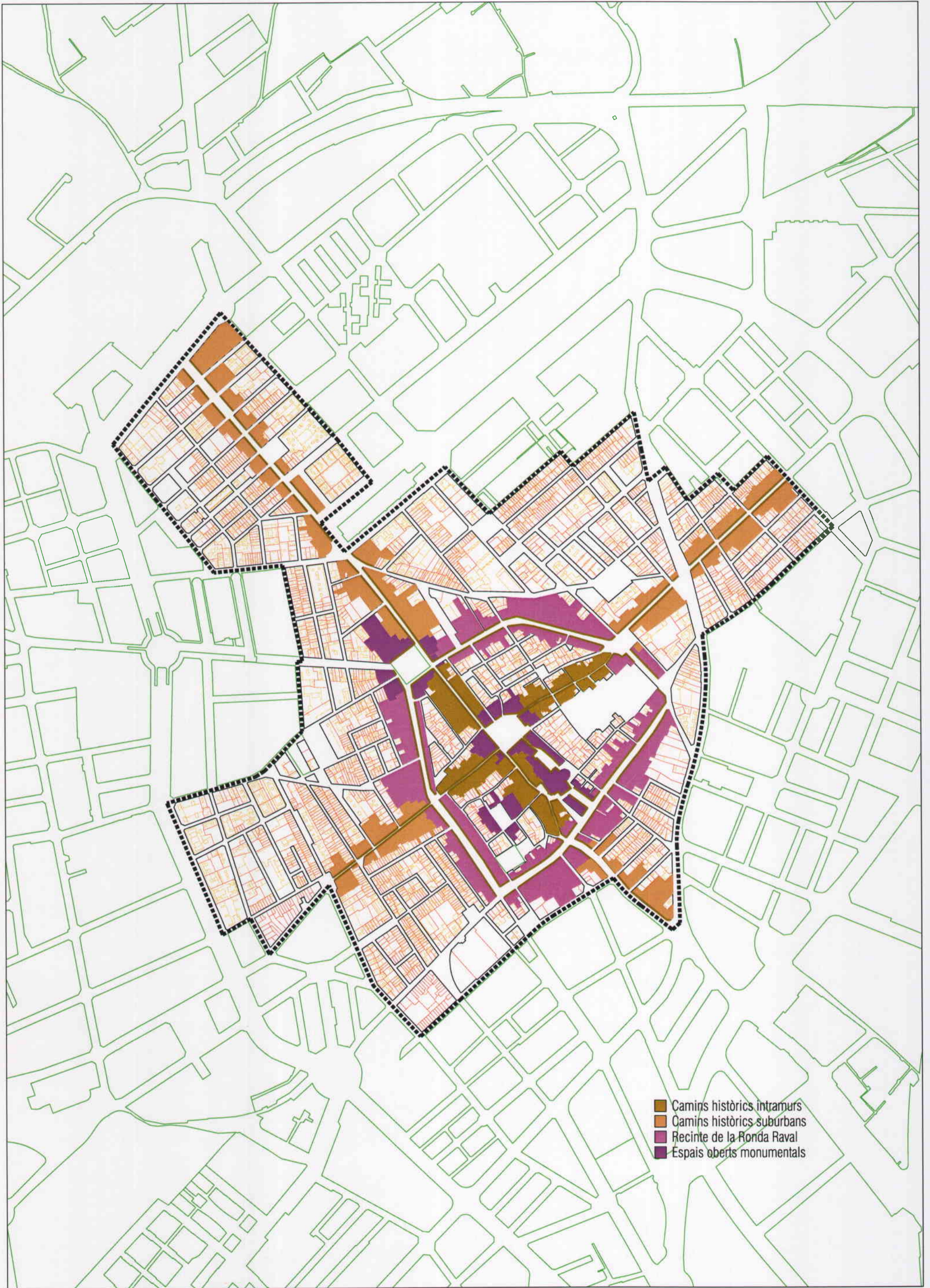

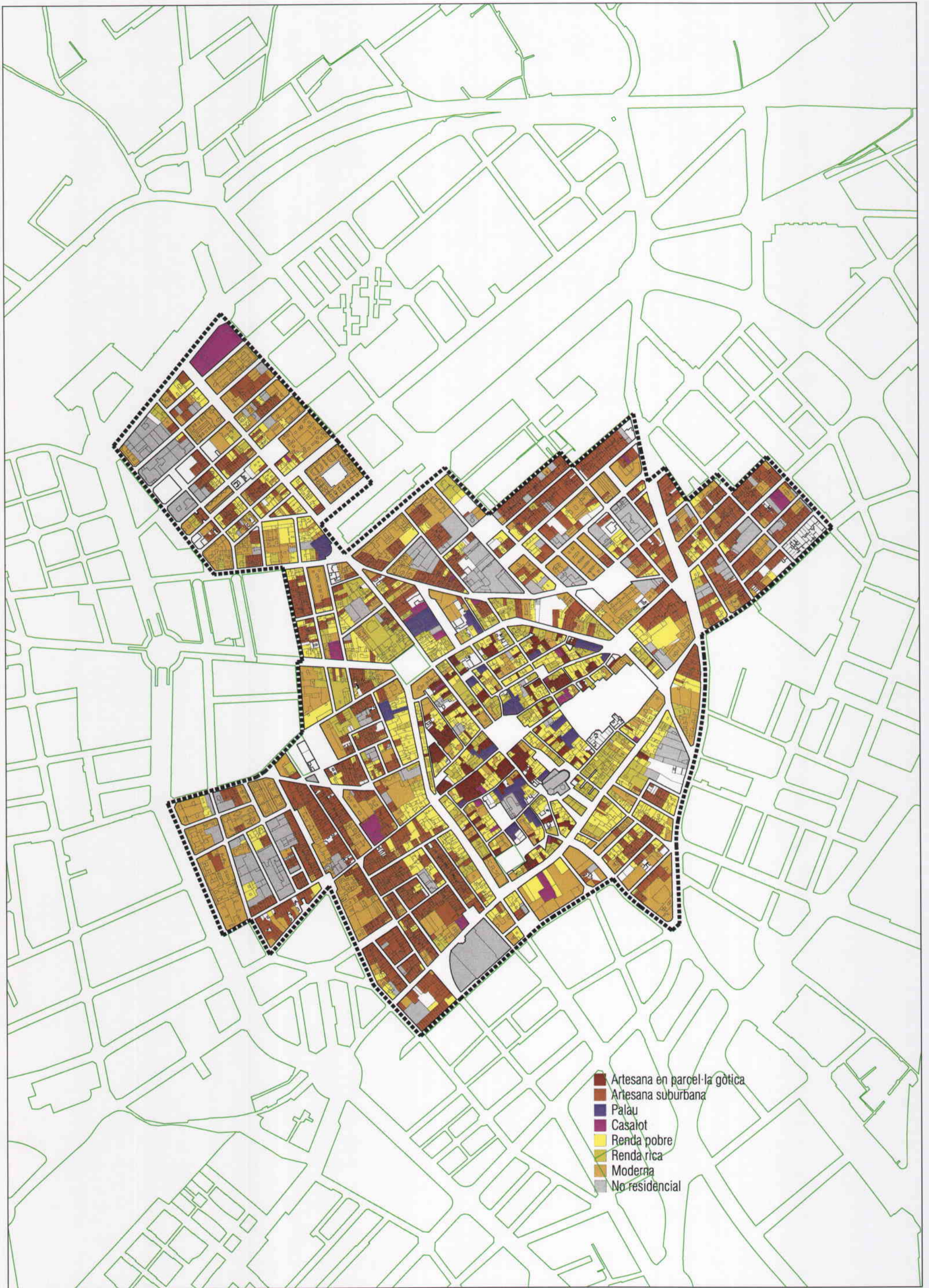

- Artesana en parcel·la gòtica
- Artesana suburbana
- Palau
- Casalot
- Renda pobre
- Renda rica
- Moderna
- No residencial

Pla Especial de Protecció i Actuació del Patrimoni
Arquitectònic, Urbanístic i Paisatgístic del Municipi de Reus

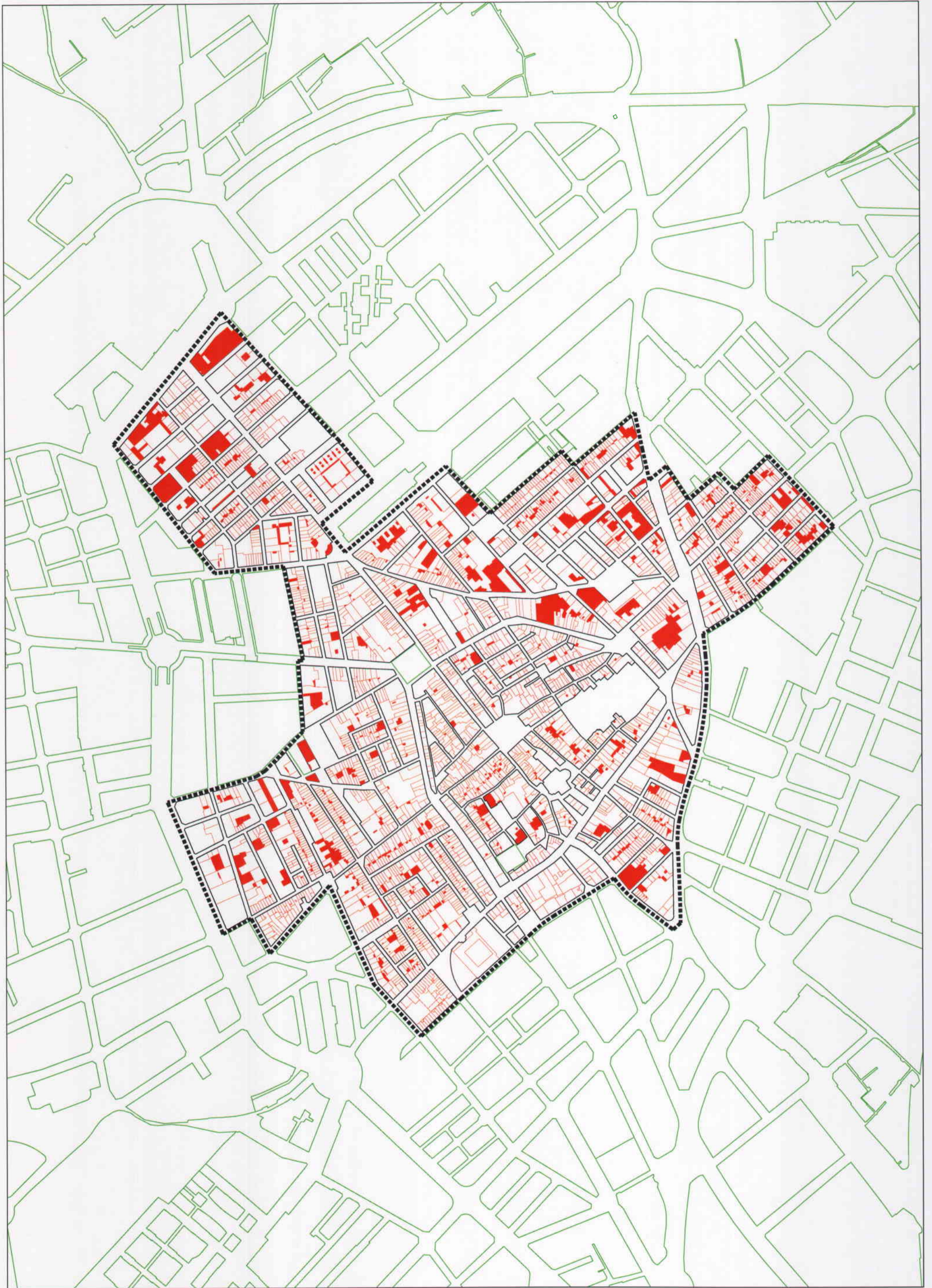
Plànol Fons-Figura (Nolli)

E: 1/4000

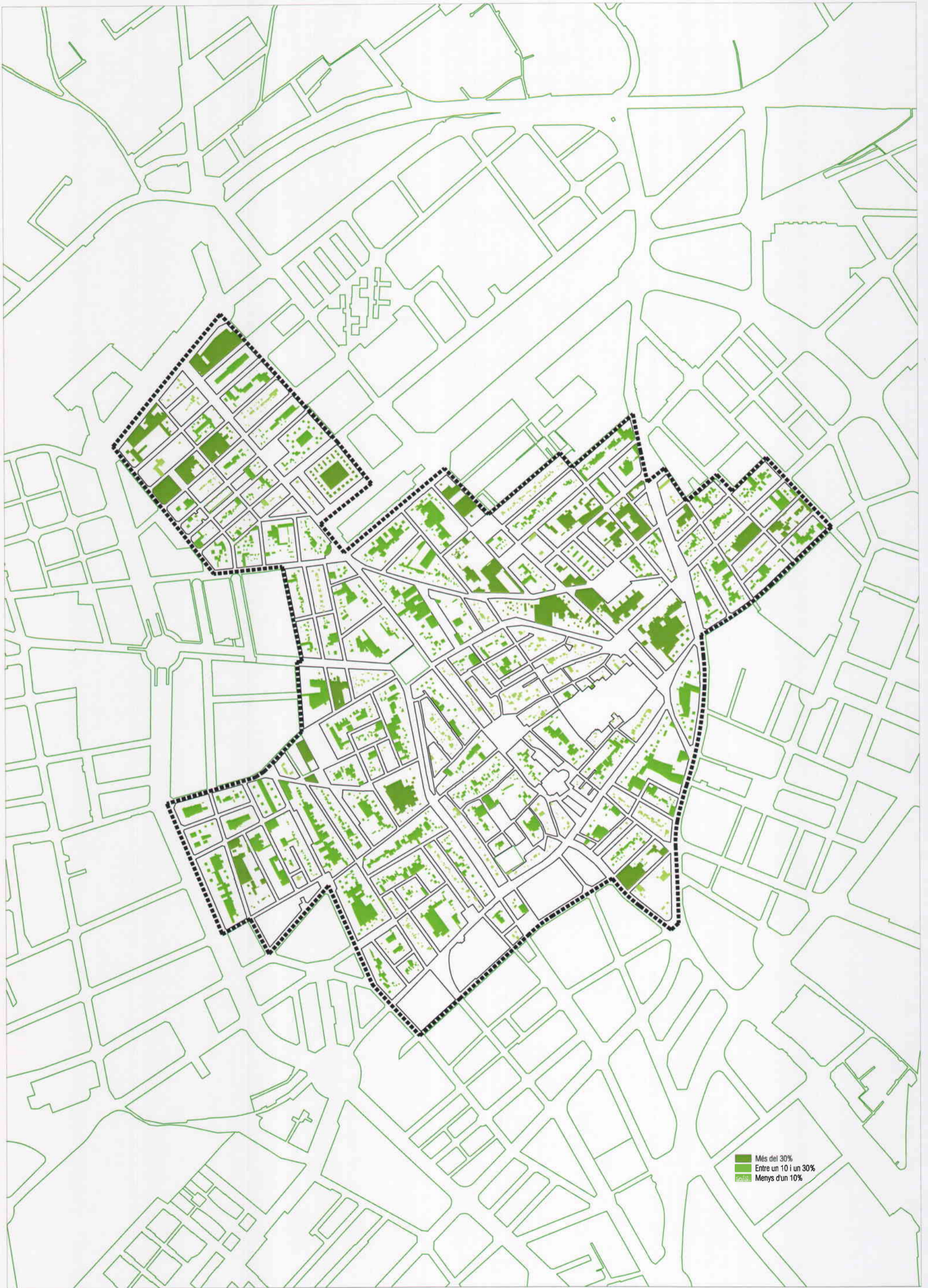
Antoni Mera - Jordi Franquesa - Manuel Franco - Antoni Llista - Arquitectes

Setembre 2002

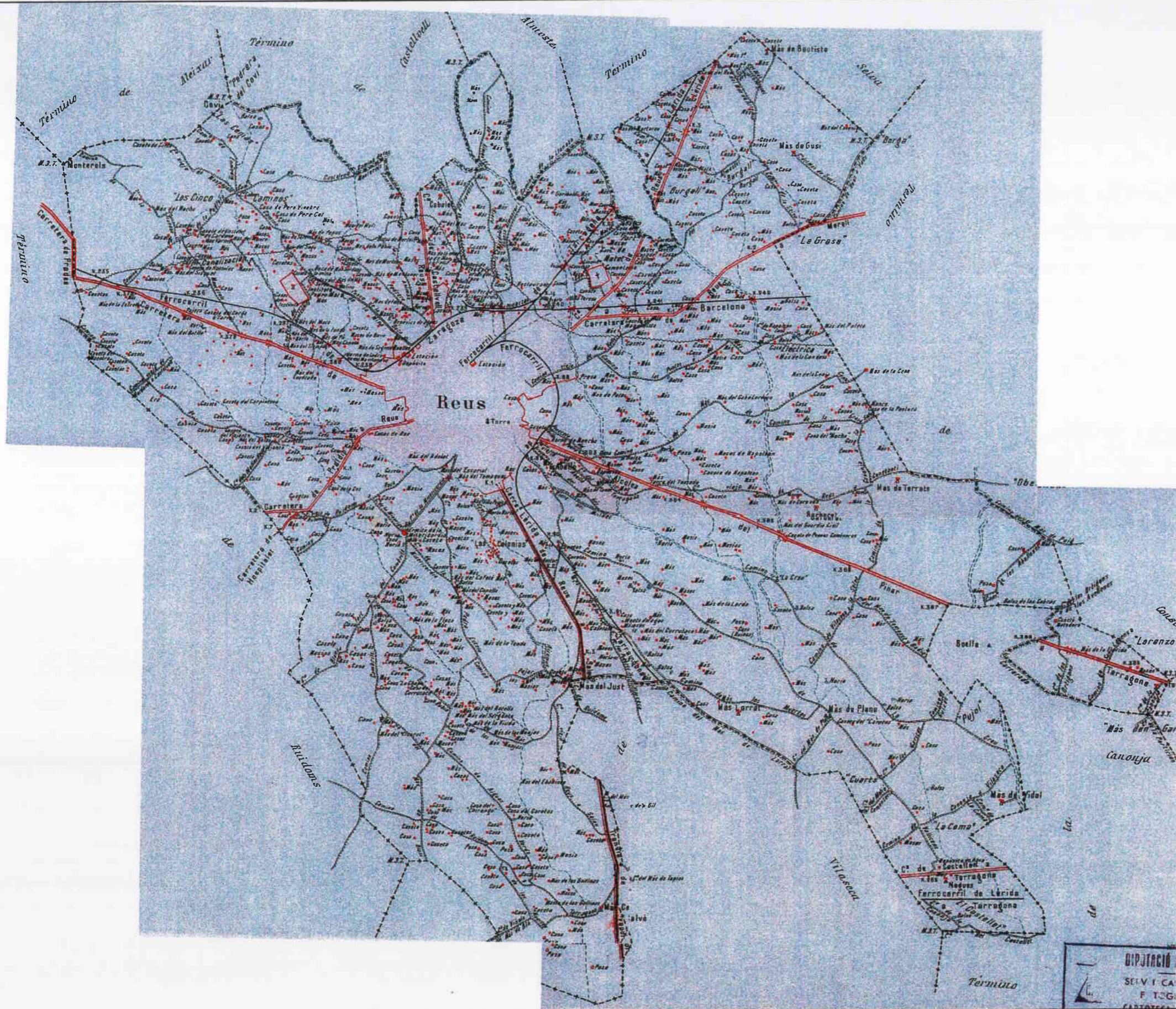

Pla Especial de Protecció del Patrimoni
Arquitectònic, Històric-artístic i Natural de Reus

Plànol Territorial de Reus. 1920.

DIPUTACIÓ
SEU I CA
F.T.G.
ANTONIO MATA - JOSEF FORQUERA - MANUEL PRADO - ANTONIO LISA *Arquitectos*

- AAVV, *Arquitectura del Camp. Guia*. Centre de documentació de la demarcació de Tarragona del col·legi d'arquitectes de Catalunya
- AAVV: *Boletín Arqueológico: Año LVI, época IV*, gener-juliol 1956.
- AAVV. *La ceràmica vidrada a l'arquitectura. Tercera mostra fotogràfica*. Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Reus i Comarques. Reus, 1989.
- AAVV. *Ordenances del Pla Especial de Reforma del Casc Antic de Reus*. 1987.
- AAVV. *Pla General de Ordenació Municipal de Reus*. 1999.
- AAVV. *Revista del Centre de Lectura de Reus*. Núm. 2. Primer Trimestre de 2002.
- AAVV: *Teatre Fortuny, més d'un segle, 1882-1939*. Ed. Consorci Teatre Fortuny. Reus, 1994.
- AAVV. *I Premi d'Arquitectura. Joan Sardà i Margarit*. Ed. Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Reus i Comarques. Reus, 1989.
- AAVV, *2ª Mostra fotogràfica. Arqueologia industrial arquitectònica*. Ed. Cambra oficial de la Propietat Urbana. Reus, 1988. (amb text de Pere Anguera).
- AAVV. *67 façanes modernistes de Reus*. Escola Taller Mas Carandell. Reus. 1995.
- AJUNTAMENT DE REUS. *Reus. Ciutat Modernista*. Patronat Municipal de Turisme i Comerç. Ed. Mediterrània.
- ALOQUIN I PALLACH, R. *Guia de fortificacions de Tarragona*. Ed. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Tarragona. Tarragona, 1998.
- ALSINA, J. *El convent de Sant Francesc de Reus*. Associació d'estudis Reusencs. Reus, 1985.
- AMIGÓ, R. *De ravals endins*. Tarragona, Diari de Tarragona, 1993.
- AMIGÓ, R. *Materials per a l'estudi dels noms de lloc i persona, i renoms, del terme de Reus*. Associació d'Estudis Reusencs. Reus, 1988.
- ANGUERA, P. *El centre de lectura de Reus, una instiució ciutadana*, Edicions 62. Barcelona, 1977.
- ANGUERA, P. *L'hospital de Sant Joan, 1240-1990*. Reus, 1990.
- ANGUERA, P. *Urbanisme i arquitectura de Reus*. Reus, Fundació Caixa de Pensions, 1988.
- ANGUERA, P. ; ARNAVAT, A.; AMORÓS, X.: *Història Gràfica del Reus Contemporani, vol. I i II, 1803-1839 i 1939-1972*, Ajuntament de Reus, 1986
- ARNAVAT, A.; MIRÓ, N.; BASORA, J.; ANGUERA, P.; AMORÓS, X.; CABRÉ, R.; FALCÓ, J.L.; GOMIS, R.: *Teatre Fortuny, més d'un segle, 1 (1882-1939), 2 (1939-1988)*. Consorci Teatre Fortuny. Reus, 1994 i 1987.
- ARNAVAT, A.; PAGÈS, M.; AMORÓS, X. *L'Institut de Puericultura Dr. Frias. "La Gota de Llet"*. Reus, 1919-1994. Ajuntament de Reus. Institut de Puericultura Dr. Frias. Reus, 1995.
- BLAS I VALLESPINOSA, F. *Santuaris marians de la diòcesi de Tarragona*. Reus, 1933.
- BOFILL I MATA, J. *Prat de la Riba i la cultura catalana*. Barcelona, 1979.
- CAMPS I ARBOIX, J. *La masia catalana. Història-Arquitectura-Sociologia*. Segona edició. Ed. PAEDOS. Barcelona, 1969. (1a ed. 1959)
- DOMÈNECH I GIRBAU, LI. *Domènech i Muntaner*. Ed. Polígrafa, Barcelona, 1994.
- DOMINGO BLAI, J.M. *La Prioral de Sant Pere de Reus*. Reus, 1977.
- FERRAN I MERCADÉ, J.M.(ed): *Arquitectura del Camp. Guia*. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Barcelona, 1995
- FIGUERAS, L. (ed) et alt: *Domènech i Muntaner*. Ed. Santa & Cole, Barcelona, 1991.
- FORT I COGUL, E.: *Sant Bernat Calbó, abat de Santes Creus i bisbe de Vic*. Monografies de Vilaseca-Salou nº7. Reus, 1979
- GORT, E. *El castell de Reus*. Reus, 1979.
- GORT, E. *El Reus medieval*. Historia General de Reus (dirigida per Pere Anguera) V. I. Ed. Ajuntament de Reus. Reus, 2003.
- GORT, E. *La casa de la vila*. Reus, 1991 (opuscle).GORT, Ezequiel; GORT, Josep Maria. *Reus: la formació d'una ciutat*. Reus, Ajuntament de Reus-Carrutxa, 1987.
- GORT, E.; GORT, J.M. *Reus: la formació d'una ciutat*. Reus, Ajuntament de Reus-Carrutxa, 1987.
- GORT, E. *Conèixer Sant Pere. Reus, Ajuntament de Reus*. Reus, 1985. (amb dibuixos de J.M.Gort i plànols de J. Figuerola).
- GRAS Y ELIAS, F. *Història de la ciutat de Reus desde su fundación hasta nuestros días*. Tarragona, 1906.
- GRAS Y ELIAS, F. *Las calles de Reus Su historia, fiestas populares y hombres notables qe han nacido o ha muerto en ellas*. Reus, 1902.
- IGLESIES, J.; SANTASUSANA, J. *Del camp de Tarragona a l'Ebre*. Reus, 1931.
- LACUESTA, R; GONZÁLEZ, A: *Arquitectura modernista en Cataluña*. Gustavo Gili. Barelona, 1990.
- LIAÑO, C.: *Vila-Seca i Salou. El seu passat monumental*. Monof. Nº9. Dossier Arxiu Històric COAC. Tarragona.

- LIAÑO, E: A: *La Prioral de Sant Pere de Reus: el último gótico ante la llegada del renacimiento*. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Tarragona, 1990.
- LLOP I TOUS, J I ROIG I QUERALT, F: *Les mines d'aigua al Camp de Tarragona*. Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví. 1991.
- MADOZ, P. *Diccionario Geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar*. Vol XIII. Madrid, 1849.
- MARCH, J. *Catàleg de l'arquitectura modernista de Reus*. Unversitat de Barcelona i Ajuntament de Reus. Reus, 2001. Document inèdit.
- MASRIERA, A. *Una necrópolis romana en Reus*. Revista Museum, 1912.
- PAGAROLAS. *L'aristocràcia al Baix Camp*.
- POCA GAYA, J. (1996): *Institut Pere Mata. Cent anys d'història (1896-1996)*. Institut Pere Mata. Reus.
- PUJAL, C. *Bòbiles*. Treball inèdit.
- QUINTANA, A.; PÀMIES, A.; ARNAVAT, A.; FILELLA, X.: *El Teatre Bartrina de Reus*. Edicions del Centre de Lectura de Reus. Reus, 1998.
- RIBAS I PROUS, J. *Masos als afores de Reus. Classificació i documentació*. Reus, 1996 Document inèdit.
- SARDÀ, J. *Casa Navàs. Domènech i Montaner*. COAC, Centre de Documentació. Barcelona. Any 2000.
- SARDÀ, J. *Precatàleg d'espais i elements de valor natural, urbanístic, arquitectònic i històric del terme municipal de Reus*. Document inèdit.
- SOLÀ-MORALES, I. *Joan Rubió i Bellver y la fortuna del gaudinismo*. Barcelona, 1975.
- SOLÀ-MORALES, M. *Estudi urbanístic del sector del Carme*. Ajuntament de Reus, 2002. Document urbanístic inèdit.
- SOLÉ, D. *Recorregut artístic pel cementiri de Reus*. Reus, 1991
- VILÀ, J. *El Teatre Fortuny de Reus: més d'un segle*. Serra d'Or, n°424, IV – 1995.
- VILASECA, L. *Un enterramiento de época ibero-romana en Reus*. Boletín arqueológico, LXVI. Tarragona 1966, págs. 19-24.
- ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE REUS (AHMR.). *Arxiu Històric de la Ciutat de Reus*. Documentació històrica sobre elements i edificis.

Treball realitzat per l'equip constituït per:

Manuel Franco, arquitecte

Jordi Franquesa, arquitecte

Antonio Lista, geògraf

Antonio Moro, arquitecte

Lorena Perona, arquitecte

I la col·laboració d'Ariadna Perich, estudiant d'arquitectura.

Aquest equip vol expressar el seu agraïment a Jordi Bergadà, regidor d'Urbanisme de l'Ajuntament; a Pilar Carbassa arquitecta cap del Servei Tècnic de Planejament i Projectes Urbans de l'Ajuntament, a Marta Garcia i a Gabriel Bosques, arquitectes del Servei d'Arquitectura de l'Ajuntament; a Joan Ramos, tècnic del Departament d'Urbanisme de l'Ajuntament; a Linus Ollé, arquitecte del Departament d'Urbanisme de l'Ajuntament; a José Luis Montserrat del Departament d'Hisenda de l'Ajuntament; a Àngels Ancosta, Matilde Bonet i Joan Carles Aparici del Departament d'Urbanisme de l'Ajuntament; a tot el personal de l'Arxiu Històric de la Ciutat, en especial a la Carme Puyal; a Jordi Sardà, arquitecte; a Anton Pàmies, arquitecte; a Ezequiel Gort, arxiver municipal; a Jaume Massó arqueòleg director del museu d'arqueologia Salvador Vilaseca; a Ramon Amigó, lingüista; a Hipòlit Montseny; i a Josep Mª Fargas, arquitecte.

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Aprobat definitivament per la Comissió
Territorial d'Urbanisme de Tarragona
en sessió 03-11-2004
i acordada la seva publicació a l'efecte
d'executivitat en 20-07-2005

LA SECRETÀRIA

Sílvia Gaió